

YENİ ÇAĞ

xx: Halklara barış gerek

- E. Gerek: Polonyanın sosyalist gelişme yolu
- xx: Batı Avrupada yabancı işçiler
- A. Qede: Burjuva felsefesinden Marksizme doğru
- xx: Uluslararası tekeller

Ozel sayfalar

- TKP MK'nin halkımıza çağrısı
- TKP MK'nin görüşü

A. Saydan: Ayın olayları
Ayın yorumları

7(109)
Temmuz
1973

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Halklara barış gerek

Yirminci yüzyılın uluslararası hayatını konu edinecek olan geleceğin tarihçisi, zamanımızı, dünya politikasının karmaşık gelişme yolunda dönüm aşaması olarak nitelendirecektir. Hem onun olağanüstü bir basirete de ihtiyacı olmayacak, bu yıllarda gelişmekte olan değişimlerin ana kaynağını gösterebilmesi için ilkel bir dürüstlük ve tarafsızlığa sahip olması kâfi gelecektir. Bu ana kaynak, sosyalist devletler topluluğunun güç ve kudret bakımından eşi görülmedik bir düzeye ulaşmasıdır. Bu, devletlerin, komünizm ve sosyalizm kuruculuğu başarılarıyla alabildiğine girişken ve etkin bir nitelik kazanan barışsever ve devrimci dış politikasıdır. Kapitalist memleketlerde proletaryanın sınıf savaşının serpilip gelişmesi, işçi yığınlarının politik bilincinin artması, harp ve emperyalizm aleyhtarı harekete değerli bir katkıda bulunmalarıdır. Ulusal kurtuluş devrimlerinin enine boyuna gelişmesidir. Yeryüzünün bütün barışsever güçlerinin aktifleşmesi, harbe ve saldırganlığa karşı yürüttükleri savaşta birliğin güçlenmiş olmasıdır.

Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı, bundan dört yıl önce kabul ettiği «Barışı savunma çağrısı»nda şunları belirtiyordu: «Sürekli ve sağlam barış bugün artık bir hayal değil, ulaşılması tamamiyle mümkün bir hedeftir. Bugün dünyada harbe karşı, uluslararası havanın iyileşmesi için, geniş kapsamlı bir uluslararası işbirliği için mücadele eden güvenilir toplumsal ve politik güçler vardır.» (!) Olayların daha sonraki gelişmesi bu hükmün doğruluğunu kesinlikle gösterdi. Yeryüzünde genel ve güvenilir bir barış uğrunda mücadelede prensip bakımından yeni devir, Sovyetler Birliğinin öteki sosyalist ülkelerle birlikte geliştirdiği çok önemli bir dizi dış politika girişimleriyle açıldı. Sosyalist devletlerin uyumlu eylemleri, onların ekonomi, politika ve savunma alanlarındaki sıkı işbirliği, «soğuk harp» cephesinin yarılmasında, uluslararası alanda olumlu değişikliklerin belirmesinde gayet önemli bir rol oynadı.

(!) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı», Moskova, 1969, Prag, «Barış ve sosyalizm» Yayınevi. 1969 s. 55.

Toplumsal düzenleri başka başka birçok büyük Avrupa devleti arasındaki ilişkileri yeni biçimde ayarlayan bir antlaşmalar sistemiyle, bu devletler arasında başarıyla gelişen işbirliğiyle, Avrupanın barış kıtası haline getirilmesi perspektifini açan çok yanlı görüşmelerin ilerlemesiyle, yapıcı bir karakter taşıyan Sovyet-Amerikan ikili görüşmeleri ve bu görüşmeler sonucunda varılan anlaşmalarla ülkelerin ve halkların barış içinde yanyana yaşama-ları prensiplerinin temelli olarak ve her yerde kabul edilip onaylanmasına elverişli ciddi ve uluslararası hukuka dayanır politik önkoşullar yaratıla-bildi. Sosyalist ülkelerin, komünist partilerinin, yeryüzünün bütün barışsever ve namuslu insanların çok yanlı enternasyonal yardım ve desteğine da-yanan Viyetnam kahraman yurtseverlerinin zaferiyle, emperyalizmin açmış olduğu barbarlık harbine son verildi ve Güney-Doğu Asyada barış ve güvenliğin sağlanması için reel olanaklar sağlandı.

Uluslararası durumda gerginliğin azalması sürecinin en önemli çizgisini, sosyalizmin dünya mevzilerinin daha çok güçlenmesi teşkil etmektedir. Kapitalist ve sosyalist ülkeler arasında imzalanan iki ve çok yanlı antlaşma ve anlaşmalar, barış içinde yanyana yaşamının özüne ve sözüne uygun-dur ve aynı zamanda sosyalizmin devletsel-politik kazanımlarının ters çev-rilemez olduğunu kabul anlamına gelmektedir. Dünya gericiliğinin, Alman topraklarındaki sosyalist devlet etrafında yaratmak istediği kuşatma çem-berinin kaleleri artık çökertilmiştir; bugün Alman Demokratik Cumhuriyeti dünyanın çoğu hükümetleri tarafından resmen tanınmış durumdadır. Viyet-nam Demokratik Cumhuriyetinin uluslararası itibarı her zamankinden daha fazla yükselmiştir. Günden güne yeni yeni Lâtin Amerika ülkeleri, Küba'yı tecrit politikasıyla ilişigi kesmekte, Batı yarımküresinin ilk sosyalist devle-tine el uzatmaktadır.

Haklı olarak sosyalizmin barış taarruzu adı verilen sürecin gelişmesinde gerçekten en önemli rol, yeni toplumsal düzenin vatani olan en büyük ve en kudretli sosyalist devletin, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ve onun komünist partisininindir. SBKP MK son Nisan (1973) Plenumunun kararları, Sovyet dış politikası tarihinde yeni bir sayfa açmıştır. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşa «Haklar arasında barışı güçlendirme» Uluslararası Lenin Ödülü'nün verilmesi, SBKP XXIV. Kongresince kabul edilen Barış Programı'nı gerçekleştirme yolundaki çok yanlı çalışmalara Politbüro'nun, Merkez Komitesi'nin ve şahsen Genel Sekreter Brejnev yol-daşın büyük katkılarının takdir edilmesi demektir.

SBKP'nin ve Sovyet devletinin dış politikası, yüce Lenin'in vasiyetlerine harfiyen uygun olarak, yeryüzünde barışı güçlendirmeye ve insanlığı her türlü sosyal ve ulusal ezgiden, emperyalist egemenlik ve sömürden kur-tarmaya yönelik çabaları bağdaştırmaktadır. Komünist ve işçi partileri, her türlü anti-sovyetizm belirtisinin, barış ve uluslararası sosyalizm dâvasına zarar verdiği kanısındadırlar.

Komünistler tarafından uluslararası problemlere gösterilen ve gitgide artan dikkatin, dünya ölçüsündeki sınıf mücadelesinde şimdiki aşamanın yasal istemlerine uygun olduğu söz götürmez bir gerçektir. Sosyalizm ile emperyalizm arasında bugünkü dünyada hayatın merkezini teşkil eden çelişki, her şeyden önce uluslararası ilişkiler alanında belirlemektedir. Sos-yal sistemleri karşıt olan devletler arasında menfaat çarpışması ve anlaş-mazlıkların çözümü, artık yalnız bir memleketin, bir ulusun değil, bütün insanlığın yazgısını ilgilendiren ve bazan da belirliyen bir sınıf mücadelesi biçimine dönmüş bulunuyor.

V. İ. Lenin Oktobr Devrimi'nden hemen sonra şunları söylüyordu: «Ba-rışa kolayca ulaşılabileceğini, daha ağızımızdan barış sözcüğü çıkar çıkmaz, onu bize burjuvazinin hemen sunuvereceğini düşünen kimse, safdilin saf-dilidir.»⁽²⁾ Ve bugün barış problemi gergin bir mücadele sorunudur. Zira, sözkonusu olan, emperyalizmle anlaşmak ve ondan sonra da rahatlamak değildir. Tam tersine, karakterini onmaz saldırı düşkünlüğü ve ulusal öz-gürlükleri boğma hırsların belirlediği emperyalizme, uluslararası gericiliğin elini-kolunu bağliyacık, onun barışa ve halkların güvenliğine kastetme yolunu kesebilecek bir dünya düzenini dayatmak sözkonusudur.

Komünistler strateji ve taktik sorunlarını, XX. yüzyılın ikinci yarısındaki devrimci gelişmeleri, öncelikle uluslararası alanda değişen kuvvetler den-gesini gözönünde bulundurarak, yaratıcı bir şekilde çözüyorlar.

Bugün, militarizmin, askerî serüvenlere ve zorkullanıma yatkınlığın em-peryalizmin tabiatına sinmiş olduğuna bakarak, ancak ıslah olunmaz dog-matikler, çağımızın temel çelişkinin biricik çözüm olanağı sifatiyle harbin kaçınılmaz olduğu hükmünde ayak direyebilirler. Böyle bir görüşe saplan-mak da, olayların mantığının, emperyalist devletler yönetici sınıflarını, zamanımız koşullarının ve sosyalizmin günden güne artan etki ve gücünün dikte ettiği yönde kararlar almağa zorlandığını görmemek olur. Barışsever güçler giriştikleri barış taarruzunu geliştirmeyi, bu suretle emperyalistlerin saldırı plânlarına set çekerek bütün manevra olanaklarını suya düşürmeyi günün ödevi saymaktadırlar.

Harpten sonraki dönemin bütün tarihsel tecrübesi, emperyalizmin zayıf-ladığını ve yeni toplum düzeninin zaferden zafere ilerlemesini durdurmak-tan âciz olduğunu söz götürmez biçimde ispatlamaktadır. Emperyalizm artık kuvvete dayanan bir boy ölçüşmeyle emeline kavuşamayacağını bil-mektedir. Bundan başka, onun sosyalist ekonomiyi boykot etme plânları çıkmaza girmekte, sosyalist toplumu mânen yozlaştırma denemeleri de daima başarısızlığa uğramaktadır. Emperyalizm ve yordakçılığı, giderek serpilip gelişen sosyal ve ulusal devrimleri geriletebilecek durumda değil-dirler. Arap topraklarının uzun süredir işgal altında bulunmasına rağmen, emperyalistler Yakın-Doğuda gelişmenin genellikle izlediği ileri doğrultuyu

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 116.

değiştirmeye muvaffak olamadılar. Emperyalistler Angola, Mozambik, Gine-Bisau yurtseverlerinin silâhlı savaşını bastırmaktan âcizdirler. Şili'de Halk Birliği hükümetine karşı uyguladıkları bütün baltalama plânları da suya düşmektedir.

Aynı doğrultuda eylem gösteren diğer bir etken de, sermaye dünyasında emperyalistlerarası ve ayrı ayrı memleketler içi sosyal-ekonomik çelişkilerin keskinleşmesidir. Ekonomik konjonktürde düşüşler, döviz sarsıntıları, enflasyonun artması, yığınsal işsizlik çağdaş burjuva toplumundaki çatışmaları gitgide daha çok keskinleştiriyor. Proletaryanın sınıf savaşları, sol güçlerin birlik yaratma yönündeki başarıları, genel demokratik hareketin geniş ölçüler alması, komünist ve işçi partilerinin durmadan artan etkisi emperyalistlerin kendi sosyal düzenlerine güvenini sarsmakta ve onları dış politika eylemlerinde daha dikkatli adımlar atmaya zorlamaktadır.

İnsanın bütün eylem alanlarında durmadan gelişen ve bilimsel-teknik devrimle de kat kat hızlanan enternasyonalleşme süreci «soğuk harp» engellerini silip süpürmekte, kapitalist devletleri sosyalist ülkelerle temas yolları aramaya, bu ülkelerle ekonomik ve kültürel işbirliğini geliştirmeye yöneltmektedir. Ekonomide uluslararası mal mübadelesinin, teknik yöntemlerin ve bilimdeki başarıların artırılmasını gerektiren objektif kanunlar, emperyalistlerin dünyayı ayrımcı ekonomik setlerle çaprazlama yolundaki bütün denemelerini aşan bir kuvvet olarak ortaya çıkmaktadır.

Ve nihayet, burjuva politik temsilcilerinin zamanımızın bu ibret derslerine ve istemlerine gösterdikleri sübjektif tepkiler, değerlerin belirli ölçüde yeniden takdirine dökülerek, kapitalist dünyanın birçok politikacılarının artık «soğuk harp» dogmalarından kaçınmak ve değişen dünya durumunun problemlerine daha gerçekçi bir tutumla yaklaşma çareleri aramak zorunda bırakmıştır.

Sosyalizmin dünya tarihinin seyrine yön verme olanaklarının artması, günümüzde barış mücadelesinin daha yüksek ve nitelik bakımından yeni bir basamağa çıkarılmasına imkân veriyor. Artık ulaşılabilir hedef yalnız bir atom harbi felâketinin önlenmesi değildir. Halen, dünyadaki durumun toptan iyileştirilmesi ve dünya politikası gelişmesinin dönüşsüz olmak üzere devletler arasında işbirliği mecrasına yöneltilmesi ve aralarındaki anlaşmazlıkların görüşmeler yoluyla çözülmesi koşulları olgunlaşmış bulunmaktadır. SBKP MK'nin Nisan Plenumu, Politbüro'ya, uluslararası durumdaki hızlı gelişmelerin sürekli ve dönüşsüz olmasının sağlanmasına çalışılması ödevini vermiştir.

Sosyalist ülkelerin halk ekonomisi ve teknik alanındaki ilerlemeleri, dünya politikasının zenginleştirilmesine ve toplumsal düzenleri değişik devletlerin ekonomik işbirliği raylarına oturtulmasını imkân veriyor. Bununla beraber, sözkonusu sorun, yalnızca yürürlükteki ticari işlemlerin geliştirilmesi değildir. Onyıllarca ilerisi gözetilerek örgütlenen, ekonomi, bilim ve

teknik en çeşitli alanlarını kapsayan işbirliği, ancak gereken anlaşmalar ve pratik adımlarla desteklenerek hayata geçirilmektedir.

Bununla birlikte, bugün uluslararası ilişkilerde gerçekleştirilmekte olan tarihsel dönüm, emperyalist gericiğin kısıyıcı plân ve manevralarını hesaba katan uyanıklığımızda her hangi bir gevşemeyi asla haklı gösteremez. Emperyalizmin saldırgan çevreleri, gerginliğin azalmasını engelleme denemelerinden vazgeçmemişlerdir ve vazgeçecekleri de yoktur. Bu çevreler Avrupada bugün de NATO'ya belbağlıyor ve kolektif güvenlik sisteminin etkin biçimde geliştirilmesini engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Yakın-Doğuda İsrail saldırganlarını destekleyip kışkırtıyor, kendi kötücül iradelerini Arap halklarına dayatmaya çalışıyorlar. Asyada ABD emperyalizmi Viyetnamda uğradığı yenilgiyi sineye çekmek istemiyor, yerli gericiği harıl harıl silâhlandırıyor, Çin-Hindi topraklarına bomba yağdırmaya devam ediyor. Afrikada sömürgeciliğin ceza müfrezeleri ve ırkçılar, Lâtin Amerikada emperyalist ajanları, her günkü kanlı ve sinsî eylemleriyle gayet tehlikeli harp yangınları tutuşturabilecek ocaklar yaratıyorlar.

Kurtuluş savaşı ve barış için mücadele birbirinden ayrılmaz. Bu sorun hakkındaki Marksist-Leninist görüşün, gerek dünyada barış ideali adına devrimden vazgeçilmesi gibi demagogik bir isteğe dayanan revizyonist ve oportünist doktrinlerle, gerekse barış ikliminin devrimci eylemlere güya ters düştüğü yolundaki solcu fikirlerle hiçbir ilişkisi yoktur. Gerçekten, emekçilerin, halkların her türlü devrimci aktifliği, yani komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı tarafından kabul edilen «Barış savunma çağrısı»nda da kesinlikle belirtildiği üzere, «... tekellerin mutlak egemenliğine karşı işçi sınıfının yürüttüğü mücadele de, gerici askerî zümrelerin diktatörlüklerine karşı Lâtin Amerika halklarının direnişi de, Asya ve Afrika ülkelerindeki sömürgecilik aleyhtar hareketler de, ABD zenci halkının yurttaşlık hakları uğrunda mücadelesi de barış dâvasının başarısına hizmet etmektedir.»⁽³⁾ Bunun gibi, uluslararası güvenliği takviye yolunda ulaşılan başarılar dünyanın devrim yoluyla yenilenmesi dâvasına hizmet etmektedir. Bu başarılar, proletaryanın, emekçilerin sınıf mücadelesini geliştirmek için, bütün anti-emperyalist güçleri sımsıkı birleştirmek için, ulusal-demokratik devrimlerin sosyal içeriğini derinleştirmek için en elverişli koşulları yaratmaktadır.

İnsanlık, uluslararası barışın sınıf mücadelesinde belirli bir durgunluğa da peşinden getirdiği yolundaki hayallere kapılmıyacak kadar tecrübe edinmiş bulunmaktadır. Sermaye ile emek arasında, ezenler ile ezilenler arasındaki çözümsüz anlaşmazlık, birbirinin reddi olan ideolojiler arasındaki çarpışma, karşıt toplum sistemleri arasındaki ekonomik rekabet, barışçı durum ve koşulları zayıflatmak şöyle dursun, tam tersine, gelişmesinde çağdaş tarihin tecessüm ettiği çelişmeler sıfatıyla bilhassa derin bir anlam kazanmaktadır.

(3) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı», s. 56.

Komünist ve işçi partileri barış mücadelesini genişletip derinleştirmeyi en önemli politik ödev sayıyorlar. Bu mücadelede, öncelikle dünya demokratik ve işçi partileri, uluslararası durumu iyileştirme çabalarına katkıda bulunmaya hazır olan herkesi dayanışma ve eylembirliğine çağırıyorlar. Ve bugün, dünya barışsever güçleri kongresinin, yani bütün dünyada toplumsal hareketlerin, politik partilerin, sendikal örgütlerin, kadın ve gençlik birliklerinin, dinsel birliklerin en geniş ölçüde temsil edilecekleri anlaşılan bu yüksek forumun hazırlıklarına aktif olarak katılıyorlar.

Bu yüksek barış forumunun Moskova'da, devrimci zaferiyle kurulur kurulmaz, ilk iş olarak Barış Buyruktusu'nu ilân eden devletin başkentinde yapılmasının kararlaştırılmış olması büyük bir anlam taşımaktadır.

Bugün barış için, uluslararası ilişkilerin iyileştirilmesi ve sağlamlaştırılması için mücadele etmekte olanların ne büyük ödevler yükümlendiklerini ve eylemlerinde ne büyük bir sorumluluk taşıdıklarını lâıkiyle kestirebilmek zordur. Zira en önemli bir dâva, yani insanlığın geleceği uğrunda mücadele sözkonusudur.

Polonyanın sosyalist gelişme yolu

Edvard Gerek

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK Birinci Sekreteri

1974'te halk devletimizin 30. yıldönümünü kutlayacağız. Otuz yıldan az bir zaman içinde, Polonya halkı, yüce bir dâvayı başararak, memlekette eşi görülmedik bir harp yıkımını ortadan kaldırmış, yüzyıllar yılı geriliğe son vermiş, sosyalist endüstriyi kurmuş ve ilerici toplumsal ilişkileri yaratmış bulunuyor. Artık Polonyada hızlı, uyumlu ve etraflı sosyalist gelişmenin sağlam temellerinin atılmış olduğunu görüyoruz.

Yurdumuzun çehresi her bakımdan yepyeni bir şekil aldı. Uluslararası alandaki durumu da temelli olarak değişti. Sovyetler Birliği ile ittifakı, sosyalist ülkeler topluluğuna mensup oluşu ve aktif dış politikası memleketimizin bağımsızlığı, güvenliği ve uluslararası hayata aktif olarak katılması için sağlam bir temel yarattı.

Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin (PBİP) 1971 Aralık ayında yapılan VI. Kongresi, bugünkü gelişme doğrultusunu belirledi ve memlekette yeni ve nitel bakımdan yüksek sosyalizm kuruculuğu aşamasının başlangıcı oldu. Kongrenin onayladığı program, işçi sınıfıyla ve bütün emekçilerle geniş dayanışmalar süreci sonucunda meydana getirildi. Biz, parti toplantılarında, toplumsal örgütlerde, Ulusal Birlik Cephesi'nin eylemleri çerçevesinde, büyük sanayi işletmelerinin işçileriyle konuşmalarda, basın, radyo ve televizyonun da yardımıyla, Merkez Komitemizin sunduğu program tezleri hakkındaki çeşitli fikirleri öğrenebildik, bütün teklifleri tespit ettik ve çok değerli bir tecrübe edindik. Partimiz, kendi düşünce ve tekliflerini bildirmeleri ricasıyla binlerce kişiye, ünlü uzmanlara, işçiler ve köylülere, toplumsal ve politik eylem adamlarına, bilginlere ve sanatçılara, mühendis ve teknisyenlere, pedagoğlara, doktorlara ve iktisatçılara, parti üyelerine ve partisiz yurttaşlara başvurdu. Bundan ötürü, VI. Kongrenin onayladığı programın bütün halkın programı olduğunu, onun özlem ve emellerini yansıttığını söylemek hiç de abartma olmaz.

Bu programın esası, ekonomi, politika ve ideolojinin birliğini, genel ekonomik gelişme ile emekçilerin yaşama düzeyinin yükseltilmesi arasında çözülmez bir bağ bulunmasını gerektiren Marksist-Leninist gelişme stratejisi prensiplerine dayanmaktadır. Partimiz Polonyanın bundan sonraki sosyalist gelişme programını belirlerken, Sovyetler Birliğinde ve öteki sosyalist ülkelerdeki sosyalizm kuruculuğu tecrübesinden, kardeş partilerin teorik olarak genelledikleri bu zengin tecrübeden yararlanmıştı. Sosyalizmin

şimdiki gelişme aşamasının başlıca yasallıklarını belirleyen SBKP XXIV. Kongresi eşsiz tecrübesinin bizim için çok büyük bir önemi vardır.

1.

Partimizin VI. Kongresi tarafından ortaya konulan ödevlerin bütün öz-
lüğü sosyalist Polonyanın toplumsal-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması-
dır. Bu, sanayi ve köy ekonomisi üretiminin, aynı zamanda halkın yaşama
düzeyinin daha yüksek tempolarla geliştirilmesi demektir. Bu programın
özü, partinin yönetmenlik rolünün daha da güçlendirilmesini, sosyalist
devletin ve devlet kurumlarının sağlamaştırılmasını, şehir ve köy emek-
çilerinin sosyalist bilincinin yükseltilmesini, Marksist-Leninist ideoloji teme-
line dayanan toplumsal ilişkilerin ve sosyalist demokrasinin daha fazla
geliştirilmesini öngörmektedir.

Biz, VI. Kongre kararlarının yerine getirilmesi süreci boyunca, yığınlar
arasında idelojik-politik çalışmalara, işçi sınıfının ve tüm halkın gün-
den güne büyüyen ekonomik ve sosyal ödevlerin çözümünü için seferber edil-
mesine birinci derecede bir önem veriyoruz. Toplumumuz, iyiniyetli ve yük-
sek verimli çalışma ile yaşam koşullarının iyileştirilmesi arasındaki sıkı
bağlantıyı, her yurttaşın sosyalist prensiplere uygun olarak her bakımdan
daha iyi, daha varlıklı ve daha kültürlü bir hayat sağlanması gereğini git-
gide daha açık biçimde anlıyor. Bu bağlantının yalnız sosyalizmde emek-
çilerin temel menfaatlerine hizmet ettiğini gitgide daha yakından kavıyor.
Biz her görevde iyi niyetle çalışmayı kişi için en yüksek değer ölçüsü ve
aynı zamanda sosyalist devletin her yurttaşına yaratıcı emellerini gerçek-
leştirme olanağı veren değerli ve özlü bir hayatın en önemli etkeni sayı-
yoruz. Her yurttaşın emeğine gerçek bir anlam kazandırmaya ve gereken
rolü vermeye çalışıyoruz.

Daha iyi örgütlü ve daha verimli emek, halkın durmadan artan aktifliği
daima iyi sonuçlar veriyor. Bu sonuçların en önemlisi, memleketin daha
hızlı ekonomik gelişmesidir. Sanayide, köy ekonomisinde ve dış ticarete,
halk ekonomisinin her alanında geçen yıllara kıyasla nitel ve nicel bakımdan
daha iyi göstergelere ulaşıldığı bir gerçektir. Bu sayede son iki yıl
içinde ulusal gelir % 17'den fazla artmıştır. Üretimdeki süratli artış, çeşitli
kategorilerden birçok emekçinin reel ücretlerinin hissedilir derecede yük-
seltilmesine imkân vermiştir. Bunun yanısıra bir dizi ciddi sosyal problemin
ve her şeyden önce konut probleminin çözümüne hız verilmiştir.

Ekonominin dinamik gelişmesi ve yaşama düzeyinin yükseltilmesi koşul-
ları içinde, parti ile işçi sınıfı arasında, partinin başlıca kuvvet kaynağı
olan bu sınıf arasındaki bağlantı güçleniyor. Emekçilerle işde ve düşün-
cede bu sıkı bağlantı, bugün sosyalist kuruculuk süreci boyunca halkın
ideolojik-politik birlik ve topluluğunun daha da perçinlenmesini belirle-

mekte, devletimizin bundan böyle de güçlenmesini ve sosyalist toplumsal
bilincin gelişmesini sağlamaktadır.

Polonyanın dinamik toplumsal-ekonomik ilerlemesi birbirine bağlı iki
etkene dayanıyor. Birincisi, partice belirlenen ve ardıcıl olarak gerçekleştiril-
mekte olan cesur ve aynı zamanda gerçekçi sosyal-ekonomik politika-
dır. Bu politika sermaye yatırımlarının artırılmasını, çağdaş bilimin başarı-
larından daha iyi yararlanılmasını, kardeş sosyalist ülkelerle işbirliğinin
gitgide daha da geliştirilmesini öngörmektedir. İkincisi, işçi sınıfının ve
bütün emekçilerin parti tarafından canlandırılan ve esinlenen aktifliği, ça-
lışma ve toplum hayatında inisiyatifin artması, çalışmada iyiniyet atmos-
ferinin hâkim olması, bütün emekçilerin kalifikasyonunu yükseltme istek ve
özeninin artması, sosyalist demokrasinin gelişmesidir. Bu etkenler, ulusal
gelirin ve halkın yaşama düzeyinin daha büyük bir hızla yükseltilmesini
sağlamaktadır. Bu nitel etkenler sayesinde ki, sosyalist düzenin üstün-
lükleri ve yaratım olanakları daha dolgun biçimde kendini göstermekte,
toplumsal sonuçlar artmaktadır.

Polonyanın bugünkü toplumsal ekonomik gelişmesinde başlıca göster-
geler, daha önce belirlenen plânları geride bırakıyor. VI. Kongre karar-
larının gerçekleştirilmesi, yeni ve daha cüretkâr ödevleri yerine getirmeye
elverişli koşulları yaratma çabalarıyla bağdaştırılıyor. Parti, halk ekono-
misinin gelişmesi ile emekçilerin refahının artışı arasında doğru orantılar
sağlamaya, kongrede kabul edilen programın ekonomik ve sosyal kısmını
tamamen ve uyumlu biçimde hayata geçirmeye dikkat ediyor. Her yerde,
işçi sınıfı ve diğer emekçiler arasında, ilerlemeyi daha da hızlandırmak
için aktif olarak mücadele havası, yani öncelikle komünistler tarafından
yaratılan bir hava esiyor.

Biz bugün yerine getirilmekte olan ödevlerin muazzam ölçülerinin, ikti-
sadi hedefleri gayet isabetle programlamayı ve milyonlarca insanın eme-
ğini iyi örgütlemeyi gerektirdiğini titizlikle gözönünde bulunduruyoruz.
Şimdi oldukça güç problemlerin çözümü üzerindedeyiz. Polonyada sosyalist
sanayi bugün teknik bakımdan süratle yeniden kuruluş aşamasındadır;
birçok yeni işletmeler ve fabrikalar kurulmakta, nice eski işletmelerin ma-
kine donatımı yenilenmekte, yeni teknik ve teknolojinin yerleştirilmesine
çalışılmaktadır. Bütün bu uygulamalar için, çağdaş düşünce, yüksek kali-
fikasyon, iyi örgüt ve disiplin gereklidir.

Partimiz köyün gelişmesine büyük bir önem veriyor. Altıncı Kongrenin
tarım politikasına ilişkin kararlarında ana fikir, karşılıklı olarak birbirine
bağlı iki ödevin, yani köy ekonomisi üretiminin memleketimizde giderek
artan gıda maddeleri talebine uygun olarak sistemli biçimde artmasını
sağlamak ve köyün sosyalizmin genel yasallıklarına ve Leninci prensip-
lere uygun olarak yeni baştan kurulmasını hızlandırma ödevlerinin yerine
getirilmesidir. Şimdi partimizin ve hükümetimizin politikasında bu hat

ardıcılıkla hayata geçirilmektedir. Biz köy ekonomisinde sosyalist ilişkileri güçlendirmek için, devlet tarım çiftlikleri ve üretim kooperatiflerinin yönetmenlik rolünü teminat altına almak için çok yanlı çabalar harcıyoruz. Partimizin politikası, bir yandan da üretim ve sürüm alanında köy işletmeleri ile sosyalist tarım işletmelerinin kooperatif biçimli ilişkilerini mütemadiyen güçlendirmeyi amaçlıyor. Bu politika, köy işletmelerinin üretim kaynaklarından yararlanma ve sosyalizm doğrultusunda değişimleri teşvik hedefini güdüyor. Çağdaş maddi temelin, her şeyden önce iri köy işletmesi, sosyalist tarım işletmesi için makine parkının yaratılmasına yönelik tedbirler gerçekleştiriliyor. Parti, köydeki çalışmada, insanların bilincinde böyle bir işletmenin gerekliliği anlayışının yavaş yavaş biçimlenip yerleşmesini sağlamaya önem veriyor. PBİP işçi-köylü ittifakının ve bu ittifakta işçi sınıfının yönetmenlik rolünün güçlenmesi için büyük bir çaba gösteriyor.

Partimiz plânlama ve yönetimin daha ileri doğru yetkinleştirilmesinde, memleketin gelişmesini hızlandırma ve sosyalist düzenin üstünlüklerinden yararlanma bakımından büyük olanaklar görmektedir. Nitel etkenlerden daha dolgun biçimde yararlanma yoluyla ekonomik gelişmenin yeğleştirilmesi (hız ve şiddetin artırılması), bir yere kadar bu olanakların kullanılmasına bağlıdır. Plânlama ve yönetim sisteminin yetkinleştirilmesi, bizim için, işletmelerde çalışma düzenini sağlamlaştırmak, idarecilik ve toplumsal mülkiyete özen alışkanlıkları edinilmesini sağlamak gibi en ilkel sorunların da çözümünü öngören komple bir süreçtir. Biz bu süreci, hem üretimi programlaştırma, yönetme ve örgütleme metotlarının sürekli biçimde modernleştirilmesi olarak, hem de ayrı ayrı üretim kollarında ve tüm halk ekonomisinde ekonomik süreçlerin etkili ve semereli biçimde yönetilmesi olarak benimsiyoruz. Bu alanda kardeş sosyalist ülkelerin, öncelikle Sovyetler Birliğinin tecrübe ve başarılarını dikkatle inceleyip öğreniyoruz.

Plânlama ve yönetme problemlerine yansımda, partimiz, hayatın yoklamasından geçmiş Marksist-Leninist prensipleri ve öncelikle genel halk ve devlet menfaatlerini zümre ve mahalli menfaatlerin üstünde tutma prensipini ve aynı zamanda merkezi plânlama prensipini kılavuz edinmektedir. Biz merkezîyet ve ademi merkezîyet prensiplerinin basite indirgenmesini ve birbirine karşı konulmasını reddederiz. Sosyal-ekonomik süreç, memleketin gelişme doğrultusunu belirleyen ve tüm halkı ilgilendiren nitelikteki bütün sorunlarda merkezi plânlama ve merkezi yönetim mekanizmalarının durmadan yetkinleştirilmesini gerektirmekte, diğer taraftan da özel problemlerin çözümünde yerli inisiyatifin belirmesi için en iyi koşulların yaratılmasını istemektedir.

Halen 1976-80 yeni beşyillik plâni üzerinde ve buna paralel olarak da Polonyanın 1990 yılına kadarki genel perspektif gelişme plâni üzerinde

çalışıyoruz. Ve bununla ilgili olarak, memleketi ekonomik bakımdan bölgelere ayırma, ulaştırma altyapısını modernleştirme programları üzerinde ve aynı zamanda insanı saran doğal çevrenin korunması ve aktif olarak biçimlenmesiyle ilgili tedbirler üzerindeki çalışmalarda bir hayli ilerlemiş bulunuyoruz.

Daha önce beşyillik plânlara ve şimdiki beşyillik dönemi içinde, bizim gelişme plânlarımızın kardeş sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliğinin plânlarıyla koordinasyonu yönünde pek çok çaba harcanmıştır. Biz bu yönde daha da ileri gitmek istiyoruz. Bütün Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin entansif gelişmeleri ve ekonomilerinin modernleştirilmesi, ihtisaslaşma, kooperatifleşme ve bilimsel-teknik işbirliği için, sosyalist ekonomik bütünleşmenin (entegrasyon) derinleşmesi için yeni olanaklar açmaktadır. Gelecek beşyillik ve perspektif plânlarımızı koordine ederken, EYK tarafından 1971'de kabul edilen Komple Program'ın hayata geçirilmesini çabuklaştırma ve bu programı daha da geliştirme çabasıyla hareket etmemiz gerekiyor. Polonya, hem olağanüstü bir politik önem taşıyan, hem de sosyalist ülkeler topluluğunun birliğini daha fazla güçlendirmenin temel etkeni olan sosyalist ekonomik bütünleşme yolundan yürümektedir.

Bu işbirliğinin geliştirilmesi, kapitalist memleketlerle eşitlik ve karşılıklı fayda temeline dayanan ilişkiler de dahil olmak üzere dış ekonomik ilişkilerin genişletilmesi, uluslararası işbölümüne katılmamızda daha da canlılık sağlanması Polonyanın gelişmesinin olağanüstü önemli koşullarıdır. Biz yakın geçmişte bir de gelişme halindeki ülkelerle ekonomik ilişkilerimizi canlandırıp genişletme programı kabul etmiş bulunuyoruz. İçinde bulunduğumuz onyıllıkta bu ülkelerle mal mübadelemizi en az üç katına çıkarmak istiyoruz.

2.

Komünist Enternasyonalı I. Kongresi tezlerinde V. İ. Lenin şunları yazıyordu: «İnsanlık tarihinin en köklü devriminin, dünyada ilk defa olarak bir sömürülenler azınlığının iktidarından sömürülenler çoğunluğunun egemenliğine geçişin, eski, burjuva, parlâmenter demokrasinin köhne çerçevesi içinde başarılabilceğini, en keskin bir dönüm olmaksızın, demokrasinin yeni biçimleri ve bu demokrasinin uygulanmasına ilişkin yeni koşulları tecessüm ettiren yeni kurumlar yaratılmaksızın yapılabileceğini düşünmek büyük bir aptallık olur» (!). Sovyetler Birliğinin tecrübesi, Polonya da dahil olmak üzere bütün sosyalist ülkelerin tecrübesi, Lenin'in bu sözlerini tamamiyle doğrulamış bulunmaktadır.

Sosyalist demokrasinin gücü ve burjuva tipi demokrasiden üstünlüğü,

(!) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 37, s. 498-499.

bu demokrasi çerçevesi içinde, emekçilerin, yönetime durmadan artan bir katılımla sosyalist gelişme programı etrafında birleşmeleridir. Sosyalist demokrasinin üstünlüğü, sosyalizme düşman olan ve emekçi yığınlarının menfaatleri aleyhine çalışanların her türlü eylem olanaklarından yoksun edilmesi bulunmalarında, mahut «politik güçlerin serbest oyunu» ve «politik plüralizm» görüşlerinin rafa kaldırılmış olmasında da kendini gösterir. Sosyalist halk egemenliği prensipleri, memleketin, şu veya bu bölgenin ve işletmenin gelişme doğrultularının seçiminde ve kolektifçe görüşülmesinde olduğu gibi, alınan kararların yerine getirilmesi sorumluluğunda da ifadesini bulur. Son yıllarda, partimiz, böylece anladığımız demokrasiyi geliştirmek ve sağlamlaştırmak için bilhassa büyük çabalar harcamıştır. Biz, bütün halka her zaman bilgi vererek, onu olayların cereyanında tutma ve her hususta kendisine danışma sistemini yetkinleştirmeye çalışıyor, işçi sınıfı ile her günkü diyalogu geliştiriyor, yasama organlarının, halk şûralarının ve Seym'in (Halk Meclisi) rolünü arttırıyoruz. Bir yandan çalışma metotlarını zenginleştiriyor, Ulusal Birlik Cephesi'nin otoritesini yükseltiyoruz. Müttefik partiler, yani Birleşik Köylü Partisi, Demokratik Parti ve aynı zamanda birçok toplumsal örgüt ve gruplar PBIP tarafından tespit edilen sosyalist kuruculuk programını gerçekleştirme çalışmalarında partimizle Ulusal Birlik Cephesi plâtfomu üzerinde işbirliği yapıyorlar.

Sosyalist kuruculuk sürecinde subjektif etkenin giderek artan rolü, şüphesiz ki, sosyalizm ve komünizm yolunda ilerlemenin öncüsü sıfatıyla partinin rolünün, onun ideolojik ve politik alanda yönetici rolünün güçlendirilmesiyle bağdaştırılmalıdır. Partinin yönetmenlik rolü, sosyalist kuruculuğun Leninci temel prensiplerinden biridir. Sosyalist topluluğun tek mil tecrübesi bu prensipi doğrulayıp pekiştirmektedir. İşte bu nedenle, partimizin politik ve örgütsel bakımdan güçlenmesi için, onun işçi çekirdeğinin sağlamlaşması için, bütün çalışma biçimlerinin yetkinleştirilmesi için, il, ilçe, ve köylerde, sanayi işletmelerinde, her toplumsal grupta bütün parti örgütlerinin yöneticilik rolünün yükseltilmesi için büyük çabalar harcamaktayız.

VI. Kongrenin kararlarını yerine getirmekte olan PBIP, bir proletarya diktatörlüğü olan devletimizin bütün organlarının güçlendirilmesine özel bir önem veriyor. Parti Merkez Komitesinin ve Politbüro'nun birçok kararı yönetim ve iktisat organlarının rolünü yükseltmeye ve önemini arttırmaya yöneltilmiş bulunuyor. Partimiz devlet makinesini yetkinleştiriyor, onun meslek ve politik vasıflarını yükseltiyor ve yığınlarla ilişkilerini güçlendiriyor. Toplumsal disiplin, kanuna saygı ve âsaya uygunluk prensipleri her yerde uygulanıp kökleştiriliyor.

Biz, VI. Kongrenin direktifleri ile ilgili olarak, kadro kaynaklarımızı ve tüm kadro politikamızı inceleyip tahlilden geçirdik. MK Politbürosu tarafından bu sorun üzerinde alınan kararda, kadrolara yönelik yüksek istem-

ler yer almakta, yani parti politikasının gerçekleştirilmesi çalışmalarının asıl ağırlığı kadrolarımıza düşmektedir. Ve bundan ötürü, partimiz, kabiliyetli, enerjik ve dâvaya sadık komünistlere, işlerini eleştirici gözle değerlendirebilen, yeni ve gitgide daha cürekâr ödevlerin çözümüne girişen bilinçli ve disiplinli ilerilik yaratıcılarına belbağlamaktadır.

PIBP gerek kendi saflarında, gerekse bütün toplumda ideolojik çalışmalara büyük bir önem vermektedir. Ideolojik-eğitim çalışmaları düzeyinin yükseltilmesi, bizce, bizzat partinin politik atılganlığının, toplumsal sosyalist bilinci derinleştirme ve sağlamlaştırma yoluyla sosyalizmi güçlendirmenin başlıca koşuludur. Ideolojik çalışmalar partinin tüm politikasıyla, sosyal-ekonomik ödevlerin yerine getirilmesiyle ve uluslararası alandaki eylemlerle sınıksız örülmektedir.

V. İ. Lenin, başarılı bir sosyalizm kuruculuğunun zorunlu koşulu olarak, ideolojik eylemle ekonomik eylemin organik bir bütünde bağdaştırılıp kaynaştırılması gerektiğini daima belirtir. Sosyalist kişiliğin eğitilmesi ve sosyalist toplumsal ilişkilerin sağlamlaştırılması, emekçilerin maddi ve kültürel ihtiyaçlarını giderme sürecinin, bu sürekli ve sistemli sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Biz emekçilerin maddi ve kültürel yaşam koşullarını iyileştirmekle, yüksek gelişimli toplumun yeni, sosyalist modelini, her şeyden önce kendi sınıfsal-toplumsal anlamı ve insancıl içeriğiyle prensip bakımından kapitalist dünyadaki gerçekliğin karşıtı olan modeli yaratmış oluyoruz. Toplumumuzda süratli ekonomik ilerleme ve bilimsel-teknik devrim, sosyal geçim teminatıyla, yarınlara güvenle, insanın maddeye bağımlılığına, bu kapitalizme özgü köleliğe ve sosyal eşitsizliğe son veren yeni ve en yüksek toplumsal ilişkilerin yaratılmasıyla bağdaştırılmaktadır.

Biz toplumumuzda geniş bir ideolojik harekete geçmiş bulunuyoruz ve söz ile eylem arasında gerekli olan, emekçi insana güvenç, halkın yaratıcı güçlerine inanç temelinde dayanan birliği sağlayıcı ideolojik ve sosyal etkenlere büyük önem veriyoruz.

Bizce, en önemli sorun, emeğe, sosyalist devlet normlarına iyiniyetle yanaşmada, halkın politik birliğinin durmadan sağlamlaşmasında, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin halk arasına yayılmasında ifadesini bulan sosyalizm prensiplerinin toplumsal bilince sapasağlam maledilmesidir. Biz büyük endüstri işçileri arasında bilhassa yığın bir ideolojik çalışma yürütüyoruz. Büyük işletmelerde parti örgütlerini takviye ediyor, onların en iyi tecrübelerini tahlilden geçiriyor ve yayıyoruz. Merkez Komitemiz en büyüklerinden 200 işletmenin şefliğini doğrudan doğruya üstlenmiş bulunuyor.

Bundan birkaç ay önce, partimizin VII. Plenumu, gençliğin ideolojik eğitimi için uzun vadeli bir komple program hazırladı. Bizim sayıca kabarıklık bir genç kuşağımız var. Yalnız bu beşyillik içinde 3.5 milyon kişi çalışma hayatına giriyor. Polonya Halk Cumhuriyetinde dünyaya gelen gençler

ve çocuklar, henüz 30 yaşına varmamış yurttaşlar, memleket nüfusunun % 60'ını teşkil ediyorlar. VII. Plenum, devlete, öncelikle eğitim-öğretim alanında birçok ödevler verdi. Plenum direktifleri, gerek gençliğin mesleği öğrenimi alanında, gerekse ideolojik eğitimi ve sosyalist devlet yurttaşlarının eğitimi bakımından, Polonya okulunun modernleştirilmesini ve daha da güçlendirilmesini hedef tutuyor. Biz Merkez Komitemizin gençliğin eğitimine ilişkin kararlarını ardıcıl olarak yerine getiriyoruz. Gençlik örgütlerimiz, 1973 Nisanında, birleşik bir ideolojik program temeli üzerinde çalışan Polonya Sosyalist Gençlik Birlikleri Federasyonu'nda birleştiler.

Partinin bütün ideolojik çalışmasında enternasyonalizm eğitimine özel bir önem veriliyor. Zerrece abartmadan söyleyebiliriz ki, Sovyetler Birliğiyle dostluk, Sovyet halkıyla kardeşlik duygusu, bugün halkımızın bilincinin, Polonya çağdaş sosyalist yurtseverliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Biz Polonya emekçilerinin bilincinde yer etmiş olan bu dostluk ve kardeşlik duygusunu geliştirmeye devam ediyoruz. SSCB'nin 50. yıldönümü kutlamalarına Polonya kamuoyunun yığinsal biçimde katılması, bunun parlak bir kanıtıdır. Halkımızın diğer sosyalist ülkeler halklarıyla enternasyonal kardeşlik ilişkileri, bütün dünyada sosyalizm, hürriyet, ilerilik ve barış güçleriyle fikir plânındaki bağlantı ve dayanışması da durmadan artıyor ve sağlamlaşıyor.

Sosyalist bilinç eğitimi süreci elbette çatışmasız geçmiyor. Diğer bütün toplumsal süreçlere kıyasla, bu bilinç eğitimi süreci, daha ziyade hem uluslararası çapta, hem de memleket içinde yürütülmekte olan sınıf mücadelesi koşulları altında oluşuyor. Sınıf mücadelesinin bu iki-uluslararası ve memleket içi-cephesi karşılıklı biçimde birbirine örülüyor.

Partimiz yürütülmekte olan ideolojik mücadelenin bütün sonuçlarını doğru biçimde değerlendiriyor ve kendi üyelerini politik uyanıklık ve atılganlık ruhunda eğitiyor. Biz barış içinde yanyana yaşama politikasının başarıları sayesinde, sosyalizm ile kapitalizmin cepheleşmesi ortamında ideolojik mücadelenin öneminin daha da arttığını, ideolojik taleplerin gündenden güne yükseldiğini gözönünde bulunduruyoruz.

Partimiz, ideolojik çalışmada ve sosyalist bilinci güçlendirme çabalarında, siyasi bilgileri yayma işlerinden toplumsal hayatın karakter ve stili alanına kadar hayatın bütün dallarını kapsayan geniş bir cephe üzerinde hareket ediyor. Ve bu alanda daha pek çok çalışmak, eski görüşlerin kalıntılarını gidermek, sosyalist inanmışlığı ve hayata sosyalistçe yaklaşımı daha aktif biçimde telkin etmek gerekiyor.

Parti, enformasyon ve propaganda araçlarının yönetimiyle ilgili çalışmaları, bunların eylemlerini iyileştirmek maksadıyla durmadan yetkinleştiriyor, yığinsal politik öğretimi ve parti eğitimini örgütleyiyor, gençlik arasındaki çalışmalarda yeni biçimler uyguluyor. Biz, Marksizm-Leninizmin tam egemenliği temeli üzerinde toplumsal bilimlerin etraflı dinamik geliş-

mesini sağlamaya çalışıyoruz. Yakın geçmişte, toplumsal ve hümaniter bilimler temsilcileri arasında, Polonya tarihinde ilk defa olmak üzere partimiz Merkez Komitesince örgütlenen önemli bir danışma toplantısı yapıldı. Ve bu toplantı, toplumsal bilimler alanında çalışanların partimiz ve uyguladığı politika etrafında sınıksız birleşmiş olduklarını, bunların büyük çoğunluğunun ideolojik savaşta kendilerine düşen bilimsel ödevleri ve yükümleri iyi anladıklarını gösterdi.

Partimizin amacı, Polonya toplumunun bilincinde sosyalist ideolojinin ve halkın mânevi hayatında Marksizm-Leninizmin egemenliğini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde esaslı ve sürekli başarılarla ulaştığımızı güvenle söyleyebiliriz.

3.

Polonya, diğer memleketler arasında, her alanda barışçı gelişme için gerekli koşulları yaratan, bağımsızlık ve güvenliği garantileyen bugünkü yerini sosyalizm sayesinde alabilmiştir. İmzaladığımız ittifak anlaşmaları, sosyalist topluluk ülkeleriyle sağlam ve sürekli dostluk ve işbirliği ilişkilerimiz, uluslararası komünist hareketi ve devrimci hareketle dayanışmamız izlemekte olduğumuz dış politikanın sarsılmaz temelini teşkil ediyor. Biz sosyalist devletimizi güçlendirerek ve gelişmesini hızlandırarak, dünya çapında sosyalizm savaşına, halkların özgürlüğü ve sürekli barış sağlanması uğrunda mücadeleye katkıda bulunuyoruz.

Polonyanın dış politikasında Sovyetler Birliğiyle kardeşçe ilişkilerin başta gelen bir rolü vardır. Biz Sovyetler Birliğiyle ittifakımızın gelişmesine olağanüstü bir önem veriyoruz. Son zamanlarda, iki yıldan fazla bir zamandan beri, Polonya – Sovyet işbirliği halklarımız arasında kardeşlik ve dostluk ruhunda büyük bir ilerleme gösterdi.

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın 11–12 Mayıs 1973 günlerinde Polonyaya yaptığı dostluk ziyareti, Polonya – Sovyetler Birliği kardeşlik ilişkilerinin güçlü bir göstergisi oldu. Bu ziyaret ve yapılan görüşmeler, sosyalizmin gelişmesiyle ilgili bütün sorunlarda her iki partinin birlik olduklarını, bugünkü ve gelecekteki bütün uluslararası problemlerle ilgili görüşleri arasında tam bir uygunluk bulunduğunu bir daha gösterdi ve Polonya Halk Cumhuriyeti ile SSCB arasındaki işbirliğini bundan sonra da dinamik ve etraflı biçimde geliştirme yönündeki irade birliğini ortaya koydu.

Bu ziyaretin, yapıldığı zaman bakımından, ayrıca büyük bir önemi vardır. Bu, L. İ. Brejnev yoldaşın SBKP XXIV. Kongresindeki raporunda formüle ettiği yüce Barış Programı'nın SBKP MK Nisan Plenumu tarafından onaylanan gayet aktif politik eylemlerle gerçekleştirilmesi dönemidir. Partimiz, SBKP'nin bu Leninci dış politika hattını bütün yönleriyle desteklemektedir. Polonya, Avrupa ve dünya politik alanında gösterdiği canlılıkla

bu hattın uygulanmasına yardım etmekte, sosyalist ülkelerce izlenen ve toplumsal sistemleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensipini güçlendirmeyi amaçlıyan ortak politik hattın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu hareket hattı, uluslararası işçi sınıfının, bütün dünya ilerilik ve barış güçlerinin menfaatlerine uygun ve yararlıdır.

Partimiz politikasında en çok bütün sosyalist ülkelerle ikili ve çok yanlı ilişkilerimizin genişletilmesine önem veriyor. Bu konuda ideolojik çalışmalar alanı da dahil olmak üzere uluslararası işbirliğinin sistemli olarak zenginleşip genişlediği, daha sıkı ekonomik ilişkilerin kurulduğu göze çarpıyor. Polonya Halk Cumhuriyeti, sanayi üretiminde kararlaştırılan ihtisaslaşma ve kooperatifleşme programlarını hayata geçiriyor ve belirli ortak sermaye yatırımlarını gerçekleştirilmeye çalışıyor. Biz, bilimsel-teknik ve sosyal-kültürel işbirliğinin yeni biçimlerini geliştirmeye, toplumsal temasların genişletilmesi, kültürel mübadelenin zenginleştirilmesi ve turizmin geliştirilmesi yoluyla sosyalist ülkeler halklarının birbirlerine daha çok yaklaşmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Bu yaklaşma, kardeş ülkelerin her birinin muazzam kültür değerlerini, uygarlık tarih ve ulaşımını daha iyi tanıtmaya yardım ediyor.

Bizim en önemli sorunumuz, sosyalist ülkeler topluluğunun kenetli birliğini sağlamaktır. İdeolojik ilişkileri pekiştirme çalışmaları, her alanda işbirliğini geliştirme çabaları partilerimizi birleştiriyor, sosyalizm kuruculuğunda daha iyi işbirliği yapılmasına ve her memlekette bu kuruculuğun ortaya çıkardığı problemlerin daha iyi anlaşılmasına imkân veriyor. Günümüzde, geçmişe kıyasla, parti ve hükümet temsilcileri düzeyinde çok daha sık toplantılar yapılıyor ve bunlar, tecrübenin de gösterdiği üzere, sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğinin çok değerli ve semereli bir biçimini teşkil ediyor. Bu alanda 1971 ve 1972'de yapılan Kırım toplantıları ve aynı zamanda Varşova Antlaşması örgütü'ne bağlı Politik Danışma Komitesi'nin oturumları özel bir önem taşıyor. Partimiz, bu danışma toplantılarına büyük bir değer veriyor ve her toplantıya aktif olarak katılıyor. Biz bu toplantılarda alınan kararları en ardıcıl biçimde yerine getiriyor ve bunun sosyalist topluluğumuzun uluslararası alanda başarılı bir eylem gösterebilmesinin zorunlu koşulu olduğunu gayet iyi anlıyoruz.

Biz Avrupa, Asya ve Lâtin Amerika sosyalist ülkeleriyle ilişkilerimizde, aramızdaki işbirliğini geliştirme, yeni bir muhteva ve yeni biçimlerle zenginleştirme çabasıyla hareket ediyor, böylelikle bu işbirliğinin her sosyalist ülkede ve bütün sosyalist dünyada sosyalizm kuruculuğunun gelişmesine, sosyalist sistem devletleri arasında Marksizm-Leninizm ideolojisine ve proletarya enternasyonalizmine dayanan birliğin güçlenmesine en etkin biçimde yardım etmesini sağlamaya çalışıyoruz. Ve bu yöndeki çabalarımızı kardeş partilerin tasvip etmekte olduklarını biliyoruz. PBİP bu çalışma ve çabaları enternasyonal ödev saymaktadır.

Partimiz, Çin Komünist Partisi yöneticilerinin bölücü ve anti-marksist ideoloji ve politikasını şiddetle reddeder. Maoizmin bütün özlüğü, büyük devlet şovinizminde kendini göstermektedir. Bu sapık akım, sosyalist topluluğun, uluslararası işçi sınıfının ve anti-emperyalist hareketin hayati menfaatlerine karşı yöneltilmiştir. Maoistlerin prensipsiz ve ideolojide işi şarlatanlığa vuran politikası, barışın ve sosyalizmin menfaatlerine ve aynı zamanda bizzat Çin halkının menfaatlerine ters düşmektedir. Çin yöneticilerinin politikası hakkında bizim verdiğimiz değer hükümlerinde, SBKP'nin görüş ve tutumuyla, bütün dünyada çoğu komünist ve işçi partilerinin tutumuyla tam bir uygunluk vardır. Çin yöneticilerinin politik hattına kesinlikle karşı koymak, günümüzde sosyalizmin zaferi için, halkların özgürlüğü ve barış için mücadelede başarılı olmanın en önemli koşullarından biridir.

Uluslararası durumdaki gelişme birliğimizi daha da güçlendirmemizi gerektiriyor. Biz, sosyalist topluluk devletlerinin, tüm komünist hareketinin karşılıklı mutabakatine dayanan yekpâre eylemini, emperyalizme karşı savaşta sosyalizmin güçlü olmasının olağanüstü önemli etkeni ve her sosyalist ülkenin güvenliğinin çözümleyici koşulu sayıyoruz.

Komünistler uluslararası durumun tahliline daima sınıfsal açıdan yaklaşmışlardır. Bizim gayet uyanık olmamız gereklidir. Emperyalizm harpler doğuran bir sistem olmaktan çıkmış, tabiatını değiştirmiş değildir. Nettekim, dünyada yer yer tanık olduğumuz sayısız saldırı eylemleri, devrimci ve ulusal kurtuluş hareketlerini boğma yeltenişleri, sosyalist devletlere karşı girilen baltalama hareketleri hep emperyalizmin tabiat değiştirmedigini kanıtlar.

Biz, emperyalizme karşı savaşan ve ulusal bağımsızlıklarını savunmakta olan halklara bundan böyle de azami destek ve yardımcı olarak enternasyonal ödevimizi yerine getirmeye devam edeceğiz. Bu cümleden olarak, kahraman Viyetnam halkına, Paris Anlaşması'nın bütün maddelerini tam ve eksiksiz olarak uygulanması ve memleketin barış içinde kalkınması yolunda bundan sonra da yardım edeceğiz.

Biz, Arap halklarını, İsrail saldırısının sonuçlarının giderilmesi, ulusal haklarının gerçekleştirilmesi, Yakın-Doğuda barış ve güvenliğin sağlanması yolundaki haklı savaşlarında destekliyoruz. Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada ilerici, devrimci güçlerin yürüttükleri savaşa katkıda bulunmaya ve bu güçlere destek olmaya çalışıyoruz. Politikalarında anti-emperyalist yönelimli bütün devletlerle ilişkilerimize, bunların ayırıcı vasfı olan çizgiyi, yani emperyalizme karşı savaşta karşılıklı destek, kardeşçe dayanışma ve yardımlaşmayı derinleştirecek bir biçim vermeye çalışıyoruz.

Kapitalist memleketlerle, çeşitli toplumsal-politik sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını öngören Leninci prensip gereğince ilişkiler kuruyoruz. Bizce, bu prensipler, halklar arasında bir arada yaşama ve işbirliğinin temellerini giderek daha büyük ölçüde belirliye-

cektir. Sosyalist topluluk devletleri, yaptıkları eylembirliği sayesinde, bu amacın gerçekleştirilmesi yolunda ciddi başarılar elde edebilmişlerdir.

Sosyalist Birlikler Federasyonu (SFB) ile FAC arasında, aynı zamanda ADC ile FAC arasında imzalanan ve bu bölgede «soğuk harp»e son vererek, mevcut sınırların dokunulmazlığını ve Avrupada meydana gelen politik gerçekliği tanıma temeli üzerinde ilişkilerin normalleştirilmesi koşullarını yaratan anlaşmalar sosyalist devletlerin eylembirliğinin ciddi başarılarına örnek olarak gösterilebilir. L. I. Brejnev yoldaşın FAC'ni ziyareti, tarihsel önem taşıyan bir adım olarak, bu ilişkilerin gelişmesine, Avrupada barışın sağlanmasına yeni ve muazzam bir katkıdır.

Sovyetler Birliği gibi, Polonya da, artık yıllardan beri, Fransa ve diğer kapitalist memleketlerle dostane ve barışçıl ilişkiler kurmakta ve geliştirmektedir. 1972 yılındaki Sovyet-Amerikan görüşmeleri ve varılan anlaşmalar, bütün dünyada barış içinde yan yana yaşama prensiplerinin sağlanması yolunda büyük bir ilerlemedir. Sosyalist ülkelerin politikası, güvenlik ve işbirliği sorunlarının görüşüleceği bir Avrupa genel konferansının yapılabilmesi için önkoşulları yaratmıştır. Polonya da, bu yöndeki hazırlıklara, partimizin VI. Kongresi kararı gereğince, aktif olarak katılmıştır.

Polonyanın uluslararası alandaki bütün eylemi, yaşadığımız çağın sosyal içeriğini, yeni, sosyalist toplumun, yani sosyal adalet ve halkların özgürlüğü, genel güvenlik, barış, dostluk ve işbirliği toplumunun kurulması için-uluslararası çapta ve her memleket çerçevesinde yürütülen sınıf mücadelesinin belirlediği gerçeğine olan kesin inancımıza dayanmaktadır. Biz bu mücadelenin en elverişli koşullarda gelişmesini sağlayacak biçimde çalışmalıyız. Sosyalizmi kurmakta olan halklara bu hususta özel bir sorumluluk düşmektedir. Sosyalist ülkelerin politikası, emperyalizme karşı sosyalizmin üstün gelmesi davasına bizim katkımız, her şeyden önce, sosyalist ülkeler topluluğunun ekonomik ve politik gücünü, savunma kudretini Varşova Antlaşması çerçevesi içinde en etraflı biçimde takviye etmemizdir. Komünist partilerinin eylembirliği, her memlekette ve bütün yeryüzünde onların etki gücünü belirlemektedir. Bu eylembirliği, sosyalizmin kapitalizm üzerinde tam zafere ulaşmasının zorunlu koşuludur.

Polonya Birleşik İşçi Partisi, 1969'da Moskovada yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısının hazırladığı ortak program plâformunda sebatla durmaktadır. Biz, insanlık tarihinin bütün halkları kapsıyacak kadar yığinsal ilk politik hareketi olan uluslararası komünist ve işçi hareketinin sıkı birlik ve topluluğunu güçlendirmek için günden güne daha da etkinleşen bir yardımda bulunmak istiyoruz. PBIP'nin kardeş partilerle ilişkilerinde görülen canlılık, heyetlerin karşılıklı ziyaretleri, parti kongrelerine ve uluslararası komünist hareketinde örgütlenen ortak aksiyonlara katılmalar hep bu amacın ve iki yanlı işbirliğinin önemli derecede geliştirilmesine hizmet etmektedir.

Partimiz, kapitalizme karşı, her alanda – ideolojik, politik ve sosyal-ekonomik – yürütülen savaşta üstün gelmek için gerekli bütün koşulların memleketimizde var olduğunu kanısındadır. Sosyalizm, henüz genç ve gelişme halinde bir düzen olmasına rağmen, aynı zamanda, halklara sosyal adalet ve her alanda ilerleme sağlıyarak, dünyaya barış bahşederek, insanlığına hayırlı hedefler göstererek ve yaratımlı bir hayat sürme ufukları açarak çağımızın en önemli problemlerinin çözümüne imkân veren biricik düzendir.

Uluslararası komünist hareketi muazzam ve tarihsel ödevlerle karşı karşıyadır. Polonya Birleşik İşçi Partisi, VI. Kongresinin kararı gereğince, Polonya halkının ve Polonya devrimci hareketinin en iyi geleneklerine layık olabilmek, Polonya işçi sınıfının ve bütün emekçilerimizin amaçlarına ve emellerine cevap verebilmek için, sosyalizmin ve barışın zaferi uğrun- daki evrensel mücadeleye elden geldiği kadar büyük bir katkıda bulunmak üzere hiç bir çabayı esirgmeden çalışmaktadır.

Halkın azmi

Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'nde halk ekonomisini kalkındırma, halkın öğrenim ve kültür düzeyini yükseltme, ulaştırmayı geliştirme, sağlık sistemini yeniden örgütleme yolları hakkında bazı bakanların ve bir sendika yöneticisinin söyledikleri.

Konuşmayı yapan: *Valentin Puhov*

Eğitim Bakanı Nguyen Van Huen:

Yeni insanın eğitilip yetiştirilmesi harpten sonraki gelişme döneminin temel ödevlerinden biridir. Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'nde (VDC) öğretim sistemi, genç kuşağın, bütün emekçilerimizin bilim ve teknolojinin esaslarını kavramalarına, edindikleri bilgileri hayata uygulamalarına imkân verecek yükseklikte bir kültür düzeyine ulaşmaları amacına yöneliktir.

Biz genç kuşağın Marksist-Leninist bilgiyle donatılmasına büyük bir önem veriyoruz; gençliği sosyalizm dâvasına sadakat ruhunda eğitmeye, onun dünya görüşünde yurtseverliğin, anayurdumuzun tarihi ve şimdiki gerçeklik konusunda açık bir anlayışın enternasyonalizmle, sosyalist halklar ailesinin, dünya komünist ve işçi hareketinin bir parçası olmanın kıvanç duygusuyla örülmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Viyetnam Emekçiler Partisi (VEP) ve hükümetimiz, V. I. Lenin'in vasiyetlerini gözönünde tutarak, memleketimizde halkın öğrenim ve kültür düzeyini daha fazla yükseltme ödevini ortaya koyuyorlar. Yeterince bilgiye sahip olmadıkça ve edinilen bilgiyi üretimsel-tekniik, sosyal-ekonomik ve politik problemlerin çözümünde kendi başımıza ve yaratımlı biçimde uygulamama hünerini kavramadıkça, sosyalizmi kurmayı ve toplumsal ilerlemenin ön hatlarına çıkmayı elbette düşünemeyiz.

Viyetnam komünistleri bu gerçeği harp içinde bile unutmamışlardır. VDC, uzak görüşlü bir tedbiri gerçekleştirerek, gerek memleket içinde gerekse birçok sosyalist ülkede kadrolar hazırlıyagelmiştir. Hanoy Yapıcılık Enstitüsü, geçenlerde, öğrenimlerini tamamlayan 600 kadar vasıflı yapıcılık uzmanına diplomalarını verdi. Bunlar yeni yapı yerlerinde işlerin başına geçmek üzere memleketin dört yanına dağıldılar. Yabancı ülkelerde öğrenim ve ihtisas yapan emekçilerimiz grup grup yurda dönüyorlar. Bu gençler memleketimizde ekonominin kalkındırılmasına ve yeniden örgütlenmesine, sakin bir hayatın kurulmasına katkıda bulunabilmek için, heyecanla, yaratıcılık azmiyle dolup taşmaktadırlar.

Gençlik bilgiye, öğrenime can atıyor. Şimdi memlekette yeni yeni okullar, yüksek okullar, kütüphaneler, laboratuvarlar vb. kurulması öngörülüyor. Bu da şüphesiz ki büyük bir yatırım gerektiriyor. Ama eğitim-öğretim için yapılan harcamaların yüz misliyle kendini ödiyeceği bir gerçektir. Biz bugün de Sovyetler Birliğine ve öteki sosyalist ülkelere büyük sayıda öğrenci göndermeye devam ediyoruz.

İşin bir yönü daha var. VEP MK Birinci Sekreteri Le Zuan yoldaş «Sosyalist devrimde bazı kadro problemleri ve örgütsel sorunlar» başlıklı yazısında şunları belirtmiştir: Günümüzde insanlık tarihinin gördüğü en büyük bilimsel-tekniik devrim hızla gelişmektedir. Sosyalizmi süratle ve başarıyla kurabilmek için, bu devrimin başarılarından bizim de her suretle yararlanmamız gerekmektedir. Bazı şüpheçiler, bunun şimdi VDC için hiç de ön plânda bir sorun olmadığını söyleyebilirler. Fakat bizim görüş ve tutumumuz başkadır. Biz yalnız yürürlükteki ihtiyaçların giderilmesi çerçevesinde kalmıyor, geleceği, uzun vadeli hedefleri de gözönünde bulunduruyor ve eldeki olanaklar çerçevesinde, daha şimdiden, yarınki günlerin sorunlarını çözmek için gerekli önkoşulları yaratmaya çalışıyoruz.

Ulaştırma Bakanı Fan Çong Tue:

Partimiz ve hükümetimiz, VDC'nde ulaştırma sistemini kalkındırma ve geliştirme dâvasına olağanüstü bir önem veriyor. Bu dâvanın, diğer kol-ların kalkındırılmasından önce başarılması gerekiyor.

Memleket içinde taşınan ve yabancı ülkelere gelen yük tonajı durmadan artıyor. Bu yıl, VEP tarafından köylülere verilen ödevlerin – öncelikle dekar başına ortalama 500 kg pirinç elde etme ödevinin – yerine getirilmesinde başarılı bir adım atılacağından şüphe etmiyebiliriz. Ve bunun için, pirinç rekoltesini devlet ambarlarına ulaştırmak üzere daha şimdiden ek taşıt araçları sağlanması gerekiyor. Halkın tüketim ve ihtiyaçlarının artması, en lüzumlu ihtiyaç maddelerinin memleketin her köşesine ulaştırılması gereğini doğuracaktır. Nihayet, uluslararası durumun hâlâ karmaşıklığını korumakta olduğunu, Vaşington ve Saygon'un Paris Anlaşması'nı sabote manevralarını gözden uzak tutamayız. VDC'nin savunma gücünün teminat altına alınması, bakanlığımızın çalışmalarında büyük çabalar gerektiriyor. Ulaştırma memleketin birleştirilmesi uğrunda mücadelelenin bütün istemlerinin tamamıyla ve tam vaktinde yerine getirilmesinde büyük bir rol oynamaktadır.

Komünikasyon ve ulaştırma alanındaki görevlilerimiz ve işçilerimiz, ne kadar çok şeyin, kendi başarılı çalışmalarına bağlı olduğunu anlıyorlar. Bugün demiryollarımız her yönde eyleme geçirilmiştir ve toplam uzunluğu bin kilometreyi geçmektedir. Bir yandan, motorlu taşıtlarla ulaştırma, su ve hava yolları ulaştırması da eylem halindedir. Hanoy'un 2.300 metrelik

Longbien Köprüsü gibi (bir kısmı bombardımanlarda isabet alarak yıkılmış ve sulara gömülmüştü) muazzam bir kuruluş da en kısa bir süre içinde onarılarak hizmete konulmuştur. Bu cümleden olarak, daha birçok köprü ve geçitler de tekrar yararlı hale getirilmiştir.

Komünikasyon ve ulaştırmayı geliştirmenin önemli bir doğrultusu da aşamalı mekanizasyon ve modernleştirmedir. Büyük tonajlı ve çekim gücü yüksek taşıt araçlarına pek çok ihtiyacımız vardır. Dizel lokomotifleri ve büyük tonajlı şilepler sayısını kısa zamanda ihtiyaca yeter derecede artırmak, kara yolları uzunluğunu da çoğaltmak zorundayız.

Bütün bunlar, hele harp yıkımına uğramış bir memleket için, hiç de kolayca hakkından gelinecek sorunlar değildir. Fakat eminiz ki, taşıt ve ulaştırma alanında çalışan ve harbin çetin koşullarıyla yıllarca boğuşa boğuşa çelikleşmiş olan işçilerimiz ve görevlilerimiz, barış içinde yapılan çalışmalarda da bütün güçlükleri yenecek, kardeş sosyalist devletlerinin yardımına dayanarak, memleketimizde halk ekonomisinin kalkındırılması ve yeniden örgütlenmesi dâvasında paylarına düşen ödevi başarıyla yerine getireceklerdir.

Sağlık Bakanı Yardımcısı Vu Van Kan:

Kapitalizme ve emperyalizme karşı 30 yıldan fazla süren savaş, halkın sağlığını bozdu; onbinlerce yurttaşımız sakat kaldı. Nispeten barış içinde geçen ilk yıllarda kurduğumuz sağlık sistemi de altüst oldu. Bugün memleketimizde büyük bir tıbbi donatım ve ilâç ihtiyacı hissedilmektedir.

Amerikan hava kuvvetlerinin VDC toplıklarını yıllarca bombalamaları sonucunda, köylük yerlerin % 11,3'ü, köylerde ve diğer konum yerlerinde sağlık merkezlerinin % 61'i ve şehir hastanelerinin % 30,3'ü yıkıma uğradı. Kuanlay'ın (Ngean) en büyük hastanesi (2.600 yataklı), daha Conson'un işbaşında olduğu sıralarda yerle bir edildi ve kısmen onarılarak 1.000 yataklı olarak çalışmaya başladıktan sonra da 1972 yılında tekrar bombalanarak tamamen yıkıldı. Bunun gibi, 500 yataklı verem hastanesi, sıtma, parazitoloji ve entomoloji enstitüsü, memleketin en büyük sağlık merkezi olan Batmay kuruluşları, Viyetnam-Sovyet, Viyetnam-Bulgar, Viyetnam-Çin dostluğu hastaneleri ve kuruluş halindeki Viyetnam-Polonya dostluğu hastanesi, Thanbin'deki Tıp şubesi vb. de yıkıldı veya ciddi hasara uğradılar.

Saldırganlar ambûlansları, hastaneleri, sağlık donatım ve gereçlerini bombalayıp yoketmekle, yaralılara bakım işlerini felce uğratacaklarını ve böylelikle halkın mâneviyatını kıracaklarını ümit ediyorlardı. Fakat bekledikleri olmadı ve yaralılara bakım işi de, hastaların tedavisi de bir gün bile durmadı. Sağlık personelimizin harp esnasındaki fedakârlık ve kahramanlıkları şüphesiz ki nice kitaplara ve şarkılara konu olacak, ateş boylarında en çetin koşullar içinde Viyetnam doktorlarının ve hastabakıcı hemşirelerinin çalışma tecrübeleri birçok memlekette ilgiyle incelenecektir.

Fakat bugün ileri bakmamız gerekiyor. Memleket sağlık organlarının ve doktorlarımızın önünde, binlerce yurttaşın sağlık durumunu düzeltmek, onbinlerce sakatı imkân nispetinde çalışabilir hale getirmek, doğal çevreyi sağlık kontrolü altına almak ve salgınları önlemek gibi yeni ödevler vardır. Hele salgınlarla mücadelede artık bir hayli ileri adımlar atılmış bulunuyor. VDC'de kolera, veba ve çiçek salgın hasatalıklar çoktan yok edildi; tifüs, dizanteri ve difteri de hissedilir derecede azaltıldı. Grip, beyin yangılanması ve suçiçeği gibi virüs hastalıklarıyla mücadele aralıksız devam ediyor. 1959'dan beri, veremin kökünü kazımak üzere memleket ölçüsünde geniş bir mücadele kampanyası yürütüldü ve gayet olumlu sonuçlar alındı. Ne var ki, harp bu alanda durumu yine epeyce kötüleştirdi. Şimdi veremi ortadan kaldırmak, trahomu, cüzamı ve sinir hastalıklarını dizginlemek, yeni ve temelli bir hamle ve büyük çabalar gerektiriyor.

Bütün bu sorunların çözümü için sağlık kadrosuna ihtiyaç vardır. Bugün memleketimizde her 10 bin nüfusa 2-3 doktor ve 10 sağlık personeli düşüyor. Ne var ki, bunun da yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Bu alanda kadro yetiştirmeye hız vermemiz, bütün ihtisas kollarında her dereceden sağlık kurumları örgüsünü genişletmemiz gerekmektedir.

Analık yardımı ve çocuk esirgeme komisyonumuz, doğum nispetini ayarlama, çocuk yuvaları, çocuk bahçeleri ve kadın sağlık kurumları örgüsünü genişletme tedbirlerini öngören bir program hazırlamış bulunuyor.

Amerikan bombardımanlarından zarar gören birçok sağlık merkezinin, polikliniklerin, hastanelerin ve diğer sağlık kurumlarının onarımı, donatımı ve tekrar eyleme geçirilmesi çalışmalarında VDC sağlık işçileri ve görevlilerinin kendi güçleriyle başarmaları gereken büyük işler vardır. VDC sağlık sistemini kalkındırma ve ilk aşama olarak modernleştirme plânlarının gerçekleştirilmesi her şeyden önce önemli bir sermaye yatırımı konusudur. Bu dâvanın kardeş sosyalist devletlerin ve dost ülkelerin yardımı olmadan başarılması zordur. Artık yıllar var ki, Viyetnama gerekli sağlık donatımları ve uzmanlarıyla geniş bir tıbbi yardım ve destek gösterilmektedir. Bize dünyanın her tarafından sağlık donatımı ve ilâç gönderiliyor. Yurt dışından yardımımıza koşan nice gönüllü doktorlar, kurşun ve şarapnel yağmuru altında, Viyetnam sağlık personeliyle omuz omuza çalışmışlardır. Biz bütün bu enternasyonalizm belirtilerine ve memleketimize şimdi, harpten sonraki dönemde karşılık gözetilmeksizin yapılmakta olan yardımlara candan teşekkür ediyoruz.

Hayton Sendikalar Federasyonu Başkan Yardımcısı Le Zui Ki:

Paris Anlaşması'nın imzalanması, Viyetnam halkının, bütün ilerici insanlığın büyük bir zaferidir. Bu anlaşmayı VDC emekçileri elbette sevinçle karşıladılar. Biz memleketimizde sosyalist toplumun temellerini kurma,

halkın yaşama düzeyini yükseltme ve her aileye mutluluk ve refah sağlama programını ancak barış koşulları içinde gerçekleştirebiliriz.

Şimdi ilkönce harp yaralarını sarmamız gerekiyor. Bilindiği gibi, VDC toprakları sistemli ve sürekli biçimde bomalandı ve ekonomimiz büyük ölçüde zarar gördü. Binlerce yurttaşımız evinden barkından oldu. Şimdi bu insanların konut ihtiyacını giderme sorunu bütün ağırlığıyla çözüm bekliyor.

Örneğin Hayfon'u ele alalım. Yalnız 1972 Aralık ayının 12 günü içinde, Amerikan B-52 stratejik bombardıman uçakları bu şehre 15 bin bomba attılar. Hava akınları şehrin daha ziyade sanayi işletmelerini, yoğun nüfuslu kesimlerini ve limanı hedef tutuyordu. Memleketimizin en büyük işletmesi olan Hayfon Çimento Fabrikası yıkıldı; hava korsanları fabrikanın işçi konutları semtini yerle bir ettiler; 4 bin kişi öldü, 30 bin aile evsiz-barksız kaldı. Yine o 12 felâket günü içinde Hayfon'da yüz bin kişinin evleri yandı yıkıldı. Bütün memleket ölçüsünde, yaklaşık olarak tüm nüfusun % 15'inin konutları artık barınılmaz hale geldi. Bu durumda, bütün arzumuz rağmen, bu felâketzedeleri hemen dört başı mâmur evlere kavuşturamayacağımız apaçık ortadadır.

Fakat zaman beklemiyor. İnsanlar her şeyden önce başlarının üzerinde bir çatı görmek istiyorlar. Şimdi, pek de elverişli ve dayalı-döşeli olmasına bakmadan, öncelikle bu ihtiyacı giderecek geçici konutlar kurmaya çalışıyoruz. Hanoy Sendikalar Federasyonu, belediye yetkilileriyle birlikte, şehrimizde yeni evler, çocuk bahçeleri, klüpler, hastaneler, dinlenme evleri ve stadyumlar kurulmasını öngören bir proje üzerinde çalışmaktadır.

Harp esnasında, emekçilerimizin eşsiz kahramanlık çabaları sayesinde birçok fabrika ve işletmemizin donatılarını kurtarabildik. Bunlar sökül-müş ve köylere taşınmıştır. Böylece tahliye edilmiş olan işletmeler şimdi yeniden yerlerine taşınmakta ve takılıp tekmillenerek eyleme geçirilmektedir. İşçilerimiz, bütün emekçi halkımız, bu kalkınma döneminin elden geldiği kadar kısa sürmesi ve sosyalizmin maddi-teknik temelini kurulmasına geçebilmesi için hiç bir çabayı esirgememektedirler.

Batı avrupada yabancı işçiler

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, Prag'da, «Devlet-tekel kapitalizmi ve Batı Avrupaya işgücü göçü» konusuna hasredilen bir uluslararası fikir değiş-tokuşu örgütledi. Bu toplantıya on ülkenin – Belçika, İngiltere, Yuanistan, İspanya, İtalya, Türkiye, Portekiz, Fransa, Federal Almanya Cumhuriyeti ve İsveç – komünist partileri temsilcileri katıldılar.

Derginin başyazarı *K. I. Zarodov*, açış konuşmasında, görüşme konusu yapılan sorunun kolektif olarak incelemenin önemini ve aktüelliğini belirterek şunları söyledi:

– İşgücü göçünün sosyal-politik sonuçları sorunu, komünist hareketi için hem eski, hem de yeni bir sorundur. Meselâ, K. Marks ve F. Engels'in, İngiliz proletaryası ile İrlanda göçmen işçileri arasındaki ilişkileri inceli-yerek, kurtuluş mücadelesinin strateji ve taktiği bakımından ne gibi önemli sonuçlar çıkardıkları bilinmektedir. Kapitalist düzenin doğurduğu uluslararası ücretli emek göçü üzerinde V. İ. Lenin de büyük bir dikkatle durur ve buna «halkların kendine özgü bir göç biçimi» adını verir. (1) «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı ünlü eserinde, Lenin'in, emek ücretinin nispeten daha düşük olduğu memleketlerden kimi insanların gelişmiş kapitalist memleketlere doğru akınının şiddetlenmesini emperyalizmin özelliklerinden biri sayması dikkate değer.

Ne var ki, bugün karşı karşıya bulunduğumuz olay, geçmiştekiyle hiç de kıyas kabul etmez. Her şeyden önce, işgücü göçünde başlıca kolların ölçü ve yönleri artık değişmiştir. Evvelce Avrupadan Okyanus ötesi kapitalist memleketlerine ve öncelikle nüfus miktarının ekonomi ve sermaye «fazlası» gelişme tempolarından daha geride kaldığı Birleşik Amerikaya, Kanada'ya ve Avustralya'ya işgücü akını vardı. Bugün artık Batı Avrupa işgücü göçü için çekici bir merkez haline gelmiş bulunuyor. Buraya yerleşmek maksadıyla değil, geçici olarak çalışmak üzere, «üçüncü dünya»dan ziyade diğer Batı Avrupa kapitalist memleketlerinden işçiler geliyorlar. Halkların bir zamanki kendiliğinden-gelme «geçiş»lerin yerini, artık insan akınına devlet-tekel eliyle düzenleme denemeleri alıyor. Böylelikle yabancı işgücü sorunu büyük bir özgünlük kazanıyor. Bununla ilgili olarak dikkatle incelenmesi ve gözönüne alınması gereken birçok yeni çizgiler beliriyor. Göçmen işçilerin durumu ve yazgısı, gerek kendi ülkelerinin, gerekse sığınıp çalışmakta oldukları ülkelerin komünist partilerini gayet yakından ilgilendiriyor. Şu var ki, kardeş partiler temsilcileri, bu problemi henüz kolektif olarak tümüyle incelemiş değildiler.

(1) Bak: V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 24, s. 89.

Uluslararası ücretli emek göçünün yarattığı durum ve koşulların bütün karmaşıklığına ve bununla ilgili olarak ortaya çıkan yeni yeni problemlere rağmen, komünist partilerinin bu alanda birçok ilginç örgütsel-politik çözümler buldukları ve bunları başarıyla gerçekleştirmekte oldukları bilinmektedir. Dileğimiz ve maksadımız, bu toplantımızda, işgücü göçü problemini teorik yaniyle, yani devlet-tekelle kapitalizminin Marksist-Leninistçe tahlili içindeki yeri bakımından gözden geçirmek, aynı zamanda herkesi ilgilendiren bilgiler vererek birbirimizi aydınlatmaktır.

Ben, burada yapılacak fikir değiş tokuşuna yön vermek gibi bir düşünceden uzak olarak, konunun sadece iki yönüne değinmek istiyorum.

Büyük tekeller arasında Ortak Pazar çerçevesindeki anlaşma sonucu olarak, bu tekeller birliğe dahil olan ve olmaları memleketlerin emek kaynaklarını beraberce sömürüyorlar. Tekelci sermaye yığınla yabancı işçi ithaline başvurmakla, bir yandan ucuz işgücünü sömürme olanağına kavuşmak, bir yandan da işgücü pazarında rekabeti şiddetlendirmek, «kendi» işçileri ile «yabancı» işçileri karşı karşıya getirmek, memlekette iş ücreti genel düzeyini etkileme bakımından ek olanaklar yaratmak ve eninde sonunda işçi sınıfının birliğini zayıflatmak gibi iki hedef güdüyor. İşgücü göçünün artmasıyla ilgili olarak, gericiliğin de işçiler arasında ırkçı ve milliyetçi kör inançları körüklemeye hız vermesi dikkate değer bir olaydır.

Tekellerin işçi sınıfını parçalamayı, onun devrimci olanaklarını azaltmayı hedef tutan politikasına, komünist partileri ve birçok sendikalar, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine dayanan politikalarıyla karşı koymaya çalışıyorlar. Kardeş partilerin, yabancı emekçilerin problemlerine ilişkin belgelerinde görüldüğü üzere, komünistler, bu hususta onların ekonomik ve politik haklarını daima savunma gereğine inanarak, işçi sınıfının birliği ve enternasyonalist ruhta eğitimi ve aynı zamanda dünya devrim sürecinin gelişmesi menfaatlerini gözeterek hareket ediyorlar. Bu sempozyumun, bize, partilerin bu yolda edindikleri tecrübeyi paylaşmak üzere geniş olanaklar vereceğini sanıyorum.

İkincisi, Batı Avrupaya işgücü göçünün alabildiğine arttığı günümüzde üretim güçlerinin gelişmesine ilişkin objektif istemleri ve tekelle burjuvazinin bencil çıkarlarını hangi hususların yansıttığını açıklamanın büyük bir önemi vardır. Bu objektif istemlerin ne gibi olgularda belirlediği, göç süreçlerinin başlıca sosyal-ekonomik sonuçlarının gerek işgücü ithal eden, gerekse «ihraç» eden memleketler için ne suretle dile geldiği, emperyalist entegrasyon ile işgücü göçü arasında ne gibi bir ilişki olduğu, zamanımızdaki «halklar göçü»nün nasıl bir gelişme göstereceği, uluslararası ücretli emek göçünün devrimci mücadelede gelişme bakımından ne gibi güçlükler ve yeni olanaklar yarattığı gibi sorunlar ve benzerleri bu görüşmede ayrı ayrı sözkonusu olabilir.

K. I. Zarodov, sözlerini bitirirken, Marksizm-Leninizmin kurucularından gayet ilginç iki alıntı aktardı.

Birincisi: «Madem bütün ülkeler işçilerinin durumu aynı, madem hepsinin menfaatleri bir ve düşmanları da aynıdır, o halde bunların aynı zamanda elbirliğiyle mücadele yürütmeleri ve bütün uluslar burjuvazisine bütün uluslar işçilerinin kardeş birliğiyle karşıkoymaları gereklidir.»⁽²⁾

İkincisi: «İşçi sınıfı, ancak bütün yabancı ve anlamsız milli kör inançlardan silkinbildiği takdirde, bütün uluslar işçileri aynı ittifakta birleştikleri takdirde, sermayeye karşı direnebilecek ve yaşamında ciddi bir iyileşme sağlayabilecek bir güç haline gelebilir.»⁽³⁾

Devlet-tekelle kapitalizminin çeşitli uluslara mensup büyük emekçi yığınlarını bir araya getirip karıştırarak işçi sınıfının enternasyonalleşmesini desteklediği günümüzde, birincisini F. Engels'ten, ikincisini V. I. Lenin'den aktardığımız bu hükümler, formüle edildikleri zamankinden herhalde daha az önemli değildir ve belkide daha aktüel bir nitelik taşımaktadır.

Problemin boyutları

Sempozyuma katılanların ortaya koydukları istatistik veriler, uluslararası işgücü akınının eşi görülmedik ölçüler aldığı gösteriyor. Bunu ispatlamak için yalnız şu rakamları vermek de yeterlidir: 1960 yıllarında, her yıl, mevsim işçileri hariç, en az 1 milyon kişi iş aramak üzere bir Avrupa memleketinden diğerine geçmişlerdir. Bazı Batı Avrupa ülkelerine yabancı emekçi akını rekor denilebilecek bir düzeye çıkmış, her yıl ortalama olarak FAC'ne 346 bin, İsviçreye 310 bin, Fransaya 227 bin, Hollanda'ya 150 bin kişinin girdiği görülmüştür.

Bugün FAC'de 2 milyon 345 bin yabancı işçi ve hizmetli (ücretli işçiler toplamının % 11'i); Fransa'da 2 milyon 500 binden fazla (bütün işgücünün % 20'si); İngiltere'de 2 milyon 500 bin kadar; İsviçre'de 1 milyon dolayında, Belçika'da 157 bini işçi ve 23 bini hizmetli olmak üzere (ülkenin bütün işgücünün % 11'i) 180 binden fazla, İsviçre'de 400 binden fazla vb. yabancı emekçi vardır.⁽⁴⁾

Bugün Batı Avrupanın ekonomik bakımdan gelişmiş kapitalist memleketlerinde yabancı işçi ve hizmetli sayısı toplamının 10 milyonu aştığını söyleyebiliriz. Hemen belirtelim ki, çeşitli istatistik kaynaklar, bu hususta 8—12 milyon arasında değişen sonuçlar vermektedir. Bu da, hesaplama metodu-

(2) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 373.

(3) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 376.

(4) İşgücü akını ile bütün bu ülkelere doluşan yabancıların toplam sayısı bu verileri epeyce aşıyor. Örneğin Fransada bugün bunların sayısı 4 milyonu, İngilterede 3,7 milyonu buluyor. Fakat bunların hepsi de ücretli işçi değildir. Bu sayıya, onların aile kişileri, serbest mülk sahipleri, küçük iş adamları, tüccarlar ve zanaatçılar da dahildir. Verilen rakamlar yalnız üretimde ve hizmetler alanında çalışan ücretli işçileri göstermektedir.

lojisi farklarından, göçmen işçilerin ailelerinin hesaba katılmasından veya katılmamasından, yalnızca resmi göç verilerinin ve keza kanunsuz yollar-
dan memlekete giren «illegal» yabancı emekçi sayısı tespitlerinin esas alınmasından ileri gelmektedir. (5)

Bugün yalnız en dolgun emek göçü kollarının yöneldiği memleketler komünist partilerinin değil, aynı zamanda ister istemez «tekeller Avru-
pası»na işgücü sağlama rolüne girmiş olan memleketler komünist partileri temsilcilerinin de bu fikir değiş tokuşuna katılmaları, Avrupa kıtasında enine-boyuna gelişen emek göçü süreçlerini elle tutulur ve gözle görülür bir tablo halinde ortaya koymaktadır.

İş arayanların yığınsal göçleri yüzünden, bugün 5 milyondan fazla İtal-
yan emekçisi ülke sınırları dışında bulunuyor. İspanyol emekçilerinin 4 mil-
yon kadarı yabancı ülkelerde (2 milyondan fazlası Avrupada) çalışıyorlar. Yunanistandan Batı Avrupa ülkelerine işgücü göçü yalnız 1955-70 yılların-
da 1 milyon kişiyi buluyor; halen 370 bini Batı Almanyada olmak üzere yarım milyondan fazla Yunan emekçisi yabancı memleketlerde hayatını kazanmaya çalışıyor. Portekizden yalnız 1960 yıllarında, çoğu Fransaya olmak üzere, 1 milyondan fazla emekçi göç etmiş bulunuyor. Bu yönde hızla «ilerlediği» görülen Türkiyeden yabancı ülkelere çalışmaya giden-
lerin sayısı artık 700 bini (bunların 50 bini turist pasaportuyla) buluyor. Dışarı gitmek üzere (çoğu Batı Almanyaya) sıra bekleyenler de 1 milyonu geçiyor. Bugün yalnız Batı Almanyada 528 bin Türk işçisi çalışmakta ve bu miktar ülkedeki bütün yabancı işçilerin % 22,4'ünü teşkil etmektedir.

İnsan yığınlarının böylesine geniş ölçülere varan göçleri ve Avrupa kapi-
talist ülkeleri arasında emek kaynaklarının yeniden bölüşülmesi, gerek yüzbinlerce, milyonlarca emekçinin geldikleri, gerekse çıktıkları ülkeler için elbette derin ekonomik ve sosyal-politik sonuçlar doğuracaktır. Fakat sem-
pozuma katılanlar, bu sonuçların tahliline geçmeden önce, doğal ola-
rak, Batı Avrupada yabancı işgücü ihtiyacının artması nedenleri üzerinde durmuşlardır.

Büyük sermaye yararına

İşgücü göçü problemleri üzerinde yapılan Marksist-Leninist inceleme-
lerde, Batı Avrupanın halen hissetmekte olduğu işgücü yetersizliğinin çeli-
şik ve nispi karakteri kaçınılmazlıkla belirtilmektedir. Kapitalist dünyada

(5) Birçok ülkeden, özellikle gerici rejimlerin egemen olduğu ülkelerden Batı Avrupaya «illegal» işgücü akını da, çoğu zaman resmi izinle gidenlerin miktarını epeyce aşıyor. Örneğin, resmi verilere göre, 1970 yılında Portekizden legal olarak çıkıp Batı Avrupaya gidenlerin sayısı 50 bin kadar olduğu halde, illegal olarak memlekettten çıkanların sayısı 100 bini geçmektedir.

işsizler sayısı, genel olarak, şu veya bu memleketteki emek borsalarının gösterebildikleri boş işyeri sayısından bir hayli daha fazladır. Büyük sayıda göçmen emekçi kabul eden ve etmekte olan birçok memlekette nispeten geniş bir işsizlik görülmektedir.

Kapitalist Avrupada işgücü nispi açığı, bazıları dönüşsüz, bazıları da tarihsel olarak geçici karakter taşıyan bir dizi ekonomik, sosyal ve demog-
rafik etkenlerin bağdaşımı sonucunda belirmektedir.

Netekim, İkinci Dünya Harbi sonucunda Batı Avrupanın çalışabilin nü-
fus sayısında görülen azalma elbette kendi rolünü oynamıştır. Bazı hesap-
lara göre, yalnız bir zamanki «altılar»ı meydana getiren memleketlerde, askeri harekât ve harpten sonraki göçler yüzünden uğranılan dolaysız nüfus kaybı 11 milyon kişiyi bulmaktadır.

Dahası var. Doğu Avrupa memleketlerinin sosyalizm raylarına geçmeleri, bu memleketlerde emek göçleri ortamını yoketmiş, böylelikle bu ülkeler artık harpten önceki gibi «endüstrileşmiş batı»nın işeli deposu olmaktan çıkmışlardır. (6)

Sempozumda belirtildiği üzere, emek kaynaklarında bugün görülmekte olan yığınsal göçler, kapitalist memleketlerin gelişmesindeki kararsızlık ve düzensizliğin artmasıyla gayet yakından bağlıdır. Avrupada en gelişkin bir grup kapitalist memleketin harpten sonraki ekonomik gelişme tempoları harp öncesine kıyasla epeyce yükseliş göstermiş, bu da gelişmiş kapitalist memleketlerle sanayice geri kalmış diğer Avrupa devletleri arasındaki farkı artırmıştır. Kapitalist entegrasyonun hızlanmasında ve Ortak Pazar'ın ya-
ratılmasında büyük bir rol oynayan daha çok kazanç hırsı işgücü göçlerin-
den tekellerin yararlanma politikasını da belirlemiştir. Bu politika yabancı emekçilerin azami ölçüde sömürülmesine yöneliktir. Amacı, kapitalist Avrupada işgücü kaynaklarının yeniden bölüşülmesi ve bu kaynaklardan yararlanmanın doğallıkla en kudretli tekel grupları çıkarına uygun biçimde ayarlanmasıdır. Yukarıda belirttiğimiz etkenlerin en keskin biçimde eylem gösterdiği FAC'nin, yabancı işçi çekmeye başlayan ilk memleketlerden biri olması rastgele değildir.

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nde göçmen işçiler arasında çalışmalar görevlisi Şarl Barontini, Fransız büyük sermayesinin gerekçelerini tahlil ederek, 1958'de otoriter düzenin kurulmasından sonra Fransaya ya-
bancı işgücü ithalinin birden artmasının tekellerin egemen durumlarını sağlamlaştırma çabalarını yansıttığını belirtti ve özetle şunları söyledi:

- Devlet-tekel kapitalizminin gelişmesi koşullarında, her şeyden önce,

(6) Bu hususta şimdilik Yugoslavya Federatif Cumhuriyetleri Birliği istisna teşkil ediyor. Bugün yalnız FAC'de, bu ülkedeki yabancı işçiler ara-
sında sayıca ikinci yeri tutan etnik grup olarak, 460 binden fazla Yu-
goslav göçmen işçisi çalışıyor.

kapitalist birikim kaynaklarının çoğaltılması, güçlü özel sektör gruplarının gitgide daha çok kazanç elde etmelerinin sağlanması, bir yandan da sömürge imparatorluğunun yitirilmiş olmasına ve aynı zamanda dış pazarda rekabetin keskinleşmesine rağmen, Fransız büyük sermayesinin yayılma politikasını sürdürmesine imkân veren yoğunlaşma sürecinin hızlandırılması sözkonusudur. Devlet, bu çifte amaca ulaşabilmek için, büyük tekellere mali imtiyazlar verdi. Bunun yanı sıra, öncelikle işçi sınıfını hedef tutan sömürünün alabildiğine şiddetlendirilmesine yardım etti.

Hükümet yetkilileri, Fransa'nın ekonomik gelişmesi düşüncesiyle, binlerce emekçiyi ve aile kişilerini yurttan uzaklaştıran emek göçünü teşvik politikasını haklı göstermeye çalışıyorlar. Gerçekten, göçmenlerin işgücü öncelikle devlet-tekelle kapitalizminin çıkarına hizmet ediyor. Tekeller, yabancı emekçileri sadece azami ölçüde sömürmeye değil aynı zamanda emekçilerin teknil iş ücreti sistemi üzerinde baskı yapmaya çalışıyorlar. Cumhurbaşkanı Pompidu, 1963 yılında «emek göçü, işgücü pazarında ferahlık sağlama aracı ve sosyal gerilime karşı koyma biçimidir» diyerek, bunu açıkça itiraf etti.

İspanya Komünist Partisi MK üyesi *Miguel Segura* konuşmasında şunları belirtti:

– Avrupada işgücü göçleri, devlet-tekelle kapitalizmi ve tekellerarası, emperyalistlerarası kıyasıya rekabet, sanayice gelişmiş memleketlerle gelişmekte olanlar arasında, yeryüzünün çeşitli bölgeleri arasında mevcut farkların büyümesi koşullarında üretim güçleri yoğunlaşması ve enter-nasyonalizasyonu sonucudur. Yüzyılımızın ortasından itibaren alıp yürüyen bilimsel-teknik devrim, devlet-tekelle kapitalizminin hızlanan gelişmesiyle atbaşı beraber yürümüştür. Buna Avrupa'nın ekonomik bakımdan zayıf memleketlerinde ve dünyanın diğer kesimlerinde biriken ve ucuz angaje edilebilen işgücü kaynaklarının varlığı da yardım etmiştir. Böylelikle, bir kısım kapitalist devletler, ekonomik bakımdan diğerleri hesabına ve zararına asalaklık etmeğe başlamışlardır. Öyle ki, milyonlarca emekçi alelade bir mal gibi ithal edilir olmuştur. Bir Alman sermayecisinin «Biz işeli istiyoruz, oysa bize teknil insan gönderiyorlar» biçimindeki çığ sözü, bu politikanın yoğunlaşmış ifadesi olsa gerekir.

– *İdris Koks*'un (İngiltere Komünist Partisi) kanısınca da, Batı Avrupa memleketlerine yabancı işçi akını, devlet-tekelle kapitalizminin gelişmesiyle ve uluslararası dev konsernlerin eylem alanının genişlemesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun yaratılması da buna oldukça yardım etmiştir. Uluslararası tekeller birkaç memlekette birden eylem göstermekte, bu memleketlerin işgücünü sömürmeye çalışmaktadırlar. Bunların ücretli emek göçlerini teşvik etmeleri de doğaldır.

Koks konuşmasına şöyle devam etti:

– İngilterede yabancı işçiler problemi, hem memleketin imparatorluk

geçmişinin, hem de tutucular ile leybristler'in (İşçi Partisi yöneticilerinin) Ortak Pazar konusundaki ikili tutumlarının çizgilerini taşıyor. Ülkede beyaz göçmenler siyah derili göçmenlerden iki kat fazladır (sırasıyla 2,5 ve 1,2 milyon kişi). Bu böyle olsa da, gericilik bilhassa beyaz olmiyan işçilerin ülkeye girmesine muhalefet ediyor ve ırkçılık zehri son yıllarda geniş ölçüde yayılmış bulunuyor. Neo-faşist kuvvetler, sağ kanatta tutucularla birlikte, ırkçı kampanyalar örgütüyor, alabildiğine kötü konut koşullarından ve işsizliğin artmasından ötürü bütün suçları siyah derili göçmenlere yüklemeye kalkışıyorlar. İngiliz Milletler Topluluğu ülkelerinden gelen siyah derili yurttaşlara 1963–65 yıllarında verilen 20 bin çalışma izninin 1969–71 yıllarında 3 bine düşmüş olması gayet anlamlıdır. İngiltere hükümeti, beyaz olmiyan göçmen işçiler sayısını yıldan yıla azaltmaya ve ülkeye beyaz işçilerin gelmesini teşvik etmeye çalışmaktadır.

Belçika Komünist Partisi MK üyesi *Jak Muen*, emek göçlerinin kimlerin yararına olduğu sorusunu ileri sürerek şunları söyledi:

– Bu göçler, hiç şüphesiz, patronların, sermayenin yararına. El altında bir yabancı işçiler yedek ordusunun bulunması, Belçika ekonomisinin gelişmesinde önemli bir rol oynuyor. Göçmen işçiler öncelikle ağır sanayide, en tehlikeli ve sağlığa zararlı üretim kollarında, Belçika işçilerinin pek rağbet etmedikleri kaba işlerde çalıştırılıyor. Öyle ki, memlekette her 5 madencinin 3'ü yabancı işçidir.

Hükümet ailece Belçikaya göçleri teşvik ederken hiç de insancıl duygularla hareket etmiyor. Böylece, doğum oranı daha düşük bazı sanayi bölgelerinde hazır işgücü kazanıldıktan başka, emek ordusunu giderek doldurabilecek genç emekçiler sayısının çoğalması perspektifi de açılmış oluyor. Demek ki, emek göçü, üretimsel ve demografik ihtiyaçlara hizmet ederek ikili bir rol oynuyor.

Alman Komünist Partisi Ruhr-Vestfalya ili yönetim kurulu üyelerinden *Heinz Müllhaus* şu noktayı belirtti: Yabancı işçi sağlama işlerinin devletçe örgütlenmesiyle, tekeller, sermaye birikimi istemlerine uygun ve ekonomik yayılma politikası için gerekli bir işgücü potansiyeli ve aynı zamanda uluslararası çapta bir yedek emek ordusu yaratmaktadırlar.

Seçme hürriyetinden yoksun «hareket hürriyeti»

Çağdaş devlet-tekelle kapitalizmi, azami kârını kaybetme korkusuyla titriyerek, kendisine elleriyle muazzam ek kazançlar sağlamakta olan işçilere karşı alabildiğine nankör davranıyor.

Her şeyden önce, işgücünün çalışma yeri bulma peşinde hareket hürriyeti sorununu, yani Roma'da imzalanan Ortak Pazar Kuruluş Anlaşması'nın özel maddelerinde öngörülen şu sözüme hürriyeti ele alalım. Burjuva propagandası sık sık işi gücüyle boğarak, bu maddeleri nerdeyse kapi-

talimde kişi hürriyetinin ifadesi diye ileri sürmeye çalışıyor. Oysa, sempozyumda söz alanların ortaya koydukları veriler, uygulamanın hiç de buna uymadığını apaçık gösteriyor.

H. Müllhaus dedi ki: FAC'deki yabancı işçilerin büyük çoğunluğu, hükümetin işgücü kiralama anlaşmaları imzaladığı memleketlerden geliyorlar. Bunlar İtalya, İspanya, Yunanistan, Türkiye, Portekiz, Yugoslavya, Fas, Tunus gibi memleketlerdir. İşgücü kiralamada Ortak Pazar üyesi memleketlerden (belirli ahvalde İtalyadan) gelen göçmen işçilere bazı imtiyazlar tanınmakta olsa da, FAC'de yabancıların hukuki durumlarını düzenleyen bir genel kanun yoktur.

Yabancı işçilere karşı ayırım işlemi, her şeyden önce onların yerli işçilere tanınan haklardan yoksunluğunda beliriyor. İş ve İşçi Bulma Büroları'na en geniş yetkiler veriliyor. Yabancı işçinin giriş izni, ülkede oturma koşulları veya geri gönderilmesi bu büroların iradesine bağlıdır. Yabancı işçilerin çoğuna, daha kendi memleketlerindeyken, belirli bir işletmede ve belirli bir işde veya önceden tespit edilen bir sanayi kolunda çalışacaklarına dair bir deklârasyon imzalatılmaktadır. Böylece, işyeri seçme hürriyeti peşinen ve hemen hemen tamamiyle yokedilmiş olmaktadır. Yabancı işçi ancak patronun rızasıyla iş değiştirebilir ve bunun için de çoğu hallerde özel bir para ödemek zorunda bırakılır. İş kendi iradesiyle terkeden işçi, memlekette çıkarılmak tehlikesini göze almış demektir; zira pasaportunda şöyle bir kayıt vardır: «Firmanın işyerinde çalışmanın kesilmesiyle beraber oturma izni de biter.» Uzun süre hastalananlar veya bir kaza sonucu olarak çalışma gücünü yitirenler de memlekette çıkarılabilir. Böyleseleri, artık sözleşme gereğini yerine getirmediikleri, yani «Alman ekonomisine ve sanayiine yardım edemedikleri» gerekçesiyle memleketi terketmeye zorlanırlar.

Yabancılarla ilgili yürürlükteki kanunun 6. maddesi, onları toplantı yapmak, birlikler kurmak gibi yurttaşlık haklarından, söz hürriyetinden, hareket serbestliğinden, meslek ve işyeri seçme hakkından yoksun etmektedir. Aynı kanunun 10. maddesi, yabancıların «politik nedenler»le memlekette çıkarılmasını öngörmekte ve bu da demokratik unsurlara karşı, komünistlere ve sendika aktivistlerine karşı geniş ölçüde ceza uygulamalarına yol açmaktadır.

FAC'deki durum bir istisna değildir. J. Muen'in belirttiği üzere, Belçika'da yabancı işçi kiralamaya ilişkin kurallar çok belirsiz ve her türlü açıklıktan yoksundur; kanun ve kararname bakanlıkların ek genelgeleri ile tamamlanmakta ve yorumlanmaktadır. Bu yüzden, yabancı, hukuki garantiden yoksundur veya bu garanti yeterli değildir. İlk bakışta bir hayli liberal görünen kurallar bile, kapitalist üretimin istemlerine göre uygulanmaktadır. İşverenler, AET ülkelerinden gelen göçmenlere tanınması öngö-

rülen imtiyazlardan da (?) kaçınmakta, Ortak Pazar dışındaki memleketlere, özellikle Akdeniz bölgesi ülkelerine işçi toplama temsilcileri göndermektedirler. Halen Belçikanın yabancı işçi alımı genellikle çok sınırlıdır, zira memlekette epeyce büyük bir işsizlik vardır. İşçi alımının ayarlanması bir yere kadar işgücü pazarı için bir supap hizmeti görmektedir. İşli yetersizliği döneminde göç olanaklarında liberalizasyon göze çarpmakta, artık iş arayan «turistler»e bile kapılar açılmaktadır. Güçlükler belirliğin de, yetkililer, kanunların titizlikle uygulanmasını, çalışma ve geçici oturma izninin gösterilmesini vb. istemektedirler. Aykırı hareket edenler kovuşturulmaktadır. Denilebilir ki, bu durumda, Belçika adeta kendi işsizliğini ihraç etmektedir.

İsveç Sol-Komünistler Partisi MK aday üyesi Sune Olson, kuzey ülkelerinde işgücü pazarının – kapitalistlerin kanısınca – serbest olduğunu belirtti ve Avrupanın diğer kesimlerinden gelenlere sıkı bir rejim uyguladığına işaret ederek şunları ekledi: Göçmenlere daha İsveç'e gelmelerinden önce, çalışma ve konut garantisi verilir. Çalışma izni bir yıl için verilir ve ancak bu sürenin bitiminden sonra iki yıl daha uzatma sözkonusu olabilir. İşverenler, göçmenlerin emeğini ödemedeki en düşük târifeleri uygulamaya çalışır, işletmelerde onların üzerinde gerçek bir dikta rejimi kurar ve kendilerini çoğu ahvalde İsveç işçilerinin yanışmadıkları en ağır işlerde çalıştırırlar.

İngiltere Komünist Partisi Yürütme Komitesi üyesi Vişnu Dat Şarma, göçmen işçilere ilişkin kanunların ırkçı ve ayırıcı niteliğini ortaya koyan bir konuşma yaparak, özette şunları söyledi: Bu konuda en yüz kızartıcı kanun 1968 yılında kabul edildi. Bu yeni kanunun yabancı işçi alımında münhasıran etnik köken gözetimine dayanan bir kontrolü öngören hükmü, ana-babaları İngilterede doğmamış olan nice yurttaşları bile kapsamaktadır. Bunlar büyük çoğunluğuyla Doğu Afrikada yaşayan hindu kökenli kimselerdir. Böylelikle, İngiltere hükümeti, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannameyi prensiplerini de çiğnemiş olmaktadır.

1971'de kabul edilen Emek Göçü Kanunu (bu yılın Ocak ayında yürürlüğe girdi), göçmen işçileri işverenlerin kölesi durumunda birer mevsim işçisi haline getirmektedir. Bu sınırlamayı ırkçı kanun her şeyden önce, İngiliz Milletler Topluluğu ülkelerinden siyah derili yurttaşlara İngilterenin kapılarını kapama hedefini gütmektedir. Artık İşgücü İstihdam Sorunları İdaresi, yalnız belirli firmalarda, belirli süreler ve görevler için çalışma izni vermektedir. Bu idarenin haberi olmadan işyeri değiştirmek yasaktır. Bütün

(?) AET Konseyi'nin Ortak Pazar memleketleri göçmenleri ile yerli işçilerin çalışmada ve sosyal alanda eşit haklara sahip olduklarını ilân eden kararı 1972 Ekim ayında yürürlüğe girdi. Göçmenlerin hukuki durumlarındaki bu iyileşme, gerçekte, yabancı işçilerin yalnız bir kısmı için geçerlidir. Fakat bu kazanım bile, bir yere kadar, işçi sınıfının ve sendikalarının inatla yürüttükleri mücadelenin sonucudur.

çalışma izinlerinin, ancak işletme sahibinin rızasıyla, dört yıl boyunca ve her yıl yenilenmesi gereklidir. Bu suretle işçiler büsbütün kapitalistin iradesine bağlı kılınmaktadır. Her hangi bir sebeple, bu arada işyeri ve işçi azaltma nedeniyle, işten atılanlar her an memleketten çıkarılabilmektedir.

M. Segura, göçmenlerin hukuki durumlarıyla ilgili olarak buraya kadar söylenenleri özetlercesine şu tespiti yaptı: MOT (Uluslararası Çalışma Teşkilâtı) çerçevesinde, hemen hemen bütün ilgili hükümetlerce imzalanmış olan ve göçmenlere ayrımlı işlemi reddeden 97. anlaşmaya rağmen, yabancı işçilere karşı sosyal, ırksal ve siyasal ayırım hâlâ yürürlükte kalmaktadır. Bu işçiler, sosyal sigorta, çok çocuklu ailelere yardım, sendika haklarını kullanma, toplumsal örgütlerde temsil edilme alanlarında, aynı zamanda kontrol ve demokratik yönetim organlarına katılma konusunda hâlâ eşit haklı işleme hasret çekmektedirler. İşe alınma ve mesleki hazırlık koşullarında da eşitlik yoktur. Kapitalizm, yerli işçilerle yabancılar için, AET ülkelerinden gelenlerle bunların dışındakiler için, sürekli işçilerle mevsim işçileri için vb. değişik koşullar yaratarak eşitsizliği sürdürmekte ve kasten uygulamaktadır. Bu ayırım ve provakasyona eşit kıyasıya ırkçı propaganda işçiler arasına kama sokma hedefini gütmektedir.

Bütün Batı Avrupa memleketlerinde yabancı işçilerin haklarına ilişkin kanunlar hep eski zihniyet ürünü, zamanın istemlerine aykırı ve adaletsiz belgelerdir. Baskı politikasıyla yoğrulmuş olan yabancı işçi kanunları onların haklarını kısıtlamakta, kişisel ve toplu özgürlükleri de sınırlamaktadır. Açıkçası, bu kanunlara *yabancı işçi düşmanı kanunlar* adı verilmesi daha doğru olur. Genellikle işgücü göçüyle ilgili bütün kanunlar tekelci sermayenin çıkarlarına göre ayarlanmıştır. Göçmen işçi daima bir geçicilik ve aşağılanma duygusuyla tedirgindir. Zira «geçici oturma izni» her an «ulusal güvenlik» ve «asâyişi koruma» vb. gibi düşüncelere dayanan türlü bahanelerle geri alınabilir. Bütün bunlar, tekelci sermayenin, yabancı işçilerini dami bir «gel-geç» durumunda tutmasına imkân vermektedir.

Polis keyfiliği rejimi

İşçi göçlerine sahne olan memleketler yetkilileri, yabancı işçilerin kendi haklarını savunma eylemlerini daha doğuş halindeyken boğma çabasına düşerek, yerli gerici rejimlerle gitgide artan bir işbirliği yapıyorlar.

Bu konuya değinen Ş. Barontini, Fransada konsoloslukların göçmen işçiler arasındaki eyleminde görülen canlanmaya dikkati çekerek şunları söyledi: Bu eylem, milliyetçiliği körüklemeyi, göçmenler arasında yabancılaşma duyguları yaratmayı, onları Fransız emekçilerinin ekonomik ve politik mücadelesine katılmaktan alakoymayı amaçlıyor. Fransız hükümet yetkilileri bu politik hattı aktif olarak destekliyor, göçmen işçilerin çıkış ülkeleri olan İspanya, Portekiz, Yunanistan, Türkiye'deki faşist ve gerici hükümetleriyle gitgide daha sıkı bir işbirliği yapıyorlar. M. Segura'nın be-

lirttiği üzere, İspanyol polis ajanları ve Frankist sendikaları aktivistleri, yabancı konsolosluklara «kültür sorunları ataşesi», «işçi sorunları ataşesi» vb. adı altında yerleşerek harıl harıl çalışıyorlar. Bu «ateşeler» işçileri izliyor, imzalanan çalışma sözleşmesinin eksiksiz olarak yerine getirilmesinde ısrar ettikleri takdirde, kendilerini İspanyaya göndermekle tehdit ederek sistemli bir baskı uyguluyorlar. Göçmen işçileri güdümlü sendikalara girmeye zorlama yeltenişleri de Frankistlerin yeni bir kanunsuzluğudur. Buna başeğmiyen işçileri, kendi yurtlarındaki yakınlarını cezalandırmakla ve dönüşlerinden sonra kendilerini de cezaya çarptırmakla tehdit ediyorlar.

Belçikada devlet güvenlik örgütü sistemi içinde bir de özel «yabancı sorunları polisi» vardır. Bu kolun resmi görevi, göçmen işçileri izlemek ve toplumsal düzeni tehdit etmelerine engel olmaktır. Ne var ki, böylece formüle edilen resmi gerekçe polis tarafından gayet serbest biçimde tefsir edilmektedir (J. Muen).

İsveç'te hükümet, teröristlere karşı ve güya göçmen «ustaşlar»ın (Hırvat burjuva milliyetçilerinin adı – red.) güvenliğe aykırı hareketlerine engel olmak gerekçesiyle bir kanun tasarısı hazırlayıp sundu. Fakat bu tasarıda maksadın kasten belirsiz ifadelerle formüle edilmiş olması, bunun genellikle yabancılara karşı yöneltildiğini hissettiriyor. Tekbaşına «terörizm» kavramı o kadar esnektir ki, gerçekte gizlilik koşulları içinde çalışmak zorunda bırakılan bütün göçmen örgütleri için daima «teröristler»den sayılmak tehlikesi vardır. Kaldı ki, İsveç yetkilileri asıl bu ustaşlar'a karşı epeyce hoşgörür davranmakta, bunlara politik sığınma hakkı bile tanımaktadırlar. Yeni kanun tasarısında bunlar hakkında tek söz yoktur. Bundan ötürü, İsveç komünistleri bu kanun teklifine karşı gelmekte ve Mecliste red oyu kullanmaya hazırlanmaktadırlar (S. Olson).

Bütün bunlara ek olarak, «illegal» göçmenlerin çok ağır koşullar altında bulduklarını da söylemeliyiz. Asgari haklardan bile yoksun olan bu emekçiler, her türlü çalışma teklif ve koşulunu kabul etmekte zorunda kalmakta, böylelikle de «canlı makine» tedarikiyle uğraşan ve kendilerine «yatakhaneli tüccarlar» adı verilen çeşitli dolandırıcıların kurbanı olmaktadır. Devlet-tekell kapitalizminin paryaları durumuna düşürülen bu onbinlerce ve yüzbinlerce kişinin ucuz emeği o kadar elverişlidir ki, devlet yetkilileri (örneğin Fransada ve FAC'de) çoğu zaman böylelerinin gizlice sınırlardan girmelerine bile bile göz yummaktadır.

«Avrupa ateşçileri»

Burjuva basını, yabancı işçileri, öncelikle vasıfsız, kara işçi olarak kullandıklarını gözönünde bulundurarak, çoğu kere böyle adlandırıyor.

Bilimsel-teknik devrimin, yalnız yüksek vasıflı işçilere değil, yığınsal üretim için sadece belirli sayıda işlemleri yerine getirebilecek («ihtisas işçi-

leri» dedikleri) sıradan işçilere de ihtiyacı vardır. Ve işte bu ihtiyaç, daha pahalı olan «kendi» işgücünü serbest bırakmaya imkân veren ucuz «yabancı» iş elleriyle giderilmektedir.

H. Müllhaus dedi ki: Batı Alman konserleri için göçmen işçiler en ucuz işgücüdür. Hiçbir vasıf ve hemen hemen mesleki eğitim harcaması da gerektirmeyen en pis, en ağır işlerde bu işçileri kullanırlar. Federal Çalışma Bürosu'nun verileri, 1968 yılı sonunda, yadelerde ekmek parası kazanmak için FAC'ye gelmiş yabancı işçilerin % 80'inin kara işçi olarak, ya da azbuçuk vasıf gerektiren işlerde çalıştırıldıklarını göstermektedir. Yabancı emekçilerin insafsızca sömürülmeleriyle muazzam ek kazançlar sağlanmaktadır.

Yunanistan Komünist Partisi MK Politbüro üyesi *Kostas Solakis*, yaptığı konuşmada ilginç bazı rakamlar ve kanıtlar ortaya koydu: Yunanistandan Batı Avrupaya giden yüzbinlerce göçmen emekçi içinde ancak % 7'si vasıflı işçidir. İthal malı işgücü kullanmak FAC tekelleri için çok daha ucuza malolmaktadır. Bir kere göçmenlere yerli işçilere kıyasla bir hayli düşük, çoğu hallerde FAC'de toplu sözleşmelerin öngördüğü asgarinin de altında ücret ödenmekte; göçmenler fazla mesaiye daha kolay zorlanmakta, çalışma hız ve şiddetinin azamısına de boyun eğmektedirler. Bizim hesaplarımıza göre, Batı Alman tekelleri, yalnız Yunan göçmenlerinin emeğinden her yıl 107 milyar drahmi, yani 3,5 milyar dolar artık-değer sağlamaktadırlar.

Haşim Ercan (Türkiye Komünist Partisi), Ankara ile Bon arasında imzalanan ve Türk işçileri ile Alman işçilerinin hak eşitliğini öngören anlaşmanın bütün maddelerinin kağıt üzerinde kaldığını belirterek şunları ekledi: FAC'de bulunan Türk işçilerinin yarısından fazlası en ağır işlerde çalışmaktadır (1971'de % 63'ü). Onlardan istenen, yalnız sıhhatli ve sağlam olmalarıdır. Fakat göçmenlerin % 90'ı 45 yaşından daha genç olsalar da, ağır çalışma koşulları onları çabucak yıpratmaktadır. Halen Batı Alman yada her gün 200 bin yabancı işçi muayene veya tedavi için poliklinik veya kliniklere başvurmaktadır.

Katarina Mendes'in (Portekiz Komünist Partisi) ortaya koyduğu verilere göre, Fransaya çalışmaya gitmiş olan Portekiz emekçilerinin hemen hemen yarısı yardımcı işçi veya çırak olarak çalıştırılmaktadır.

Ş. Barontini şu rakamları verdi: Fransada istihdam sorunlarıyla ilgili devlet plânını hazırlayan komisyonun resmen tespit ettiğine göre, göçmen işçilerin % 72'si vasıf gerektirmeyen işlerde çalışmaktadırlar. Göçmenler yığını (2.5 milyon kadar) içinde ancak 5 bin kişi her yıl kalifikasyon kurslarına devam edebiliyor. Aynı komisyonun verilerine göre, eşit vasıflı Fransız işçileri ile yabancı işçilerin ücretleri arasındaki fark ortalama % 10-20'yi buluyor. Sosyal ödemede bu «tasarruf» devlete ve tekellere büyük bir ek kazanç sağlıyor. Göçmenlerden çoğunun, Fransız emekçile-

rinin yararlandıkları sosyal yardım ve sigorta kapsamı dışında kalmaları dolayısıyla, her yıl hazineye 600 milyon frank kalıyor. Büyük sermayenin bu çıkarını gözönünde bulunduran aynı komisyon, Fransaya 600 bin kadar daha göçmen işçi alınmasını kararlaştırıyor. Bunalım durumlarının şiddetlenmesi dönemlerinde, yabancı işgücüne, işsizliğin «yerli» işçiler üzerindeki darbelerini yumuşatıcı bir «tampon» rolü veriliyor. Netekim, devlet-tekel kapitalizminin ünlü ideologu Drankur, «Figaro»da yayımlanan bir yazısında bu gerçeği kabaca itiraf ederek şöyle diyor: «Ekonomik bunalım belirlediği takdirde, göçmen işçiler koruyucu supap olabilir, memleketlerine gönderilebilirler.»

V. D. Şarma şöyle konuştu: İngilterede göçmen işçilerin yaşam ve geçim güçlükleri, düşük ücretli İngiliz ve İrlanda emekçilerinin boğuştuğu güçlüklerden pek farklı değildir. Bazı ırklara mensup olmaktan ileri gelen yoksulluğa rağmen, sınıf mensubiyeti yine de İngiliz Milletler Topluluğunda insanın durumunu belirleyen ana etken olarak kalmaktadır. Gerek siyah derili, gerekse beyaz işçiler için ıstırap konusu olan problemlerin genel kaynağı mevcut sınıfsal sistemdir. Fakat «siyah derili» işçi, diğerlerine kıyasla, çok daha sık olarak, çoğu sosyal felâketler için kefaret bedeli yerine harcanmaktadır. Netekim, ucuz işgücü olmak yazgısı öncelikle ona bırakılmıştır. «Siyah derili»ler arasında vasıfsız emek işçileri oranının, bunların genel işgücü içindeki payını iki defadan fazla aşması rastgele değildir.

«Sessiz» harbin kurbanları

Dino Pellîca (İtalyan Komünist Partisi MK sorumlu yardımcısı) şunları belirtti: Batı Avrupa tekelleri, yabancı işçileri sömürmede gayet ustalıklı ve ince bir sistem uyguluyorlar. Ücretli emekte, yaşam ve geçimde insanlık onuruna yaraşmaz aşağılayıcı kurallar da bu sömürü sistemini oluşturan yeni biçimlerin dengidir. Yurtlarından ve aile ocaklarından uzakta, «bidon villâlar»da, barakalarda, «yurtlar»da ve büyük sanayi merkezlerinin kenar mahallelerinde balık istifi barınan yabancı işçiler normal bir yaşamın dışına itilmiş durumdadırlar. Bu işçiler, denize düşenin yılanı sarılma çaresizliği içinde, kıt-kanaat geçim vaadeden her türlü işe dört elle sarılmaktadırlar.

İstatistikler, kapitalist kazanç hırsına en çok yabancı işçilerin kurban gittiğini, bunların bilhassa iş kazalarında en büyük telefâtı verdiklerini gösteriyor. Batı Avrupanın büyük sanayi şehirlerinde her yıl 3 bini ölümlerle sonuçlanan 1-1,5 milyon iş kazası oluyor. Yalnız İtalyada bu rakam yılda 1 milyonu geçiyor. İtalyan Genel İş Konfederasyonu'nun bir bildirisinde, giderek şiddetlenen kapitalist sömürünün bu sonuçları, kapitalist kazanç hırsı uğruna yürütülen ilân edilmemiş bir «sessiz» harp, emekçileri ve en çok göçmen işçileri sakatlayan ve ezip yokeden bir barbarlık olarak nitelenmektedir.

Eldeki veriler gösteriyor ki, üretim alanındaki kazalar ve bu arada ölüm olaylarının sayısı göçmenler arasında ortalama iki misli daha fazladır. Kazalar, maden çıkarım, metal işleme, kimya veya yapıcılık endüstrisi gibi, daha çok göçmenlerin çalıştırıldığı ve işin her an tehlikeler doğurabileceği üretim kollarında olmaktadır. Ana sebep, işgününe eklenen ve alabildiğine yıpratıcı olan çalışmadır. Batı Alman Sendikalar Birliğine dahil Kimya İşçileri Sendikası, bu gibi sömürü metotlarını «kapitalizm öncesi» koşullar olarak nitelemektedir. Bir Batı Alman dergisi, «Trofwerk» firmasında Türk işçilerinin haftada 80 saat, «Mannesmann» firmasında da günde 13 saat çalıştıklarını yazmaktadır.

H. Müllhaus, işten çıkarılma ve geri gönderilme korkusunun yabancı işçileri fazla mesai koşullarını kabul etmeye zorladığını belirterek şunları ekledi: İşverenler yabancı işçilerin Almanca bilmemesinden ve karmaşık ücret târifelerinin içinden çıkamayışlarından da yararlanıyorlar. Patronlar, emeğin korunması ve işgüvenliği yönergelerine de pek kulak asıyorlar. Bu yüzden, sigortalı her 1.000 göçmen işçinin (çoğu sigortasız olan «illegal» yabancı işçiler hariç) 222'si, her 1.000 Alman işçisinin de 88'i üretim alanında iş kazasına uğramaktadır.

«illegal» çocuklar

Devlet-tekel kapitalizmi, yabancı işçiler bakımından istediği gibi hareket etme serbestliğini koruma çabasıyla, göçmenlere hiç de güvenilmiyecek geçici statüko dayatmaya çalışıyor. İşgücünü mütemadiyen yenileme olanacağını garantilemek ve onun «yaşlanma»sını önlemek üzere, hükümet yetkilileri göçmenlerin memlekette oturma sürelerini sınırlandırıyorlar. Baviera ve Şlezvig-Holştayn'de (FAC), göçmenlerin «rotasyon»una, yani Batı Almanya'da 5 yıl veya daha fazla kalmış olan yabancıları ülkeden çıkarma işlemine geçmeye hazırlanıyorlar. AKP Merkez Yönetim Kurulu Prezidyumu'nun bildirisinde şöyle deniliyor: «Bu zorlama ,rotasyon', FAC'de büyük sermayenin yabancı işçilere sadece istenildiği zaman memleketten çıkarılabilecek köleler gözüyle baktığını bir kez daha göstermektedir.»

Ne var ki, sempozyuma katılanların belirttikleri üzere, göçmenin hukuki alanda ve pratikte karşılaştığı bütün güçlüklerle rağmen, yabancı işgücüne kapı açan memleketlerde çeşitli uluslardan yüzbinlerce aile yaşamaktadır. Bu ailelerde yaklaşık olarak 1,5 milyon çocuk vardır. Yalnız FAC'de 1970 yılları başında 430 bin yabancı işçi çocuğu bulunuyordu. Yabancı işçiler ve diğer bütün emekçiler vergi ödedikleri halde, Batı Almanya'da bu çocukların öğrenime devamını örgütlemek için hiç bir şey yapılmamaktadır. Bunun sonucu olarak da, çocukların çoğu öğrenimden yoksun ve Alman akrabalarına kıyasla bir hayli geri durumda kalmaktadırlar.

M. Segura şunları belirtti: Öğrenimden yoksunluk veya öğrenim yetersizliği, göçmenlerin çocuklarının yalnız bugünleri üzerinde değil, yarınları

üzerinde de ölümcül etkiler yapıyor. Bunların çoğu sadece ilkökul öğrenimi görüyor, sonra üretim alanında ana-babaları gibi kara işçi olarak çalışmaya başlıyorlar. Durum yalnız FAC'de değil, yabancı işçinin ailesini çağırmasını yasaklayan insanlık-dışı «mevsim işçisi statükosu»nun uygulandığı İsviçrede de böyledir. Bu ülkede yabancı işçilerin «illegal» olarak barındırdıkları nice çocuklar vardır. Babaları, memleketten çıkarılma korkusuyla, bunları okula göndermeye cesaret edemiyorlar. Böyle «illegal» çocukların tespit edildiği ve babalarıyla birlikte ülkeden çıkarıldıkları hal-ler çoktur.

Sözcü şunu ekledi: Eğer yabancı işçi çocuklarının öğrenimi problemi çözülmezse, bunların Batı Avrupa kapitalizmi için alt-proletarya olmaları tehlikesi vardır . . .

Göçmen ailelerinin durumu, gayet elverişsiz barınma koşulları yüzünden de kötüleşiyor. Sempozyumda, ev kiralama ve kira tespiti işlerinde göçmenlerin ayrımlı işlemlerle karşılaştıklarına dair birçok kanıt ileri sürüldü. K. Solakis, tavan katlarının, mahzenlerin, barakaların, harabelerin, eski çamaşırhanelerin ve köhne vagonların barınak olarak kullanıldığı birçok haller görüldüğünü söyledi. Bugün FAC'de, kaloriferli, fakat mutfağı ve banyosu ortak tek odaya 250-300 mark, yani göçmen işçinin aylık kazancının üçte biri ve hattâ daha fazlası kadar kira ödendiği bir gerçektir. Ve bu her göçmen işçinin de harcı değildir. V. D. Şarma'ya göre, İngilterede, ekonomik bakımdan halkın en güvensiz kısmı olan göçmenler, evlerini kıt-kanaat döşeyebilmek için büyük güçlüklerle kredi alabilmekte ve genellikle şehirlerin çoğu zaman imar plânları kapsamına giren en kötü kenar semtlerinde barınmaktadırlar. Esasen, onların sözümona «yoğunlaşma»-sının nedeni de budur.

Lütuf veya «ulusal hacamat»

Büyük sermayenin dört elle sarıldığı zamanımız efsanelerinden biri de, devletlerarası yığınsal emekçi göçlerinin, ekonomik zenginliklerin daha düzenli dağılımı aracını teşkil ettiği ve nerdeyse, gelişmiş kapitalist devletlerin kıtadaki daha az gelişmiş ve geri kalmış kardeşlerine yeni bir «yardım» biçimi olduğu iddiasıdır. Ortak Pazar'ın savunucuları, bir yanda sığınma göçlerinin, öte yanda da işgücü göçlerinin, bir federal Avrupa yaratılması için, Avrupa Ekonomik Topluluğunun ekonomik ve mali birlik ve dayanışmasının sağlanması için gerekli serbest maddi nimetler, sermaye ve insan gücü mübadelesi antlaşmasını gerçekleştirme anlamına geldiğini söylüyorlar. Göçler, işçi göçmenlerin ve işgücü sağlıyan tüm devletlerin zenginleşmeleri kaynağı olarak, karşı karşıya buldukları işsizlik, istihdam ve yerleşim problemlerinin çözümü metodu olarak gösterilmek isteniyor.

Gerçekten böyle bir şey olduğu yoktur. Yiğinsal göçlerin çıkış yeri olan ülkelerde de bu durumdan yararlanan, öncelikle çeşitli spekülasyonlar için ek yabancı döviz kaynaklarına sahip olan büyük burjuvazidir; çalışabilir nüfusun istihdamını sağlamak ve ekonomik gelişmeyi hızlandırmak gibi olgunlaşmış ulusal problemlerin çözümü için mühlet kazanmakta olan gerici rejimlerdir. Fakat bunlar da nispeten kısa süreli ve geçici çıkarlardır. Uzun vadeli plândaysa, yiğinsal «kol gücü akını» (yiğinsal «beyin gücü akını» gibi) göçmenlerin çıkış noktası olan ülkelerin ekonomik gelişmeleri üzerinde yıkıcı etkiler yapmaktadır. Bu gibi ülkeler için, göçler, her zaman telâfisi olanaksız bir kayıp, yani üretim güçlerinin başlıca unsuru olan işgücü kaybı anlamına gelmektedir.

D. Peliça şunları anlattı: İtalyada «Doksa» Enstitüsü, bundan üç yıl önce, yâdelerde iş aramak zorunda kalan her işçi-göçmenin kendi memleketi için neye mal olduğunu açıklamak üzere özel bir inceleme yapmıştır. Çok geçmeden, Çalışma ve Sosyal Yardım Bakanlığı, bu incelemeden alınan sonuçlara bakılarak, başka memleketlere göçen yirmi yaşındaki her işçiye 1965 yılı rayicine göre 6 milyon lira değer biçilebileceğini açıklamıştır. O dönemde İtalyadan yılda 200 bin işçinin göçtüğünü gözönünde bulundurursak, bu, İtalya kendisinden daha zengin memleketlerin işeli ihtiyaçlarını gidermek üzere yılda 1.200 milyar lira kaybetmiş demektir.

D. Peliça şöyle devam etti:

– Dışarıya işgücü sevken memleketlerin de, işçilerin gönderdikleri dövizler biçiminde bir menfaati olduğunu söylüyorlar. Bu ancak kısmen doğrudur. Şöyle ki, İtalyan işçilerinin dışarıdan gönderdikleri paralar 1971’de 956 milyon doları, yani yaklaşık olarak 550 milyar lirayı bulmuştur (daha önceki yıllarda ise hiç bir zaman 500 milyar lirayı geçmemiştir). İşte bu da, en verimli insan enerjisinin büyük kısmını sudan ucuza satan İtalyan yönetici sınıflarının politikasını bütün içyüzüyle ortaya koyan bir kanıttır.

K. Solakis, işgücü satımının, Yunanistanda ekonomik gelişme temel problemlerinin hiç birinin çözümüne yaramadığını ve çoğu hallerde yeni güçlükler doğurduğunu söyledi ve şöyle devam etti: Yunanistan Komünist Partisi, memleket dışına büyük ölçüde işgücü akınını «ulusal hacamat» olarak nitelendiriyor. Göçmenlerin % 70–80’i köylerden ve genellikle 15–35 yaşları arasında emekçiler oldukları için Yunan köyünün halkı yaşlanmaktadır ve bunun yenilenmesi olanağı da yoktur. Bazı köylerde nüfus yarı yarıya azalmış bulunuyor. Kalanların çoğu da çalışma yeteneğini tamamen veya kısmen yitirmiş durumdadırlar. Memlekette demografik boşluk büyümektedir. Zira doğal nüfus artışı yılda % 1’dir, köylü nüfustaki azalma ise % 10’u geçmektedir. İşeli yetersizliği yüzünden, albaylar cuntası ve tekeller, Asya ve Afrikadan işgücü ithaline başlamışlardır. Bugün ticaretle uğraşan 130 bin Yunan denizcisinin 30–35 bini Afrika ve Asyalıdırlar.

M. Segura: İspanyada yarım milyondan fazla ailenin maddi durumu, göçmenlerin dışarıdan gönderdikleri paralara bağlıdır. Turizm gelirinden sonra ikinci yeri tutan bu önemli döviz kaynağı, ne yazık ki, yiğinsal işgücü akınlarının çıkış noktaları olan ülkelerde yeni işyerleri yaratmak ve böylece peyderpey yurda dönmelerini sağlamak için kullanılmıyor. İspanya köy ekonomisinde aktif nüfus son yirmi yıl içinde (1950–70) iki defa azalmış bulunuyor. Yiğinsal göçler ve şehirlere akın, Duero ve Ebro nehirleri boylarını ve aynı zamanda kuzey Endülüs’ü memleketin en ıssız ve yoksul bölgeleri haline getirmiştir.

K. Mendes: Ekonomik ve politik nedenlerden ileri gelen yiğinsal işgücü göçü, Portekizde gayet ciddi sosyal sonuçlar doğuruyor. Tanınmış demokrat iktisatçı Armando de Kastro’nun kanısınca, son onyıllar içinde memlekette en az 1 milyon 200 bin kişi çıkmış ve bu olay «kıta Portekizinin kuzeyden güneye uzanan iç bölgelerinde demografik değişimlere sebep olmuş, sosyal-ekonomik gelişmede alabildiğine artan istikrarsızlığı daha da derinleştirmiştir». Memlekette çıkanların sayısı yıllık nüfus artışını geçmektedir. Bununla ilgili olarak, yetkililer, Afrika işçileri arasında göçü teşvik etmeye başlamışlardır ve memlekette çabucak 40 bini bulan bu işçiler günden güne çoğalmaktadır. Bu yeni olguyu tahlilden geçiren Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, yönetici sınıfların «Portekiz göçmenlerine karşı tıpkı gelişmiş memleketler burjuvazisi ve hükümetleri gibi» hareket ettiklerini, yani ucuz işçi sağlamaya, işçi sınıfı saflarında bölünme yaratmaya ve şovinizm tohumları ekmeye çalıştıklarını belirtmektedir. Bu politikayı suçlayan komünistler, göçmenlerle Portekiz işçileri arasında eylemliliği sağlamaya çalışmaktadırlar.

H. Ercan’ın ortaya koyduğu verilere göre, uluslararası işgücü ticaretine daha on yıl önce katılmış olan Türkiye yiğinsal işsizlik illetinden kurtulamamıştır. Bugün memlekette tam işsizlerin sayısı 2 milyonu geçiyor, gizli işsizlik ise 11 milyonu buluyor. Yabancı dövize can atan yönetici çevreler, gelecekte başka memleketlere büyük sayıda işçi göndermeyi düşünüyorlar. Yalnız bu yıl içinde geçim zoruyla 100 bin Türk emekçisi daha yâdelere gideceklerdir.

Kendi memleketinde kazancı geçimine yeterli bir iş bulmaktan ümidi kesen şu veya bu emekçi için belki de durumdan çıkış çaresi olabilen göçün, ulusal ekonomik problemlerin çözümüne yarar bir anahtar olmadığı ve olamayacağı apaçık ortadadır. Tersine, işgücü ihraç eden memleketler eninde sonunda bir kısır döngü içine düşer gibidirler. Zira emekçilerin yığınla dışarı gitmesi bu memleketler için kan kaybı olmakta ve aynı zamanda bunlar artık göçmenlerin «havale»leri biçiminde döviz «katkısı» olmadan yaşayamaz duruma düşmektedirler. Batı Avrupa tekelleri bu durumdan herhalde daha uzun yıllar yararlanmak niyetindedirler. Geçen sonbaharda Roma’da yapılan 17 Batı Avrupa ülkesi çalışma bakanları danışma toplantısında, yabancı işçi sayısının 1980 yılında 3 milyon daha

artacağı yolunda tahminler ileri sürülmüştür. Bu hesapları yapanlar her halde işeli sağlıyan bölgelerin hep az gelişmiş durumda kalacaklarına belbağlamaktadırlar.

Komünistlerin görüş ve tutumu

Batı Avrupada komünist partileri ve birçok sendika örgütü, milyonlarca yabancı işçinin menfaatlerini savunma yolunda sürekli bir çaba gösteriyorlar. Çünkü göçmen emekçilerin sömürülmesi genellikle kapitalist sömürünün eylem alanlarından biridir ve bundan işçi sınıfı ciddi zararlar görmektedir.

Son zamanlarda birçok memlekette komünistlerin ve sendika örgütlerinin ardıcıl mücadelesi sayesinde göçmen emekçilerin durumu biraz olsun islah edilebilmiş, insanı isyan ettiren bazı ayırım işlemlerine son verilebilmiş, kendilerine daha sürekli çalışma ve yaşama koşulları sağlanabilmiştir. Görüşmelerin de gösterdiği üzere, çoğu komünist partileri, göçmenler arasında büyük bir çalışma yürütmekte, onları mücadele için örgütlemekte ve kendilerini ilgilendiren problemlerin çözümüne ilişkin somut programlar hazırlamaktadırlar.

Ş. Barontini FKP'nin görüş ve tutumu hakkında şunları söyledi: Yönetici çevrelerin işgücü göçü politikasını enerjik biçimde açığa vuran Fransız Komünist Partisi parlâmentoda şu isteklerde bulundu: Eşit işe eşit ücret ödenmesi ve asgari aylık kazancın en az 1.100 frank olarak tespiti; sosyal haklarda göçmenlere eşitlik tanınması; insana yaraşır bir konut sağlanması, okuma-yazma ve meslek öğrenimi hakkının gerçekleştirilmesi; göçmenlerin okula giden bütün çocuklarına burs verilmesi; sendikal haklarda eşitlik gözetilmesi; göçmenlere istedikleri dernek ve birliklere girme hakkı verilmesi; ulusal birlikler meydana getirme ve kendi ana dillerinde gazete çıkarma hakkının tanınması; oturma ve çalışma izninin engelsiz olarak yenilenebilmesi; yetkililerin keyfine göre memleketten yabancı işçi çıkarmalarının yasaklanması; kendi ülkelerindeki seçimlerde oy kullanmak isteyen göçmenlere bu olanağın sağlanması ...

Sözcü şöyle devam etti:

– Bütün bu istekler 6 kanun tasarısı halinde formüle edilmiş olup, 1967 yılında FKP Grubu tarafından parlâmentoya da sunulmuştur. Bu tasarılarından biri, göçmenlere, Fransız emekçileriyle aynı demokratik ve sosyal statükonun uygulanmasını öngörmektedir. Bundan başka, parlâmento üyelerimiz, Ulusal Meclis'e yabancı işçilerin çeşitli isteklerine ilişkin 100 sözlü soru vermişlerdir.

Belediye ve il konseylerindeki komünistlerimiz de buna benzer bir eylem göstermektedirler. Paris bölgesi komünist belediye başkanları veya muhtarları, «bidon villâlar»ın ortadan kaldırılması ve göçmenlere normal barınma koşulları sağlanması için 1 milyon tirajlı bir çağrı yayımlamışlardır. Bu

şiar altında birçok toplantı yapılmıştır. Bütün bu eylemler ve Genel Emek Konfederasyonu (CGT) ile diğer demokratik örgütlerin yürüttükleri mücadele, hükümeti, göçmenler için konut yapımına başlamak zorunda bırakmıştır.

Fransanın iki büyük sendika birliği – Genel Emek Konfederasyonu ve Fransız Demokratik Emek Konfederasyonu –, geçen yılın Şubat ayında göçmenlerin hakları için bir mücadele haftası örgütlediler. Her iki sendika birliği de, yabancı işçilerin Fransız emekçileri için rakip değil, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası olduğu kanısındadırlar. Sözkonusu mücadele haftası, çoğu işletmelerde göçmen işçilerin haklarının genişletilmesine imkân verdi ve ırkçılığı suçlayan kanunun kabul edilmesini kolaylaştırdı. Son seçimlerde sol güçlerin önerdikleri ortak hükümet programının, Fransada çalışan yabancı işçilerin durumunun iyileştirilmesi yönünde birçok tedbirler öngördüğü bilinmektedir ve bunun büyük bir önemi vardır. (8)

Avrupa gelişmiş kapitalist memleketlerinde, özellikle FAC, İngiltere, Belçika, İsveç'te vb. diğer komünist partileri de, yabancı işçilerin çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi yolunda FKP'nin isteklerine çok benzer isteklerden oluşan programlar hazırlamışlardır.

Bizim kanımızca, dedi H. Müllhaus, yabancı işçiler, memleketimizde sürekli veya geçici olarak çalıştırıldıklarına bakılmaksızın işçi sınıfımızın önemli bir parçasıdır. AKP'nin Düsseldorf Kongresi bu kanıyı dile getirmiştir. Aynı görüş, AKP Merkez Yönetim Kurulu VI. Plenumu'nun «FAC'de yabancı işçilerle dayanışma ve işbirliği» başlıklı karar belgesinde de tekrar belirtilmiştir. Bu karar, sosyal-demokrat, komünist veya partisiz olmayan bakmaksızın, her sendika üyesini, aşırı sağ ve tutucu çevrelerin Alman işçileriyle yabancı işçiler arasına kama sokma denemelerine titizlikle karşı koymaya, proletarya dayanışmasını güçlendirmeye çağırılmaktadır.

V. D. Şarma: İngiltere Komünist Partisi, her türlü ırk ayırımına ve ırkçı düşmanlıklara karşı ardıcıl olarak mücadele ediyor. Ayırım gözetken kanunlara karşı sistemli bir kampanya açan partimiz, özellikle göçmen işçilerle ilgili olarak 1971 yılında çıkarılan kanunun kaldırılmasını istemektedir. Partinin XXXII. Kongresinde (Kasım 1971), ırkçılığa karşı, siyah derili işçilerle beyazların birliği uğrunda yürütülen mücadeleye sendikaların daha

(8) Sol güçlerin ortak programına Fransızların % 45'inin oy verdiğini gözönüne almalı ki, P. Mesmer hükümeti, Mayıs ayında, göçmen işçilerin mesleki öğrenim, konut ve sosyal güvenlik haklarının genişletilmesini öngören bazı yeni kanunlar hazırlandığından söz etti. Aynı zamanda memlekete yeni göçmenlerin girişi üzerinde kontrolü güçlendirici tedbirler alındı. Bütün bu adımların zorunlu karakterini dolayısıyla itiraf eden başbakan, Fransaya işçi akınından memnun olmadığını belirtti ve bunu «tarihin bizi kıştırdığı kapan» (!) olarak nitelendi.

geniş ölçüde celbi için çalışmasını öngören bir karar alınmıştır. İngiltere Komünist Partisi merkez organları arasında, bütün bu problemleri incelemek ve bunlarla ilgili tavsiyelerde bulunmakla görevli bir özel «ırksal ilişkiler ve göçler konseyi» vardır. Halen il örgütlerinde de böyle konseyler kurulmaktadır. Partimizin yönetim organı olan Ulusal Yürütme Komitesinde ve bazı il komitelerinde siyah derili göçmen militanlar da görev almaktadırlar.

D. Peliça: İtalyan Komünist Partisi tarafından hazırlanan plâtfom, yani tam istihdam uğrunda, milyonlarca emekçinin zorunlu göçlere yöneltildiği eğiliminde radikal bir değişim yapılması uğrunda, yabancı işçilere ve ailelerine daha iyi çalışma ve yaşama koşulları sağlanması uğrunda mücadele plâtfomu, bize, İtalyada sosyal ilerleme ve demokrasi savaşı ile emekçilerimizin göçettikleri memleketlerdeki girişim ve eylemler arasındaki sağlam bağlantıyı koruma olanağı vermektedir.

İtalyada ilk göç kanunu 1888 yılında kabul edilmiş olsa da, egemen sınıflar hiç bir zaman göçmenlerin menfaatlerini savunmaya ve yabancı ülkelere yığınsal göçlerin temel nedenlerini gidermeye muktedir bir politika uygulamış değildiler. Ancak son zamanlarda, emekçilerin çeşitli istekleri ileri sürerek yaptıkları demokratik baskıların etkisiyle, komünistlerin politik eylemleri ve parlamento çerçevesindeki girişimlerinin etkisiyle ve aynı zamanda bir yandan en büyük sendika örgütlerinin, Ekonomi ve Çalışma Ulusal Konseyi'nin, öte yandan parlâmentonun müdahaleleri sonucu olarak, işgücü göçleriyle ilgili yasa ve kurallarda değişikliğin artık ertelenmeye gelmez bir konu olduğu kabul edilmiştir. Ekonomi ve Çalışma Ulusal Konseyi şu kararı almış bulunmaktadır: «Artık İtalyada geçen yüzyılın sonunda önerilmiş olan ve yetkililerce yıllarca ertelenen biricik doğru çözüm yolu tutulmalı, yani işsizlikten kurtuluşun kaçınılmaz çaresi ve ekonomik gelişmenin gerekli bir organik parçası olarak emekçilerimizin göçlerden vazgeçmelerine imkân verecek reformlar yapılmak suretiyle, memleketimizde kendi emekçilerimizden yararlanılması teşvik edilmelidir ...»

İtalyan Komünist Partisi temsilcisi başka ülkelerde çalışmak zorunda kalmış olan İtalyan emekçileriyle enternasyonal dayanışmayı ve bunun birçok parlak belirtilerini şükranla kaydetti. Yerli ve yabancı işçilerin menfaat ortaklığını yansıtan bazı olaylar ve kanıtlar gösterdi. Bunlar arasında en önemlilerini şöylece sıraladı: İşgücü ihraç ve ithal eden memleketler sendika konfederasyonları arasında bir uluslararası danışma toplantısı yapılması kararı; Batı Alman Sendikalar Birliği'nin memleketteki yabancı işçilerle ilgili kanunun yeniden ele alınmasına ilişkin ilerici tutumu; İsviçre Sendikalar Birliği ile üç İtalyan sendika birliğinin, İsviçredeki İtalyan işçilerini destekleme yönündeki ortak bildiri; Belçikada Genel İş Konfederasyonu'nun göçmen işçilerin menfaatlerini savunma eylemleri; İsveç sendikalarının ülkedeki İtalyan işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi

yolundaki çabaları ve nihayet Fransız CGT ile İtalyan Genel Emek Konfederasyonu arasında, Fransadaki İtalyan emekçilerinin hak ve isteklerinin sendikalar tarafından daha etkin ve uyumlu biçimde savunulması konusunda imzalanan çok önemli anlaşma ...

Yabancı işçilerin durumunu iyileştirme mücadelesi, bilhassa işçi dayanışması ve proletarya enternasyonalizmi sayesinde artık elle tutulur sonuçlar vermeye başlıyor. İtalyan Komünist Partisi üyesi olan İtalyan göçmenleri, çalıştıkları her yerde, diğer uluslar emekçilerinden, kardeş komünist partilerinden daima dayanışma ve destek görmüşlerdir ve görmektedirler. Bu dayanışma ve destek, emperyalizme ve faşist diktatörlüklere karşı savaş eylemlerinde en etkin biçimde kendini göstermektedir.

M. Segura, bu konudaki konuşmasında, ilkönce, İspanyol göçmenlerinin sosyal, ekonomik, politik isteklerini belirtti. Bunlar arasında, işçilerin kendi ülkeleriyle kültürel ve politik ilişkilerini ve bir yandan da politik partilerin yayınlarını serbestçe dağıtma hakkı önemli bir yer tutuyor. Göçmenler, aynı zamanda, İspanya ulusal ekonomisinin gelişmesine yaptıkları katkının karşılığı olarak devlet bütçesine özel ödenekler konulmasını ve bu ödeneklerle dışardaki işçilerin ve çocuklarının sosyal, kültürel ve mesleki ihtiyaçlarının karşılanmasını, baba ve aile ocaklarının bulunduğu şehirlerde ve bölgelerde yurda döndükleri zaman çalışabilecekleri yeni işyerleri yaratılmasını istiyorlar. Yine bu istekler cümlesinden olarak, hastalık veya ciddi iş kazaları gibi nedenlerle yurda dönenlerin bütün masrafları işgücü göçünü düzenliyen makamlara ait olmalı, yurtlarına dönen göçmenler kendi ihtisas ve vasıflarına uygun bir işe yerleşinceye kadar çeşitli sosyal yardımlardan yararlanma hakkına sahip olmalıdırlar.

M. Segura şöyle devam etti:

– İspanya Komünist Partisi VIII. Kongresi, parti örgütlerinin göçmen işçiler arasındaki çalışmaları üzerinde özel bir dikkatle durdu. Kongre raporunda ve kararında, işçi sınıfının politik partisi sifatiyle İspanya Komünist Partisinin göçmen emekçilerle ilgili bütün sorunların çözümünü tamamiyle yükümlenmesi, onların menfaatlerini savunma temeline dayanan bir politika yürütmesi ve bunda direnmesi, İspanya içindeki mücadeleyi desteklemesi ve aynı zamanda «Tekeller Avrupası»nın demokratik ve sosyalist Avrupa haline getirilmesi için mücadele yürütmesi gerektiği belirtildi.

S. Olson şunları söyledi: İsveç'te Sol-Komünistler Partisi, dışarıya işçi gönderen bütün memleketlerin ortak olan birçok isteklerini destekledikten başka, emeklilik konusunda yabancı işçilerin de İsveçlilerle aynı haklardan yararlanmaları sorununu ileri sürmektedir (halen, bu işçiler yurtlarına döndükten sonra, emeklilik hakkını kaybetmektedirler). Parti, ayrıca, göçmenlere belediyeler düzeyinde oy hakkı verilmesini de istemektedir. Bu da çok önemli bir noktadır. Zira, örneğin Stokholm'de göçmenler halkın % 9'unu, diğer bazı belediyelerde % 18-19'unu teşkil etmektedirler. Göç-

menler, çocuklarının öğrenim ve eğitimine ilişkin sorunların çözümüne katkı olanağından da yoksundurlar. Bu da açık bir haksızlıktır. Sol-Komünistler Partisi, parlâmentoya bir teklifte bulunarak, İsveçte iki yıl çalışan yabancı işçilere belediye seçimlerinde oy hakkı tanınmasını istemiştir.

Mücadelede ittifak ve kardeşlik

Görüşmeler boyunca, sözcüler defalarca, yığınsal işgücü göçlerinin dünya devrimci süreci gelişme perspektifleri üzerinde ne gibi etkiler yaptığı sorununa değindiler. J. Muen, göçlerdeki artışın, proletarya hareketinde yabancı işçilerin rolüne ilişkin birçok tartışmalı teoriler ortaya çıkmasına yol açtığını söyledi. Netekim sol unsurlar, göçmen işçileri, aşırı sömürüye tabi tutulduklarından ötürü, kapitalizme karşı mücadelenin başlıca aracı sayılmak istiyorlardı. Diğerleri, bunun tersine, göçmenlerin, çoğu halde sınıf mücadelesi tecrübesine sahip olmadıkları için, katılışlarıyla örgütlü hareketi zayıflatacakları düşüncesindeydiler. Oysa, yabancı işçilere memleketin esas işçi sınıfı ile sıkı temas ve ilişkiler sağlandığı takdirde, mücadele ve eylem biçimlerinin seçiminde göçmenlerin hem çalıştıkları memleketlerin, hem de kendi ülkelerinin gelenek ve yaşama koşulları gözönüne alındığı takdirde, bu işçilerin sosyal savaşlardaki rolü gayet önemli olabilir. Bu konuda öncelikle somut koşullara uyabilme hüneri sözkonusudur.

1. Koks şunları belirtti:

– İşgücü göçü, bütün Batı Avrupa işçi hareketini keskin sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Durum, uluslararası tekellerin palazlanmaları dolayısıyla gitgide çetinleşiyor. Eğer Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerindeki yabancı işçilerin sendikalarda örgütlenmeleri ve sendikal birliğin güçlenmesi yönünde etkili tedbirler alınmazsa, bu dev konserler, işçiler arasındaki bölünmeden – onların yaşama düzeyine saldırmak için – faydalanmaya devam edeceklerdir. Bunun içindir ki, sendikalar, Batı Avrupa'nın 14 ülkesinde birden işçi örgütleri arasında eylembirliğini sağlama mücadelesine hız veriyorlar. Bu yalnız yabancı işçilerin problemlerinin çözümü bakımından değil, uluslararası firmaların gitgide şiddetlenen sömürsüne karşı yığınsal direnişin örgütlenmesi bakımından da hayati bir zorunluktur. Geçen yıl, İngiliz ve İtalyan işçilerinin «Dunlop-Pirelli» kumpanyasında yaptıkları sembolik ortak grev bu hususta büyük bir ileri adımdır.

Diğer sözcülerin de ileri sürdükleri birçok gerçekler ve kanıtlar, yabancı işçilerin giderek artan aktifliğine, emekçilerin ortak menfaatleri uğrunda mücadeleye daha sargın ve atılgan biçimde girdiklerine tanıklık etmektedir. Netekim, Fransa, FAC ve İngilterede, yabancı işçiler grevlere daha geniş ölçüde katılıyorlar. Örneğin, bu ilkbaharda, Batı Alman «Manesman» konserni işletmelerinin birinde yapılan grevlere katılanların % 40'ının – memleketten çıkarılacakları tehditlerine de pabuç bırakmadan Alman arkadaşlarıyla elele veren Türk işçileri olduğu görülmüştür.

V. D. Şarma'nın belirttiği üzere, İngilterede yerli işçilerle sıkı bir dayanışma halindeki yabancı işçilerin katılmadıkları birtek sınıfsal mücadele aksiyonu göstermek zordur. M. Segura'ya göre, politik değil de bir işgücü göçü olan İspanyol göçü memleketteki sanayi işçilerinin beşte biri kadar olsa da, bu göçle dışarı gidenlerin anayurtta yürütülen politik ve sosyal mücadelenin dışında kaldıkları söylenemez. Nice göçmenler bu mücadeleye daha memleketten çıkmadan katılmaktadırlar. Bundan ötürü, İspanyadan göçedenler, pek az istisna ile, Komünist Partisinin politikasını, Marksizm-Leninizm fikirlerini kabule çok yatkın kimselerdir. Göç yığını, tekrar onu memleket dışına fırlatanlara dönüp gelen bir bumerang'dır. (9)

Sempozyum görüşmeleri boyunca, birçok sözcü, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi yazı kurulunun uluslararası işgücü göçü sorununu kolektif görüşme konusu yapan bu inisiyatifinin tam zamanına rastladığını belirttiler. Kardeş partiler temsilcileri ortak ilgi konusu olan sorunları elbirliğiyle açıklama olanağı buldular ve örgütsel-politik çalışmaların çeşitli cepheleri üzerinde fikir değiş tokuşu yaptılar.

Sempozyum sona ererken, dergimizin gelişmiş kapitalist memleketlerde sınıf mücadelesi sorunları komisyonu başkanı ve FKP MK üyesi P. Kurtie, bu toplantının, işgücü ihraç ve ithali problemlerine kardeş partilerin yaklaşım metodlarının ne kadar çeşitli olduğunu gösterdiği gibi, hepsinin kılavuz edindikleri birkaç temel ortak prensipin varlığını da ortaya koyduğuna işaret etti. Bütün partiler, işçi sınıfının birliğinin ve anti-monopolist güçler arasında ittifakın, yabancı işçiler aktif olarak katılmadıkça, mümkün olmayacağı kanısındadırlar. Kardeş partiler, bu yoldaki çalışmalarında, göçmen işçilerin gerek bütün emekçileri ilgilendiren, gerekse kendilerine özgü isteklerinin, ancak ayrı ayrı emekçi grupları arasındaki ulusal engeller yokedildiği takdirde, göçmen işçileri sınıf kardeşlerinden ayıran bütün duvarlar yıkıldığı takdirde, onları birleştiren ve yerli emekçi yığınlarıyla omuz omuza mücadele yürütmelerine yardım eden hususların ön plâna çıkması sağlandığı takdirde yerine getirilebileceği düşüncesine dayanmaktadır. Proletarya enternasyonalizmine sadakatle bağlı komünist partileri, ortak düşman olan tekelci kapitalizmi yenme savaşında göçmen işçileri ve bütün memleket emekçilerini aynı ortak sınıfsal menfaatlerin birleş-tirmekte olduğu fikrini çıkış noktası yapmaktadırlar.

(9) Avustralya, Hindistan ve Afrika yerlilerinin, ağaç ve metalden yapılan ve fırlatılıp hedefine varduktan sonra yine sahibine dönen orak biçimli bir çeşit silâhi.

Burjuva Felsefesinden Marksizme Doğru

Andraş Gede

Zamanımızdaki, burjuva felsefesinden uzaklaşma, Marksizme yaklaşma ve onun mevzilerine geçme eğilimlerini derhal farketmek kolay değildir. Burjuva felsefesinin, açık anti-komünizm dahil, hemen hemen bütün akımları, Marks'ın bazı görüşlerini kendi fikir sistemlerine adapte etme alanında bir hayli tecrübe sahibi olmuşlardır. Öte yandan, burjuva felsefesinin temel yönelimlerinin yozlaşma sürecine paralel olarak, bu felsefenin çerçevesinden çıkıp materyalizm ve diyalektiğe yönelik alanında az çok bilinçli çabalar harcanmaktadır. Bu iki eğilim, burjuva felsefesinin Marksizmi yanlış yorumlama eğilimi ile Marksizme gerçekten yaklaşma eğilimi, açıkça ayrılmakta ve birbirlerine karşı cephe almaktadır; ne var ki, bu kökten ayrışma sübjektif bakımdan derhal ve her yerde belirmemektedir. Marksizme yaklaşma sürecinde doğan bazı görüşler, Marksizmin belirli hükümlerine benzemekle birlikte, Marksizmden saparak tekrar burjuva felsefesine dönmektedir; çünkü bu belirli benzerlikler, bir bütün olarak süreçler ve eğilimler arasındaki *zıddiyetleri* ortadan kaldırmamaktadır. «Neo-Marksizm» de Marksizmden alınmış bazı hüküm ve kavramlar vardır. Marksizatörler, bunları, bazan sübjektif ve biyografik olarak, Marks'ın fikirlerine yaklaşmak niyetiyle kabul etmektedirler. Fakat, bu hüküm ve kavramlar, Marksizm-Leninizme karşıt olarak ortaya atılan «plüralizm» veya sözde «gerçek Marksizm» görüşlerine bağımlı oldukları için, bu, objektif, teorik ve sosyal bakımdan, Marksizme yaklaşma değildir, onunla mücadeledir. Devrim teorisini araştıranların birçoğu, Marks'ı yozlaştıranların, revizyonistlerin etkileri altına düşmektedir. Oysa ki, Marksizm-Leninizme, ancak bu etkinin dışında kalınarak ve bu engeli aşarak ulaşılabilir.

Marksizme teori alanında yaklaşmanın türlü biçim ve nüansları vardır. Bazan bunlar, çeşitli kişilerin kendi başlarına harcadıkları çabalar biçiminde belirmektedir. Bu bireysel yaklaşma çabalarının felsefi yönelimleriyle sosyal muhtevaları ve gizledikleri eğilimler, çoğu zaman, sözü geçen fikrin iletkenleri tarafından bile anlaşılabilir. Bunların gerçek hüviyetleri, ancak, sosyalist ideoloji ile burjuva ideolojisi arasındaki mücadelede aldıkları mevzilerde belli olmaktadır. Marksizme yaklaşma ve onun saflarına geçme emellerini dile getiren çabalar, genellikle, politik güçler arasında meydana gelen değişiklikler sırasında ve devrimci işçi hareketinin sınıf savaşının dengesiz gidişatı üzerindeki ideolojik etkileri altında tepkiler göstermekte, sosyalist toplumun gelişmesi, başarı ve güçlükleri karşısında zikzaklar çizmektedir. Aynı eğilimler, en fazla, devrimci işçi hareketinin yükseliş dönemlerinde belirgin bir hal almaktadır. Çünkü böyle zamanlarda kişilerin bireysel yol arayışları ve düşüncelerindeki değişimler, yığınların savaşına ve objektif pratiğe hissedilir derecede bağımlı olmak-

tadır. Harcanan çabalar, iç ve dış mücadeleler süreci sırasında, bir zorunluk olarak, entelektüel değişim meydana gelmekte ve bunun sonucunda *Marksizme geçiş yolu* açılmaktadır.

Burjuva felsefesinden sapma ve Marksizme yaklaşma çabaları ve yönelimleri *teorik sınıf savaşının* birleşik bir kesimidir; öte yandan bunlar, aydınlar arasında *politik ve ideolojik ayrılmalara*, aydınların devrimci işçi hareketine karşı tutumlarında değişikliklere yolaçar. Karl Marks ve Friedrich Engels, daha bilimsel komünizmin doğuş döneminde şu sonuca varmışlardır: «Sınıf savaşı çözüm noktasına yaklaştığı zaman, (...) burjuvazinin bir kesimi, özellikle tüm tarihsel hareketi teorik olarak anlama düzeyine yükselmiş olan burjuva ideologlarının bir kısmı proletarya saflarına geçer.» (1) Marksist teorinin varlığı ve gelişmesi, devrimci işçi hareketinin çekici gücü, sosyalist devrimin ve sosyalist toplumun reel oluşu yeni bir durum yaratmıştır. Bu yepyeni durumda, her şeyden önce, reel olarak mevcut bulunan sosyalist toplumun etkisi altında ve proletarya ile ortak yürütülen savaşın verdiği tecrübeler sayesinde Marksizm yolu aydınlara da açılmaktadır. Zamanımızın objektif koşulları içinde, kapitalist ülkelerdeki aydınların önemli bir kısmı, kendi çıkarlarının, sosyal psikolojinin, bilgilerinin ve problemlerinin bazı etkenleri tarafından Marksizme doğru itilmektedirler. Ne var ki, burjuva felsefesinden ayrılış ve işçi sınıfının bilimsel ideolojisine yönelişle emperyalizmin dışsal politik ve manevi baskısı ve aynı zamanda aydınların artık peşin yargı halini almış bulunan kendi aldandılarının ezgisi arasındaki uyumsuzluğu da gözönünde bulundurmamak gerekir. Bu anlaşmazlığın giderilmesi için, aydınların bazı çevrelerine özgü kuruntulardan, bireysel ve ideolojik zaafılardan başka, kapitale (ve burjuva devletine) (2) bağımlılığın yarattığı burjuvanın sınıfsal dargörüştüğünün ortadan kaldırılması lazımdır. Çünkü bunlar, bilimsel gerçek tarafından tamamıyla yok edilemezler, ancak sınıf savaşının reel gücü ile yenilebilirler.

II

Sosyal-tarihsel gerçekliğe ilişkin teorik bilginin *Marksizme atabildiğine ihtiyacı vardır*. Marksist olmayan düşünce, işte bu noktaya gelip dayar-

(1) K. Marks, F. Engels, Eserleri, c. 4, s. 433-434.

(2) Amerikan filozoflarından T. Parsonz şöyle demektedir: «Amerika Birleşik Devletleri'nde filozofların çoğu, burjuvanın çıkarları ve fikirlerine bağlı ve burjuvaziye sempatisi olan üniversitelerde çalışıyorlardı. Lenin'in bütün eserleri, komünist felsefesinin sosyalist devrim ateşiyle öğretilmişti. Böyle bir felsefenin kapitalist toplumda incelenip yayımlanması hem tehlikeli, hem de kanun dışıydı. Buna rağmen Lenin'in fikirleri hayret edilecek derecede büyük etkiler yapmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki filozoflar, 1917'den sonra, Lenin'in fikirlerini küçümsediler, fakat, komünist hareketin insanlar ve dünya toplumu üzerindeki etkisinden kurtulamadılar.»

nınca burjuva felsefesiyle *ilgisini kesme güçlüklerinin en büyüğü* ile karşılaşır. Toplum hakkındaki *teorik* bilginin *ideolojik* karakteri açısından felsefi değişim, bu noktada en keskin çizgileriyle belirir, hemen ardından da felsefi görüşlerdeki değişikliklerle sosyal-politik tutum arasındaki karşılıklı bağlantı ortaya çıkar. Fakat her geçiş dönemi mutlaka aynı zamanda ve bir anda gerçekleşemez. F. Engels, ilkel toplum inceleyicisi Morgan hakkındaki bir yazısında, onun «kendi inceleme konusunun çerçevesi içinde, kendi başına, Marks'ın tarihe ilişkin materyalist görüşünü tekrar keşfettiğini ve çağdaş toplum alanında doğrudan doğruya komünistlerin vardığı sonuçlara ulaştığını» belirtmiştir. (3) O zamanlar bu, pek seyrek rastlanan olaylardandı. Şimdiyse kapitalist ülkelerdeki entelektüel hayatın eğilimlerinden biri şudur: Marksist olmayan bilim adamlarından bir kısmı, sosyal bilimlerin alanındaki araştırmaları sırasında Marks'ı ve Marksizmi keşfediyorlar. Çünkü inceleme konusu yaptıkları temel problemlerin bilimsel-felsefi çözümü, materyalist tarih anlayışının dışında olanaksızdır. Bilimsel incelemelerin başlıca etkeni halini almakta olan Marksizme yaklaşan fikirler, bu bilim adamlarının da itiraf ettikleri gibi, burjuva felsefesi görüşleriyle çatışıyor. V. Çayld'ı arkeoloji ve eski tarih (4) alanında önemli sonuçlamalar yapmaya iten güç de, Marksist fikirlerdir. Bu sonuçlamalar, toplumun kökeniyle ilgili önemli birçok felsefi problemin bir hayli aydınlanmasına yardım etmiştir. Bununla beraber, Çayld'ın paylaştığı görüşler sosyolojik relativizmin bilgi teorisinden birçok bakımlardan ayrılmaktadır. (5) İngiliz doğa bilginini ve bilimler tarihçisi C. Nidam'ın görüşlerinde, çeşitli burjuva felsefe akımlarının etkisi bulunmaktadır. Buna rağmen, Nidam, incelemeleri sürecinde şu sonuca varmıştır: «Kültürler arasındaki büyük tarihsel farklar, ancak, sosyolojik incelemeler çerçevesi içinde aydınlığa kavuşturulabilir. Ve gün gelecek, bu problem, bu yoldan çözülecektir. Diğer etnik toplulukların yarattığı kültür ırmaklarının çağdaş bilim denizine akmaya başladıkları devirdeki Çin bilim ve tekniğinin tarihsel başarılarının ayrıntıları içine derinliğine nüfuz ettikçe şu inancım daha da kuvvetleniyor: Bilimin Avrupa kökenli olmasının nedenlerini, Rönesans çağında Avrupa'da hâkim sosyal ve ekonomik koşulların özelliklerinde aramak gerekir. Böyle bir görüş, Marksist bir görüş sayılabilir; her ne türlü sayılırsa sayılsın, benim için bu, bir inançtır. Ve ben bu inanca, hayattaki tecrübeler ve incelemelerle ulaşmış bulunuyorum.» (6)

(3) K. Marks, F. Engels, Eserleri, c. 36, s. 97.

(4) Bk. V. G. Childe: The Story of Tools. Londra, 1944. V. G. Childe: hat Happened in History. Londra, 1954. V. G. Childe: The Prehistory of European Societic, Londra, 1958. V. G. Childe: Man Makes Himself. Londra, 1955.

(6) C. Nidam; Doğu ve Batı'da bilim ve teknik. «Bilim için bilim» kitabından. Moskova, 1966, s. 150-151.

Burjuva felsefesinden Marksizme geçiş sırasında, zamanımıza ilişkin bilgi, incelenen sorunun «baskısı» ile sosyal-politik tecrübenin birleşip-kaynaştığı, düşüncenin eylemle, felsefenin de pratikle ilişki kurduğu düğüm noktasına hizmet etmektedir. Bu noktada, özellikle kapitalist ülkelerdeki devrim dönemlerinde, işçi ve demokrasi hareketinin güçlendiği, ekonomik ve politik bunalımların şiddetlendiği zamanlarda burjuva felsefesiyle toplumsal gerçeklik arasındaki uyumsuzluk açık-seçik ortaya çıkmaktadır. (7)

Fakat, burjuva ideolojisinin abur-cuburla dolu bir ağırlık kolu daha vardır ki, özel bir etki göstermektedir. Bu ağırlık kolu, hem idealist felsefenin teori ve metodu biçiminde, hem de gerçek sosyalizm, işçi sınıfı ve komünist hareketi hakkında şüphe ve güvensizlik yaratma biçiminde belirlemektedir. Ne var ki, sosyalist ve kapitalist sistemler arasındaki savaşın sosyal ve tarihsel süreçleri daha iyi aydınlatıldığı ve *reel sosyalizmin üstünlüğü* daha açık olarak gözler önüne serildiği zaman *yığınların devrimci eylemleri* daha fazla artar, Marksist felsefeye yaklaşma ve geçişin sosyal-politik gerekçeleri o nispette kuvvetlenir, bu geçişe yönelik toplumsal tabaka ve hareketlerin çevresi daha çok genişler, bu geçişin hızlanmasına yardım eden özendirme problemleri de o derecede çoğalır.

Amerika'daki «seçkin tabakanın egemenliği» karşısında cephe alan küçük burjuva aydınları muhalefetinin teorisini P. Milz, son kitabında şöyle diyor: «Her ne olursa olsun Marksizm çağımızın en önemli düşünce dramını kapsamaktadır. Evet, düşünce dramını. Çünkü Marksizm doktrini, politik hayata girmiştir. Bundan ötürü de en önemli politik dramdır. Marksizmde fikirler politika ile çarpışmakta, aydınlar, politikacılar, ihtiraslar, görüşler, en soğuk kanlı çözümler ve en ateşli manevi kınamalar karşı karşıya gelmektedir. Ve bu dolaysız, dramatik karşılaşmalar sırasında tarihi yaratmaktadırlar.» (8) R. Milz de bu dramın ateşinden çöşku ile geçmiş, fakat ruhunu temizliyememiş, meselelerini çözememiştir. Marksist fikirler, eserlerini bir hayli etkilediği halde, kendisi Marksizmi kabul edememiştir. Ona göre, Marksizmden sadece metot, daha doğrusu «model» alınabilir, o da Marksizmin teorik muhtevasından ayırmak şartıyla. İşçi sınıfı ve devrimci işçi hareketi Milz'in «Marksizmin dramı» dışında kalmaktadır. Onun, Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist topluluğun toplumsal düzeni hakkındaki

(7) Amerikalı filozof B. Damen şöyle demektedir: «1930 yılları başlangıcında ekonomistlere sık sık şu soruyu soruyordum: Bollukla omuz omuza yürüyen yoksulluğun veya bollukla doğan yoksulluğun sebepleri nelerdir? Çünkü bu, akla sığmayan bir olaydı ve ben, büyük burjuva ekonomistlerinden (ve yayımlanmış eserlerinden) bu sorunun cevabını alamayınca, Marks'ın eserlerine başvurduğum ve aradığım izahı onlarda buldum, Marks'ta, hiç beklemediğim bir şeyle de karşılaştım: Felsefeye saygı ve felsefenin topluma yararlı olduğunun itirafı... Bizim kültürümüzün büyük bir özelliği olan günlük pratikle teori arasındaki uyumsuzluk bu suretle ortadan kalkmış oluyordu.» (V. Danem. İnsan efsanelere karşıdır; Moskova, s. 11-12.)

(8) W. Mills, The Marxist, New York, 1962, s. 30.

görüşleri, «sanayi toplumu» görüşünün çerçevesi içindedir ve sosyalizmle liberalizmle bir tahta üzerine koyan, manevi prensip anlamında ütopya ile bağlıdır. Milz, zamanımızdaki Amerikan burjuva sosyolojisinin «büyük teori»sini eleştirmekle beraber, esas itibarıyla bu «teori»nin temeli olan Mons Veber öğretisine sadık kalmakta, idealist felsefenin delillerine dayanarak da diyalektik materyalizmi reddetmektedir. Sonuç olarak, onun yorumlarıyla Marksizm gerçek muhtevasını yitirmektedir. (Bütün bunlar hiç kuşkusuz, Amerika Birleşik Devletleri'nde o yıllarda hem sol aydınların yalnızlığını, hem de işçi hareketinin zayıflığını yansıtmaktadır.)

Zamanımızda kapitalizme yönetilen demokratik eleştiriler Marksizmin bazı fikirlerinden yararlanıyor. Bunlarda Marksizme yaklaşma *olanakları* var. Demokratik eleştirinin temsilcileri, ancak, küçük burjuva aydınları radikalizminin teorik dogmalarından ve politik kuruntularından *kurtuldukları*, Marksizmin yaratıcı rolü hakkındaki anlayışın Marksizmi yetersiz anlamaya üstün geldiği, Leninist anlamda anlaşılabilir ve geliştirilen, *sosyalist sistemde ve devrimci işçi hareketinde* maddi bir kuvvet halini alan *bir tek Marksizm* bulunduğu bilincine varıldığı zaman demokratik eleştirinin diyalektiği ve mücadelesi *ardıcılık* kazanabilir.

III

Marksizme, yalnız tarihi doğru anlamak suretiyle varılabilir. Ne var ki, diyalektik materyalizme yaklaşma olanak ve gerekçeleri, sadece sosyal uyumsuzlukları anlamının ve sosyal bilimlerin sınırları içinde değildir. Vladimir İliç Lenin, daha XX. yüzyılın başlarında şunu belirtmiştir: Fizik, ağır doğum sancıları sürecinde diyalektik materyalizmi doğurmakla beraber, «doğa-bilimin tek doğru felsefesine doğru dolaysız değil, zikzaklar çizerek, bilinçli olarak değil, kendiliğinden ve «nihai amacını» görmiyerek, ona el yordamıyla yaklaşarak, tereddütler geçirerek, hattâ bazan geri geri giderek «gelişmektedir».»⁽⁹⁾

Bilimsel doğa bilgisinin bu sürecinin bazı anları onun bütünselliğinden ve tarihten ayrı bir çizgide gelişir ve mutlaklık düzeyine yükseltilir. Idealist yorumlara ve idealizm biçimlerinin değişmesine sebep olur. Fakat söz konusu sürecin felsefi özü, çeşitli yollardan diyalektik materyalizme doğru ilerlemekte ve onu geliştirmektedir.

Diyalektik materyalizm mevzilerine geçiş, yeni felsefi-teorik bilginin benimsenmesi anlamına gelir. Bunun için de bilimsel bilgiye ihtiyaç vardır. Bilimsel bilgi ise felsefi-teorik bilginin diyalektiğini bilinçlendirir. V. İ. Lenin, P. Langevin'in ilk eserinde diyalektik fikirler keşfetmiştir. Bu eserini diyalektiği bilmeden yazmış olan Langevin, sonraları diyalektik materyalizmin bilinçli bir taraftarı olmuş ve şöyle demiştir: Marksizm-

(9) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 332.

Leninizimde «öyle şeylerin izahını buldum ki, bunları kendi bilimimle hiçbir zaman anlayamazdım». (10) Doğa bilimleri (aynı zamanda matematik, kibernetik vb.), genellikle doğa araştırmacılarının Marksist felsefeye yaklaşımlarından daha önce diyalektik materyalizme yaklaşmaktadırlar. Bilimsel doğa bilgisi, kendisinde felsefi bilinç belirtileri başlamadan önce karmaşık bir yolda yürür. Bu diyalektik bilinç belirtileri, felsefe ile doğa bilgisinin sınır bölgelerindeki prensip ve kategorilerde ifadesini bulur. Bilim adamları tarafından keşfedilen ve çoğu Marksizme uzak olan bu prensip ve kategoriler, pozitivist «bilim felsefesinin ve genellikle çağdaş burjuva felsefesinin sınırları dışındadır, buna karşılık diyalektik materyalizm teorisine aynı paraleldedirler. Onların felsefesi bu temel üzerinde anlam kazanır. Yeni felsefi genellemelerin unsur ve olanakları bunlardır.

Bilimsel doğa materyalizminin görevi, dönüşümleri ve artan etkileri, bilimsel bilginin gelişmesindeki objektif mantığa yansır; bu da burjuva felsefesinden belirli bir sapma anlamına gelir. A. Aynştayn, pozitivistlere karşı bilinçli olarak cephe aldığı ve bilimsel doğa materyalizminin çağdaş teorik bilgi verici problemlerine dayandığı 1930 yıllarında şunları yazmıştı: «Dış âlem uyarımlarını durumlayan özne ne olursa olsun, bu âlemin varlığına inanış, tüm doğa-bilgisinin temelini teşkil eder. Duyular yolu ile uyarımları benimseme, bu dış âlem veya 'fiziksel gerçeklik' hakkında dolaylı enformasyon verir ve bunu biz yalnız yargı yolu ile anlarız.» (11) Bu materyalizm, son elli-altmış yıl içinde yeni güçler kazanmıştır. Neo-pozitivizmin içine düştüğü bunalımın, fizik ve özellikle fundamental ve üniversal doğa kanunları problemini ele alan «başlıca kısımcıklar» fiziği başta olmak üzere bilimsel bilgi alanındaki gelişmelerin de bunda rolü olmuştur. Objektif gerçekliğin önceliğinin kabulü – pozitivistin önündeki bu engel –, bu akımın büyük ölçüde etkisi altında kalmış olan bazı fizik bilginlerinin felsefi görüşlerini sağlamlaştırmaktadır. M. Born, felsefi alandaki kararsızlıklarına rağmen, bir fizik bilgini olarak inancını şöyle formüle etmektedir: «Doğa araştırmacısı realist olmalı, duyusal izlenimlerinde (...) reel dünyadan gelen enformasyonu görmelidir.» (12) Zamanımızın bilimsel doğa materyalizmi, temel teorik bilgi verici tezler bakımından (yani bilince bağımlı gerçekliğin birincil ve bilimsel bilginin objektif olması açısından) kendisinden önceki spontane realizmin bir devamıdır. Metafizik-mekanik materyalizmin düzeyinde bulunan ve klâsik fiziğe bağlı olan eski spontane materyalizm öylesine sarsıntılar geçirmiştir ki, artık ilk biçimine dönüşürülmesi olanaksızdır. Ne var ki, yenibaştan biçimlendirilen bilimsel doğa materyalizmi, metafiziğin çekici gücünden her zaman kaçınamamakta, onun açıkça ortaya konan genel prensiplerinden ziyade, doğa-bilgisiyle ilgili teorik ve metodik felsefi yorumlarının etkisi altında kalmak-

(10) P. Langevin: La Pensée et l'action. Paris, 1950, s. 301.

(11) A. Aynştayn: «Seçilmiş eserleri», Moskova, 1967, c. IV, s. 136.

(12) M. Born: Benim kuşağımın fiziği ve hayatı, Moskova, 1936, s. 206.

tadır. Fakat, gerek geleneksel metafizik materyalizmin, gerekse zamanımızdaki metafizik burjuva «bilim felsefesi»nin çözemediği problemler bilimsel doğa materyalizminin önünde bütün canlılığı ile durmaktadır. Bilimsel doğa materyalizminin teorik bilgi verici tutumu, şimdi, eskisinden daha bilinçlidir. Uğraşmak zorunda kaldığı felsefi problemleri daha açık olarak anlamaktadır. Çünkü onun materyalizme yönelimi bir doğa felsefesi fonu olmaktan ziyade, bilinçli bir davranıştır, teorik bilgi verici realizme yakın doğa araştırmacılarını «metafizik» korkuluğu ile tehdit eden ⁽¹³⁾ pozitivist sübjektivizme karşıt bir tutumdur. Öte yandan, bilimsel doğa materyalizmi, bugün de felsefi teori veya biçimlenmiş bir yönelim değildir; yargıları, çoğu zaman idealist felsefenin fikirleriyle sarmaş dolaş olmaktadır.

Mantık ve matematik bilgini E. Bet, matematiğin ve bilimsel mantığın felsefi problemlerini incelerken şunları belirtiyor: «İdealizm felsefesi, her türlü insan bilgisini, sadece kendi kendini öğrenme biçiminde anlamaktadır ve onun özü de budur. Idealistlere göre, tek güvenilir bilgi türü de budur.» Bet şöyle devam ediyor: «Biz, kendi deneylerimizin çerçevesi içinde kaldıkça, fiziksel ve sübjektif gerçekliğin alanların birbirinden ayıramayız. Başkalarının deneylerini gözönüne aldığımız zaman, bu alanları derhal ayırmamız gerekecektir. Bu da, gerçekliğin toplumsal alanına girmemiz *zorunluğunu* doğurur.» ⁽¹⁴⁾ Sorun bu biçimde ortaya konulduğu zaman, bilimsel doğa materyalizminin sınırları aşmış olur; çünkü böylece şöyle bir sonuçlamanın koşulları hazırlanır: Realizm prensibinin ardıcıl olarak uygulanabilmesi için, toplumsal gerçekliği de kapsamaya yetenekli bütün halinde bir *materyalist felsefe* gereklidir.

IV

Felsefi görüş tarzı olarak materyalizme bilinçli geçiş, Marksizmin dolaysız etkisi altında kalmadan dahi, çağdaş burjuva felsefesinin özünden sapsamak demektir. Ne var ki, böyle görüşlerin iletkenleri, kendileriyle Marksizm felsefesi arasındaki ayrılık ne kadar büyük olursa olsun, diyalektik materyalizme karşı tutumlarını açıkça belirlemeden, onda küçük de olsa bir dayanak sağlayamazlar. Amerikan düşünürlerinden P. V. Sellars, yarım yüzyıldan fazla bir zamandan beri bu tip materyalist felsefenin savunucusudur. Gerek sübjektif idealizme, – Berklî'den neo-pozitivizme – kadar, gerekse – tomizmden Vaythet'e kadar – objektif idealizme karşı çetin bir polemik yürüten bu Amerikan filozofu tarihsel materyalizme yabancı kalmıştır. Birinci Dünya Harbi'nden önceki zamanın burjuva liberalizmiyle eğitilmiş olan P. V. Sellars, günümüzde Lipman ve Kolbrayt'ın fikirlerine

⁽¹³⁾ A. Aynsteyn: Seçilmiş bilimsel eserleri, Moskova, 1967, cilt: IV, s. 252.
⁽¹⁴⁾ E. W. Beth: The Foundations of Mathematics. A Study in the Philosophy of science. Amsterdam, 1959, s. 643–645.

sempati beslemekte, tartıştığı idealist felsefi görüşlerin sınıfsal karakterini sezmemektedir. Kanısınca, kendi görüşleri, «diyalektik materyalizmin ana doğrultusunu kesinlikle doğrulamaktadır», Diyalektik materyalizmin bazı yargılarını kabul etmekte ve şöyle demektedir: «Seçimleri belirtir tasvir ettiğimiz zaman, bunlar bizim için nesne halini alırlar. Biz, onların yapı, durum ve tutumlarını deşifre ederiz. Sonuç olarak, düşüncemiz, onları yaklaşık olarak yansıtır ve açıklığa kavuşturur.» ⁽¹⁵⁾ Ona göre, «realist kanıt ihtiyacı» ve pozitivistimin eleştirilmesi, bu felsefi tutumla diyalektik materyalizm arasında bağ kurulmasını sağlamaktadır. R. V. Sellars, materyalizmin temel tezlerini savunur ve idealist bilgi teorisiyle tartışırken Vladimir İliç Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» adlı eserine başvurmaktadır. R. V. Sellars'ın, gelişme ile materyalizm arasında bağlantı kurması, nedenlik düzeyine ilişkin görüş tarzı, sezinin aktifliği ile gerçekliği yansıtıcı muhtevası arasındaki ilişkiyi incelemesi ve benzeri fikirleri, diyalektik materyalizmin bazı hükümlerine yaklaşmaktadır. Fakat o, diyalektik materyalizmle de tartışma halindedir. Çünkü, diyalektiğin kendiliğinden gelme unsurları, R. V. Sellars'ın ona karşı bilinçli muhalefeti yenememektedir. R. V. Sellars, materyalist diyalektiğe ve tarihsel materyalizme dayanmadan programını da ardıcıl olarak gerçekleştiremeyeceği, kendi materyalist prensibini uygulayamayacağı için, idealizmden ve bilgi teorisinden bazı tâvizler vermek zorunda kalmakta, şöyle demektedir: «Materyalizmin», «baskı altında tutulan alternatif» olmaktan «çıkması zamanı gelmiştir», «onu ön plâna koymamızın, kaçırılan fırsatları gözden geçirmenin, tüm bellibaşlı itirazların ışığı altında incelenmesi gereken bir şey saymamızın zamanıdır artık». ⁽¹⁶⁾ Bu yüzden o, diyalektik materyalizmin «inatçı yöneliminden», idealizme tâviz vermiyen tutumundan saygı ile söz etmektedir.

R. V. Sellars, kesinleşmiş bir yönelimin temsilcisi değildir. Fakat, onun felsefesinde, zamanımızdaki burjuva felsefesini içinde bulunduğu bunalımdan materyalizm yolu ile kurtarma arayışları vardır. Bu arayış, sadece ona özgü bir şey de değildir. Zamanımızdaki burjuva felsefesinin çeşit çeşit yönelimleri, teorik ve sosyal özlerinde birbirlerine yaklaşmaktadırlar. Çünkü bunlar, aynı bunalımlı durumun bileşik kısımlarıdır. Bu yüzden de, çekiş yolu arayışları, onları ortak eğilimle birbirine yaklaştırmaktadır.

Gurseli'nin fenomenoloji ve ekzistansiyalizmini ⁽¹⁷⁾ eleştiren Amerikalı

⁽¹⁵⁾ R. W. Sellars: Reflections on Dialectical Materialism. In: Philosophy and phenomenological Research, vol. v, No 2, 1944, s. 161, 176.

⁽¹⁶⁾ R. Sellars: Materyalizm and Human Knowing. In: Philosophy for the Future. The Quest of Modern Materialism. Ed. by R. W. Sellars, V. J. McGill and M. Farber. New York, 1942, s. 78.

⁽¹⁷⁾ M. Farber: Naturalism and Subjectivism. Springfield, 1959, M. Farber: Phenomenology and Existence. Toward a Philosophy within Nature. New York, Evarston, and London 1967.

filozof M. Farber'in natüralizmi, materyalizm alanında izlediği yön bakımından, neo-pozitivizmin hem mantıki, hem de lingüistik varyantlarının dogmalarına karşı savaşan ve bunların çöküşü oranında güçlenen «bilimsel realizm»e aynı kökenden çıkmış gibi benzetilmektedir. (18) Bu biçim araştırmalarda ortak problemlerle karşılaşmaktadır: Materyalist teorik bilgi verici görüş tarzından bütün halinde bir materyalist felsefeye, objektif gerçekliğin diyalektiğini, gerçekliği yansıtan bilginin diyalektiğini, toplumun nesnellliğini ve bilginin toplumsal karakterini felsefi olarak anlatmaya doğru gidilmek gerekir. Bu bilince ulaşılmadıkça, pozitivizme ve «hayatın felsefesi»ne karşı etkin ve ardıcıl bir mücadele yürütülemez, modern bilimsel felsefeye ulaşılamaz.

F. Gonset ve P. Bernays'ın «Açık felsefe»si gneseolojik realizmle diyalektiğin unsurlarını birleştirmek için bilinçli çabalar harcıyor. Dikkatlerini bilimsel bilgi diyalektiği üzerinde yoğunlaştıran, yalnız «idealist ve metodolojik diyalektiği» kabul eden, «felsefi diyalektik»ten (19) saptıkları için de diyalektiğe ve materyalist felsefeye yabancı önyargılarda birleşen bazı felsefi görüşlerden farklı olarak, F. Gonset ve P. Bernays, matematiğin felsefi problemlerini kendilerine çıkış noktası yapmak suretiyle diyalektik felsefeyi işlemeye yöneliyorlar. Gonset'in kanısınca, diyalektik, «eşit, bir-

(18) Örneğin J. K. Feibleman: *Inside the Great Mirror. A Critical Examination of the Philosophy of Russell, Wittgenstein, and their Followers.* The Hague, 1958. – J. J. Smart: *Philosophy and Scientific realism* – Londra, 1963.

«Bilimsel realizm» bir hayli olanaklara sahip. Bunu, diğerleri arasında, M. V. Vartovski de (*Conceptual Foundations of Scientific Thought.* New York – Londra, 1968) kitabında ortaya koyuyor. Bu eserinde, bilimsel bilginin felsefi problemlerine materyalizminkine yakın bir tutumla yanaşılıyor.

Burjuva anti-marksizminin benimsenmesi, «bilimsel realizm»in olanaklarını daraltıyor ve ilerici eğilimlerini engelliyor. M. Bunge'nin eserlerinde, öncelikle, doğa bilimleri teorisine ve metodlarının felsefi yorumlarıyla ilgili olarak incelenen belirli kategorilerde diyalektik materyalizmin bazı fikirleriyle bir yakınlığın bulunduğu açıklanıyor. Ne var ki, Bunge, kullanıla kullanıla çaptan düşmüş anti-marksist silâhlardan ayrılamıyor (Bk. *The Journal of Philosophy*, Vol. LIX. No. 25, 1962, s. 85). Bu yüzden pozitivizmi eleştiren Bunge, kendisi tarafından ilân edilen felsefede «yeni devrim»i gerçekleştirebilme ve «metafizik teori ve metodlarını» hazırlayabilmek için Viyana derneklerinin geleneklerinden, yani mantıki pozitivizmden başka dayanak noktası bulamıyor. (Bk: M. Bunge: *Problems and Games in the Current Philosophy of Natural Science.* In: *Akten des XIV. Internationalen Kongresses für Philosophie.* Band 1. Wien 1968, s. 573.)

(19) Bak, J. Plajet: *La situation des sciences de l'homme dans le système des sciences.* In: *Tendances principales de la recherche dans les sciences sociales et humaines. Première partie: Sciences sociales.* Paris (La Haye, 1970, s. 40–41. Bu felsefi görüş tarzıyla Marksizm arasındaki karşılıklı ilişkiler ayrı bir problemdir ve çözümlenmesi, bu makalenin çerçevesi içine girmemektedir.

birine bağlı etkin eylemlerde bulunan fikirler sistemi»dir ve bu sistem, «gerçekliğin daha iyi kavranmasına» hizmet etmektedir. (20)

«Açık felsefe» idealizmin bazı akımlarına gerçekten açıktır, aynı zamanda, materyalizmle idealizm arasındaki karşıtlığı ortadan kaldırma kuruntuları içindedir. Gonset ve Bernays'ın görüş tarzlarında, teoriyle deneyin diyalektiğine, bilimsel bilginin tarihsellik ve objektifliği fikrine ağırlık verilmektedir. Onların görüş tarzları, bu yönde, deney teorisinden ayrılan neo-pozitivizme bilinçli olarak cephe almaktadır. Gonset'e göre diyalektik, yalnız bilgiye özgüdür. Objektif diyalektiğin fikir ve problemleri, «açık felsefe»nin görüş alanı dışında kalmaktadır. Bu görüş tarzı gereğince, bilginin objektif karakteri vardır; bu yüzden, bilimsel bilgi diyalektiği, sonuç itibarıyla, objektif gerçekliğin diyalektiğini yansıtır. Ne var ki, «açık» felsefe, diyalektikte sistemleşen yargıların «gerçeklik ve gerçeğin» (prensip bakımından geçici) ufku içinde kaldığı fikrine sapalınıp kalmaktadır. (21) Gonset'in iddiasına göre, sübjektivizm, sadece sübjektivizmle anlaşılabilir; «sübjektivizmin yapısı (. . .), sadece (veya en başta) özne (sübjekt)nin doğasal ortamda bulunmasına değil, aynı zamanda toplumsal ortamla bütünleşmesine bağlıdır. İyi ama, bu, meselenin çözümünden ziyade, ortaya konmasıdır. (22) Gonset ve Bernays'ın felsefesi, bazı noktalarda, materyalist diyalektiğe ulaşmamasına rağmen, yaklaşmaktadır.

Marksist olmıyan filozofların materyalizmin ve diyalektik alanındaki çalışmalarının teorik sonuçları değerli ve verimlidir; fakat muhakkak ki bütünü kapsamaktan uzaktır. Bu filozoflar, bir felsefi sentez, bütünsel ve ardıcıl bir felsefe teorisi yaratamazlar. Esasen bunu kendileri de istemekte, gerekli görmemektedirler. Marksizme yaklaşma eğilimi, henüz Marksizme geçiş değildir. Burjuva felsefesinden tamamiyle ve kesinlikle sıyrılmak, onun bunalımlarından bir çıkış yolu bulmak son derecede güç bir iştir. Çünkü mânevi dekadantlık burjuva felsefesinin zamanımızdaki durumuna doğal ve değişmez bir görüntü veren sosyal dekadantın yaptığı baskının bir ürünüdür. Marksizme geçiş ise, tüm dünya görüşünü bilinçli olarak değiştirmek, proletaryanın sınıfsal mevzilerine geçmek demektir.

V

Fikirler arasındaki çarpışma, özellikle, Marksizm için ve ona karşı yürütülen savaş, geniş sosyal tabakaları yakından ilgilendiren olaylardır. Burjuva felsefesinden Marksizme geçerken birçok etkenler belirir: Sınıf savaşının deneyleri ve etkileri, kapitalizmin yarattığı hayal kırıklığı, sosyalizme

(20) F. Gonseth: *La géométrie et le problème de l'espace.* Neuchâtel (Paris 1945), 1949, s. 51.

(21) F. Gonseth: *De l'unité du savoir.* In: *Dialectica*, No 14, 1950, s. 163.

(22) F. Gonseth: *La philosophie ouverte.* Akten des XIV. internationalen Kongresses für Philosophie. Band 1, Wien 1968, s. 556.

doğru sosyal ve politik yöneliş ve gerçekliği öğrenme zorunluğu bu etkenler arasındadır. Marksizme yöneliş, sübjektif olarak, sosyalist toplumun deneyleriyle, proletaryanın sınıf savaşıyla ve demokratik hareketle her zaman bağlantılı değildir. Bazan (özellikle burjuvazinin Marksizm-Leninizm yolu üzerinde yükselttiği polis terörü, politik, ideolojik ve manevi baskı engellerinin devrimci işçi hareketi gücüyle henüz yıkılmamış olduğu ülkelerde) bu alanda sosyal gerekçeler yokmuş gibi bir görüntü vardır. Felsefi sorun ve fikirler, diyalektik materyalizmin muhtevası gereğince, objektif olarak, onun dolaysız etkisi olmadan da ortaya çıkabilir. İyi ama, bu sorun ve fikirler eninde sonunda Marksizmle bağlanır, sosyal önem kazanabilir ve eyleme dönüşebilir, idealizmin baskısına dayanabilir, cazibesine kapılmıyabilirler; çünkü, dünya sosyalizminin gerçekliği ve tüm sınıf savaşı teorik süreçlerin ardında bulunmaktadır. Marksizme yaklaşma sürecinde sınıf savaşı pratiği ön plânda rol oynar. Zira o, böyle bir geçiş döneminin çıkış noktası ve başlıca gerekçesidir.

Burjuva felsefesinden Marksizme doğru gelişen düşünürler, aydınların ayrı bir sosyal zümre oldukları kuruntusundan kurtularak, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi yolunda yürümeye koyulmaktadırlar. Bu mücadele sırasında tüm kişilikleri değişikliğe uğramaktadır. Çünkü, burjuva felsefiyle ilerici hareket arasındaki çelişki ve çatışmanın ateşinden geçmek, bu felsefe ile kapitalist düzen arasında kopmaz bağlar bulunduğunu kendi ruhlarında duymak zorundadırlar. İşte bu durum içinde kaçınılmaz bir teorik ve manevi bunalım başlamaktadır. Fakat bu, burjuva felsefesinin iç bunalımı değildir, burjuva felsefesinin toplumsal gerçeklik ve kişisel kaderlerle çatışmasından doğan bir bunalımdır ki, burjuva fikirlerini dıştan etkilemektedir.

Bu bunalım ve kuşku acılı sürecini, tarihsel dönüşümlerin, toplumsal hareketlerin, insanların kaderlerindeki oluşumların ve felsefi metamorfозların karmaşık düğümünü, (23) Marksizmi bulmanın sevincini ve onun benimsenmesi için harcanan büyük çabaları anı kitaplarında da görmek mümkündür. İşte bu yol, eninde sonunda, kararsızlıktan kurtuluşa, bilime dayalı, pratiğin deneyinden geçmiş devrimci işçi hareketine inanışa götürüyor.

Burjuva felsefesinden Marksizme yaklaşma ve geçiş eğilimleri, toplumsal eylem ve bilginin birbirine uzak ve çoğu zaman birbirinden bağımsız dallarında beliriyor. Bunlar, zamanımızın toplumsal gerçekliği öğrenilirken, tarihsel incelemeler sırasında, bilimlerin felsefi anlamları üzerinde düşünülürken ve şimdiki burjuva düşüncesinin bunalımlarından kurtuluş yolu aranırken yeni yeni eğilimler doğuruyorlar. V. İ. Lenin, «Komünizm, toplumsal hayatın her tarafında (ama her tarafında) yeşerir, filizleri her yerde

(23) Bak. Örneğin: İde Tanasi. Materyalizm mevzilerine geçişimden önce. «Bugünkü Japonya'da ilerici fikirler» kitabından. Moskova, 1964.

(ama her yerde) vardır» der. (24) Onun vardığı bu sonuç, aydınların yaşayışında da yürürlüktedir. Nispi bir etkinlik içinde burjuva felsefesinden ayrılma, Marksizme yaklaşma ve geçme süreçleri, ikinci derecede, devrim pratiğine, Marksizmin teorik gücüne ve yığınlar üzerindeki etkisine tâbidir. Gerçekte, Marksizme yönelen felsefi arayışlar, objektif sosyal zorunlukların ürünü oldukları için, yığınların devrimci eylemlerinin etkisiyle belirir, güçlenir ve çoğalır. Bazı kişiler ve gruplar burjuva felsefesine tekrar dönebilirler; ne var ki, tarihsel açıdan, burjuva felsefesinden Marksizme geçiş, dönüşüzdür. Bu eğilimler, burjuva politika ve ideolojisinin baskısı yüzünden belirli bir zaman açığa çıkma olanağına kavuşmıyabirler. Fakat, yeraltı suları gibi, ansızın yeryüzüne ulaşarak fışkırmaya başlar, ve eninde sonunda, devrimci düşünce ile devrim hareketinin birleştiği coşkun nehrin sularına karışırlar.

(24) V. İ. Lenin: Bütün eserleri, c. 41, s. 864.

Uluslararası Tekeller

Bu materyal, SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün «Kapitalizmin dış ekonomik problemleri» şubesi tarafından hazırlanmıştır.

Çağdaş kapitalizmin ekonomi ve politikasında uluslararası tekellerin rolü alabildiğine artıyor. Bu tekellerin eylemleri dünya kapitalist ekonomisinde birçok önemli alanları kapsıyor. Dünya pazarında tekeli devler arasında çarpışma, geçmişte eşi görülmedik bir ölçü ve keskinlik kazanıyor. Emperyalistlerarası sürüm pazarı ve nüfuz alanı mücadelesinin keskinleşmesi, çeşitli memleketler tekelleri arasında uzlaşma eğiliminin kuvvetlenmesiyle birleşiyor.

Kapitalist dünyanın ejderleri üç gruba ayrılır: Birincisi, yurtdışı aktife (alacak, matlubat) sahip ulusal tröstler ve konserler (trans-nasyonal tekeller); ikincisi yalnız eylem alanı bakımından değil, sermaye ve kontrol bakımından da birçok ülkeyi kaplıyan uluslararası (karma) tröstler ve konserler; üçüncüsü firmalararası birlikler (karteller ve sendikalar, üretim ve bilimsel-teknik temele dayanan tekeli birlikler vb.).

Uluslararası (karma) tröstlerin de yabancı ülkelerde birçok şube ve dalları vardır ve bu bakımdan trans-nasyonal tekellere benzerler. Fakat uluslararası tröstlerin ayırıcı vasfı, sahiplerinin bir devlete değil, birkaç devlete mensup kapitalistler olmasıdır. Bu tipten tekellerin sayısı büyük değildir, zira ulusal mensubiyet bakımından çeşitli sermayelerin birleşmesi çok karmaşık koşullara bağlıdır (yargı yetkisi ayrımlarından, iki yanlı vergilendirmeden, hükümetlerin birinin veya ötekının karşıkoymasından vb. doğan karmaşıklıklar). Örneğin, İngiliz-Hollanda «Royal Dutch Shell» petrol ve «Unilever» kimya gıda endüstrisi konserleri, İngiliz-Amerikan-Kanada «International Nickel Company of Canada» nikel tröstü, Belçika-Fransa-Lüksemburg «ARBED» konserni, Batı Alman-Belçika «Agfa-Gevaert» foto-kimya gereçleri tröstü, İngiliz-İtalyan «Dunlop-Pirelli» lastik ve teknik mamuller konserni, Hollanda-Batı Alman «VFW-Fokker» havacılık konserni, İsveç-Amerikan «AB-Svenska Tändsticks» tröstü bu cümledendirler.

1970 yılları başında, kapitalist firmaların yurtdışı işletmelerinin ve yabancı sermayenin katıldığı işletmelerin ürettikleri mamullerin hacmi, bazı hesaplara göre yılda 300 milyar doları buluyordu. Ham maddeler ve tamamlanmamış üretim tutarı çıkarılırsa, bu miktar kapitalist dünyanın toplam üretiminin yaklaşık olarak % 7'sine eşittir. 1950 yılları başından beri, bu biçim «enternasyonal» üretim hacmi her yıl % 10 oranında artmakta, kapitalist memleketlerin genel ulusal gelirinin ortalama yıllık artış tempolarını yaklaşık olarak iki defa, ihracatını da % 40 oranında aşmak-

tadır. «Enternasyonal» üretim genel hacminde Amerikan firmalarının payı bunun üçte ikisi (200 milyar dolar), Batı Avrupa memleketlerinin payı üçte bir (100 milyar dolar)'dır.

Birleşik Amerika ve Batı Avrupanın, 10 ve daha fazla memlekette aktifi olan trans-nasyonal kumpnyaları

Ülkeler ve bölgeler	Kumpanya toplam sayısı	10-12 ülkede	13-15 ülkede	16-20 ülkede	21-25 ülkede	26-30 ülkede	31-40 ülkede	41 ve daha fazla ülke
Birleşik Amerika	268	92	59	39	37	18	14	9
Batı Avrupa	321	116	62	74	30	22	12	5
İngiltere	153	47	31	43	14	10	5	3
FAC	42	18	10	9	1	2	2	—
Fransa	40	19	6	8	5	2	—	—
İsveç	26	10	4	3	2	5	2	—
Hollanda	19	8	2	4	2	2	—	1
İsviçre	18	8	3	3	2	—	2	—
İtalya	10	—	2	2	4	1	1	—
Belçika	6	3	2	1	—	—	—	—
Danimarka	4	3	—	—	—	—	—	1
Avusturya	2	—	2	—	—	—	—	—
Norveç	1	—	—	1	—	—	—	—
Toplam	589	208	121	113	67	40	26	14

Kaynak: «Yearbook of International Organizations» Union of international Associations, Brussels, 12 Edition, 1968-69, pp. 1203-1214.

Aşağıdaki cetvel, Amerikan tekellerinin üretim eylemi alanının Birleşik Amerika sınırlarını ne ölçüde aştığı hakkında bir fikir vermektedir.

Bir kıyaslama olanağı verebilmek için, en güçlü batı Avrupa trans-nasyonal tröstleri ve konserleri hakkında bazı veriler aktaracağız.

On ve daha fazla memlekette aktifi olan trans-nasyonal kumpnyalar arasında 42'si yurtdışı şubelerin hepsine sahip bulunan Batı Avrupa memleketleri kumpnyalarıdır. Birleşik Amerikada bu gibi 58 kumpanya vardır (veriler sadece Batı Avrupada şubeleri olan Amerikan firmalarını kapsamaktadır).

ABD'nin bazı trans-nasyonal kumpanyaları (1970)

Kumpanyalar	Dünyanın en büyük 500 kump. arasındaki yeri	Satış hacmi (mil. dol.)	Sâfi kâr (mil. dol.)	Sâfi kârın satış hacmine nispeti (yüzde)	Çalıştırdığı işçi sayısı (bin olarak)	Toplam hasıladaki payı (yüzde) ¹	
						dış ülkelerdeki satışta	dış ülkelerdeki işlemlerin kazancında
«General Motors»	1	18.752	609	3,2	695,8	14 ²	7 ²
«Standart Oil of New Jersey»	2	16.554	1.309	7,9	143	68	52
«Ford Motor»	3	14.980	516	3,4	431,7	36	...
«International Business Machines»	6	7.504	1.017	13,6	269,2	30	32
«Mobil Oil»	7	7.260	483	6,6	75,6	...	45
«International Telephone and Telegraph»	10	6.364	353	5,6	392	47	50
«Gulf Oil»	13	5.396	550	10,2	61,3	...	29
«Du Pont de Nemours»	24	3.618	329	9,1	110,6	4	...
«International Harvester»	48	2.711	52	1,9	101,9	17	10
«Caterpillar tractor»	69	2.128	144	6,8	64	14	...
«Singer»	70	2.125	75	3,5	133	50	...
«Minnesota mining and manifacturing»	99	1.687	188	11,1	65,8	30	29
«Nationl Cash Register»	123	1.420	30	2,1	98	44	51
«American standart»	124	1.418	3	0,2	70,3	28	39
«CPC International»	132	1.376	61	4,4	44,4	46	49
«FMC»	138	1.330	59	4,4	47,4	90	...
«Warner-Lambert»	146	1.256	98	7,8	55,5	33	33
«Colgate-Palmolive»	155	1.210	40	3,3	23,5	55	...
«Anaconda»	204	977	64	6,5	30,8	32	57

1. Verilerin kaynağı: «Fortune» September 1968, p. 105; Elde daha yeni veri yok. 2. Kanada'daki satış ve kazanç payı dahil değil.

Bazı Avrupa trans-nasyonal kumpanyaları (1970)

Kumpanyalar ve ait olduğu ulus	Dünyanın en büyük 500 kumpanyası içindeki yeri	Satış hacmi (mil. dol.)	Sâfi kâr (mil. dol.)	Çalıştırdığı işçi sayısı (bin)
«Volkswagenwerk» (Batı Alm.)	15	4.314	111	190,3
«Filips» (Hol.)	18	4.163	120	359
«British Petroleum (Ingl.)	19	4.062	218	70,6
«ICI» («Imperial Chemical industries») (Ingl.)	26	3.510	214	194
«Simens» (Batı Alm.)	31	3.196	55	300,5
«Hoechst» (Batı Alm.)	34	3.027	108	139,4
«Daimler Benz» (Batı Alm.)	36	3.019	66	144,3
«BASF» (Batı Alm.)	40	2.874	73	106,8
«Montedison» (İtalya)	41	2.842	...	162,7
«Renault» (Fransa)	53	2.529	1 ¹	155
«Bayer» (Batı Alm.)	55	2.502	85	101,8
«AEG-Telefunken» (Batı Almanya)	62	2.334	27	178
«Nestlé» (İsviçre)	63	2.334	122	91,1
«Rhône-Poulenc» (Fransa)	75	1.985	68	120,5
«Cie Française des Petroles (Fransa)	77	1.950	88	24
«British Amerika tobacco» (Ingl.)	82	1.912	181	120
«Saint Gobain-Pont a Mousson» (Fransa)	105	1.598	52	115
«Courtaulds» (Ingl.)	109	1.583	57	165
«Pechiney» (Fransa)	113	1.565	51	62
«Robert Bosch» (Batı Almanya)	117	1.503	13 ¹	116,9
«Brown-Boveri» (İsviçre)	139	1.326	6 ¹	96,9
«Michelin» (Fransa)	164	1.152	11 ¹	80
«SKF» (İsveç)	214	920	46	67,3
«Solvay» (Belçika)	238	840	37	42,9
«L'Air Liquide» (Fransa)	419	447	21	22

1. Yalnız ana kumpanyanın sâfi kârı. Kaynaklar: Internationale Konzerne und Arbeiterklasse, Frankfurt/Main, November 1971, S. 353-361.

ABD trans-nasyonal tekellerinin şu veya bu Avrupa işletmesinin hissedarı ve o nispette kontrolörü durumundan tam sahibi durumuna geçmeleri, Amerikan emperyalizmine, kapitalist Avrupada ekonomik ve politik hayatın birçok cepheleri üzerinde daha güçlü bir etki yapma olanağı vermektedir.

Üretimi enternasyonalleştirmenin en önemli ekonomik araçlarından biri sermaye ihracı ve bunun uluslararası alanda örgülenmesidir.

Birleşik Amerikanın yurttaki ve yurtdışındaki işleme sanayii kumpanyalarının fabrika ve donatım yatırımları

Yıllar	Yurttaki yatırımlar		Yurtdışı şubelerinin yatırımları		
	milyar dolar	yüzde	milyar dolar	yüzde	
1957	16,5	100	1,3	100	8,1
1967	28,5	173	4,5	346	17,3
1971	30	182	6,8	523	22,7
1972 ¹	31,2	189	6,9	531	22,1

1. Değerlendirme. Kaynaklar: «Survey of Current Business» September 1965, p. 28; September 1970, p. 22; September 1972, p. 20; «Economic Report of the President», 1973, p. 240.

ABD'nin dış yatırımlarının gelirleri ve yurt içindeki korporasyonlardan sağladığı kazançlar

Yıllar	Dış yatırımlardan sağlanan gelir ¹ (milyar dolar)	Yurt içinde vergisi ödendikten sonraki kazanç (milyar dolar)	Dış yatırım gelirlerinin yurttaki kazançlara nispeti (yüzde)
1950	2,1	21,7	9,6
1960	4,8	20,6	23,3
1970	13,3	28,2	47,2
1971	14,9	31,3	47,8

1. Dış yatırım gelirleri: a) doğrudan doğruya yurtdışındaki yatırımların gelirlerini; b) ABD'deki ana kumpanyanın gönderdiği patent ve diğer cins teknik enformasyon ödemelerini; c) sahipleri tarafından Birleşik Amerikaya gönderilen banka aktifi yatırımları gelirlerini kapsar. Kaynaklar: «Balance of Payments», Statistical Supplement. Revised Edition, U.S. Department of Commerce. Washington, 1963, p. 184; «Survey of Current Business», June 1966, p. 24; July 1966, p. 33; October 1970, p. 31; June 1972, p. 30; July 1972, p. 21; November 1972, p. 24.

Başlıca kapitalist memleketlerin özel sermaye ihracı toplamının % 75'ini teşkil eden dolaysız yatırımlar (Birinci Dünya Harbi arifesinde % 10 kadarını teşkil ediyordu), uluslararası tekellerin oluşma ve gelişmesinde biricik yol değildir.

Uluslararası tekeller, yatırım uygulamaları yaptıkları memleketlerde öncelikle uzun vadeli istikraz araçlarından geniş ölçüde yararlanıyor, bunun sonucu olarak da yurt dışındaki üretim kapasitelerini artırma olanakları elde ediyorlar. Örneğin, İngilterede, Amerikan yavru kumpanyaları yatırımlarının hemen hemen yarısını yerli kaynaklar hesabına seferber ediyorlar.

Dünyanın çeşitli memleketlerinde işletmelere sahip olan uluslararası tekeller, önemli ek kazançlar elde etmek üzere geniş olanaklardan yararlanıyorlar.

Üretim ve sermayeyi çeşitli memleketlere serpiştirip yoğunlaştırma, tekellerin uluslararası manevra olanaklarını genişletiyor, işgücünün sömürülmesini enternasyonalleştiriyor, «kendi» ülkelerinde ve «yabancı» ülkelerde emek borsası üzerinde daimi bir baskı yapmalarını sağlıyor. Bütün bunlar, kapitalist memleketlerde işçi hareketinin karşısına yeni ödevler çıkarmakta, ulusal ve uluslararası çapta işçi sınıfının ve bütün emekçilerin birliğini daha ileri doğru sağlamlaştırabilmek için yeni ekonomik ve politik mücadele metotlarından yararlanılmasını gerektirmektedir. Son yılların olayları, işçi hareketinin, uluslararası tekellerin baskısına, sınıf mücadelesinde enternasyonal eylem biçimlerini güçlendirerek karşıkoymaya çalıştığına tanıklık etmektedir.

Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

Çekoslovakya Komünist Partisi (ÇKP)

ÇKP 15 Mayıs 1921'de Çekoslovakya Sosyal-Demokrat Partisi (sol kanat)'nin 14. Kongresinde kuruldu. Bu kongre, ÇKP'nin kuruluş kongresi olarak tarihe geçti.

1 Ocak 1973 durumuna göre, ÇKP'nin, 1.234.003 üyesi ve aday üyesi vardı.

Partinin örgütsel kuruluş ve eyleminde esas tutulan prensip demokratik santralizmdir. Parti örgütleri bölgesel-üretimsel bölünüş prensipi gözetilerek kurulur. Taban örgütleri, komünistlerin çalışma ve oturma yerlerinde meydana getirilir; bu örgütler semt ve bölge örgütlerinde birleşir.

ÇKP'nin halen 41.931 taban örgütü, 126 semt ve 12 bölge örgütü vardır.

Partinin en yüksek organı, beş yılda bir toplanan kongredir. Kongre, Merkez Komitesi'ni, Merkez Kontrol ve Teftiş Komisyonlarını seçer.

Merkez Komitesi, MK genel kurul toplantıları arası dönemde parti işlerini yöneten Prezidyum'u, yürürlükteki işleri yöneten ve alınan kararların yerine getirilişi üzerinde kontrolü örgütliyen Sekreterlik'i, aynı zamanda Genel Sekreter'i ve MK sekreterlerini seçer.

ÇKP'nin Slovakya'daki bölgesel örgütü Slovakya Komünist Partisi'dir (SKP). Bu partinin en yüksek organı da kongredir. Kongreler arası dönemde yönetim fonksiyonlarını SKP MK yerine getirir.

Bölge veya semt örgütünün yüksek organı, bölge veya semt komitesini seçen konferanstır. Taban örgütünün yüksek organı da, taban örgütü komitesini seçen hesap verme-seçim toplantısıdır.

1 Ocak 1973 durumuna göre ÇKP'nin sosyal yapılışı (yüzde olarak):

İşçiler (emekli işçiler de içinde)	- 44,1
Kooperatifçi köylüler	- 4,7
Aydınlar	- 31,6
Diğerleri	- 19,6

Parti üyelerinin % 68,9'u eylemlerine işçi olarak başlamışlardır. Üyelerin % 28,1'i kadındır. Bütün üyelerin hemen hemen yarısı 40 yaşından gençtirler. Üye ve aday üyelerinin % 46'sı maddi üretim alanında, diğerleri bilim, kültür, eğitim, hizmetler vb. alanlarında çalışmaktadırlar.

ÇKP'nin ulusal yapılışı, ÇSSC halkının ulusal yapılışına uygundur (yüzde olarak):

Çek'ler	- 74,6
Slovaklar	- 21,9
Macarlar	- 2,2
Ukraynalılar ve Ruslar	- 0,8

Polonyalılar	- 0,4
Almanlar	- 0,1

Parti basını:

Günlük «Rude pravo» («Kızıl Gerçek») gazetesi ÇKP MK organıdır. Kuruluşu 21 Eylül 1920. Tirajı 850 bin. Cumartesi sayısının tirajı 1 milyon 80 bin.

«Jivot strani» («Parti hayatı») dergisi. ÇKP MK organı. Ayda iki defa çıkar.

«Nova misıl» («Yeni fikir») dergisi. ÇKP MK'nin teorik ve politik organıdır. Ayda bir çıkar.

«Tribuna» («Tribün»), ÇKP MK'nin haftalık dergisidir. Ideoloji ve politika sorunlarını aydınlatır.

«Tborba» («Yaratış»), ÇKP MK'nin haftalık dergisidir. Politika, bilim ve kültür sorunlarını konu edinir.

Günlük «Pravda» («Gerçek») gazetesi, SKP MK organıdır. Slovakça çıkar.

«Uj Szo» («Yeni söz») SKP MK'nin günlük gazetesidir. Macarca çıkar.

Bölgelerde, bölge parti komitelerinin organı olan günlük gazeteler; semtlerde de parti semt komitelerinin ve semt ulusal komitelerinin organı olan semt gazeteleri yayımlanır. Ayrıca 270 işletme ve fabrikada parti tarafından yönetilen çok tirajlı gazeteler çıkarılır.

Parti teori ve öğrenim merkezleri:

ÇKP MK Yüksek Parti Okulu.

ÇKP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü.

Şili Komünist Partisi (ŞKP)

Parti, Sosyalist İşçi Partisi'nin (1912) 4. Kongresinde, 1922 yılı Ocak ayında Rankagua'da kuruldu ve derhal 3. Enternasyonal'e katıldığını ve Şili Komünist Partisi adını aldığını açıkladı.

1973 başlangıcı durumuna göre 200 bin üyesi vardır.

Örgütsel yapılışı: Parti grubu, semt komitesi, bölge komitesi ve Merkez Komitesi. Gruplar, üretimsel ve bölgesel bölünüşe göre kurulur. Şili Komünist Partisi'nin 10 bin civarında taban örgütü vardır.

Partinin en yüksek organı Ulusal Kongre'dir. Dört yılda bir defa toplanır. Merkez Komitesi'ni seçer. Merkez Komitesi de Politik Komisyon'u, Sekreterlik'i, Genel Sekreter'i ve yardımcılarını seçer. MK aynı zamanda Merkez Kontrol Komisyonu'nu ve kadroları seçer.

Sosyal yapılışı: Parti üyelerinin % 65'i işçi kökenlidir. Üye sayısının öteki kısmı köylülerden, aydınlardan, tüccar ve esnaflardan oluşur.

Parti basını: Günlük «El Siglo» («Yüzyıl») gazetesi; Merkez Komitesi'nin teorik organı «Los Principios» («Prensipiler») dergisi iller ölçüsündeki mahalli parti yayınları.

Teori ve öğrenim merkezleri: Santiyago'da Marksist Araştırmalar Enstitüsü. 1967 yılında kurulmuştur ve birkaç şehirde şubeleri vardır. Merkez Kadro Yetiştirme Okulu. Bölge Okulları.

ŞKP, iktidardaki Halk Birliği koalisyonunu oluşturan partilerden biridir. 1973 Martında yapılan parlamento seçimlerinde bu koalisyon bütün oyların % 43,39'unu kazandı (1970 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde sol güçler oyların % 36,2'sini kazanmışlardı). Seçmenlerden % 17,14'ü oylarını komünist partisine verdi. ŞKP, Temsilciler Meclisi'nde 25 milletvekili ve Senato'da 9 senatörle temsil edilmektedir. 1973 Nisanından itibaren, komünistler, koalisyon hükümetinde 3 bakanlık ve 3 bakan yardımcılığı görevi yükümlenmişlerdir.

Kanada Komünist Partisi (KKP)

1921 yılında illegal olarak kuruldu. 1922 Şubatında legal parti haline geldi (Kanada İşçi Partisi adı altında). 1924'ten itibaren yine komünist partisi olarak anılmaya başladı. 1931'de kanundışı ilân edildi, yöneticileri tutuklandı ve parti yine gizliliğe geçmek zorunda kaldı. Bu gizlilikten ancak 1935 yılında çıkabildi. 1940 yılında tekrar kanun-dışı ilân edildi. Nihayet 1943 Ağustosunda yeniden komünistlerin legal partisi meydana getirildi ve «İlerici İşçi Partisi» adını aldı. Ancak 1959'dan sonra tekrar ilk adıyla, Kanada Komünist Partisi olarak anılmaya başladı.

Parti örgütleri bölgesel-üretimsel bölünüşe göre (taban örgütleri işletmelerde, işkollarında ve oturma yerlerinde meydana getirilir) ve aynı zamanda göçmen işçiler arasında dil ayırımına göre kurulur. Illerde doğrudan doğruya Merkez Komitesi'ne bağlı olan komiteler kurulur. İlkiden fazla taban örgütünün bulunduğu şehir ve semtlerde, il komitesine bağlı olmak üzere, parti semt ve şehir komiteleri meydana getirilir.

Parti tüzüğünde ve örgütsel kuruluşta, memleket nüfusunun iki ulustan oluşması gözönünde bulundurulur. Fransızca konuşan Kanadalıların yurdu olan Kvebek'te, politikası ve eylemi KKP'nin program, tüzük ve politikasına göre saptanan Kvebek Komünist Partisi meydana getirilmiştir.

Partinin en yüksek organı kongredir (iki yılda bir toplanır). Kongre, Merkez Komitesi'ni seçer. MK kongreler arası dönemde parti işlerini yönetir. MK, üyeler arasından Merkez Yürütme Kurulu'nu seçer.

Parti basını: Haftalık «Canadian Tribune» gazetesi KKP merkez organıdır. İki haftada bir çıkan «Pacific Tribune» gazetesi, Britanya Kolumbiyası

Eyalet Parti Komitesi'nin organıdır. «Communist Viewpoint» («Komünist görüşü»), iki ayda bir çıkan KKP teorik ve politik organıdır. Komünist Gençlik Birliği «Young Worker» («Genç işçi») gazetesini yayımlamaktadır. Komünistler, Kanada'da (İngilizce ve Fransızcadan başka) en yaygın sekiz dilde çıkarılmakta olan ilerici haftalık gazetelerin yazı kurullarıyla da işbirliği yapmaktadır.

Komünistler, büyük şehirlerde ve aynı zamanda küçük konum yerlerinde belediye konseylerine girmektedirler. Öne alınan ve yakında yapılacak olan parlamento seçimlerinde, parti, üyeleri arasından en az 50 milletvekili adayı göstermeye hazırlanmaktadır.

Halkımıza Çağrı

Memlekette seçim kampanyası başladı. Terör kol geziyor. Sıkıyönetim mahkemeleri, kontr-gerilla ve faşist komando birlikleri, jandarma, toplum polisi, ordu birlikleri, yeşil bereli komandolar ortalığı kasıp kavuruyor. Karadenizdeki manevralar gibi barış ve güvenliğe karşı kışkırtmalar, demokratik güçlere karşı gözdağı verme hareketlerine girişiliyor. Gerici egemen çevreler ve partileri oy avcılığına yayılıyor.

Seçim kampanyası ağır sıkıyönetim ve komşularımıza karşı soğuk harpçi kışkırtmalar koşullarında düzenleniyor. Halkın vazgeçilmez Anayasa hakları budandı. Birbiri ardından anti-demokratik faşist kanunlar AP, DP, CGP yöneticilerinin, cuntacı paşaların eliyle yürürlüğe kondu.

Bu şartlarda yapılacak seçimler Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi burjuvazinin, ağaların, bankerlerin hegemonyasını sürdürmekten, sömürü düzenini ayakta tutmaktan başka bir sonuç vermiyecektir.

Terör en başta işçi sınıfına karşı uygulandı. Türkiye Komünist Partisi uzun yıllardan beri gizli çalışmaya zorlandı. İşçi sınıfının legal partisi TİP kapatıldı, yöneticileri ağır cezalara çarptırıldı. Devrimci gerçek sendikacılığa karşı ağır baskılar uygulandı. Yurtsever, ilerici gençlik örgütleri yasaklandı. Yurtsever, devrimci, anti-emperyalist gençlere, subaylara, aydınlarla karşı kanlı bir terör yürütülüyor.

Egemen sınıflar hem bunalımın içinden kanlı yöntemlerle çıkmak, hem de meydanı kendi politik güçlerine tamamen açmak amacını güdüyorlar.

Bütün baskılara rağmen işçi sınıfının direnişi durmadı. Bu direniş, halk yığınlarının, orta tabakaların, milli burjuvazinin sol kanadının daha açık, daha belirli anti-emperyalist, demokratik yönde gelişmesine yardım etti.

Köyde, kentte halkın, emekçi yığınların bu düzene karşı çıkışları gelişti. Cumhurbaşkanı'nın Anadolu gezilerinde bu direniş açıkça belirdi. Halk yığınları, Cumhurbaşkanı'nı meydanlarda, «ekmek, su, yol, okul, toprak, fabrika, üniversite, hastane ve demokratik haklarımızı isteriz» sesleriyle karşıladı.

Seçim kanunu, büyük burjuvazinin, ağaların diktaturasını sağlayacak şekilde ayarlanmıştı. Seçim kanunu, öteki anti-demokratik ve faşist kanunlarla birlikte halkın iradesini boğuyor. Küçük bir azınlık, bütün ulu sun iradesine hükmediyor, parlamentoyu tek başına elinde tutmak istiyor.

Türkiye Komünist Partisi, parlamentonun, bu küçük asalak azınlığın elinden kurtarılması ve onun, halkın meclisi haline getirilmesi için savaşıyor.

Bu, ancak, işçi sınıfının, emekçi yığınların savaşıyla olur. Bütün ulusal, demokratik güçlerin tek cephe savaşıyla olur.

Demokratik, devrimci reformlar yapılmalı. Demokratik bir seçim kanunu yürürlüğe girmeli. İşçi sınıfının grev, toplu sözleşme, sendikal haklarına, sosyalist akıma konan yasaklar, engellemeler kaldırılmalı. Türkiye Komünist Partisine legal çalışma hakkı tanınmalıdır. Halka serbest gösteri ve yürüyüş hakkı sağlanmalı. Parlamento ve hükümet demokratik, ulusal güçlerin eline geçmeli. Kürt halkına ve bütün azınlıklara karşı uygulanan baskı ve özümseme politikasına son verilmeli. Bu halklara bütün demokratik haklar tanınmalı. Demokratik bir toprak reformu uygulanmalı, halk çocuklarına açık bir eğitim sistemi kabul edilmelidir. Devlet hazinesini soyan, halka hiyanet, emperyalistlere hizmet edenlerin dışında bütün tutukluları kapsayan genel ve politik bir af çıkarılmalıdır. Seçmen yaşı 18'e indirilmeli, yurt dışında bulunan bütün yurttaşlara buldukları yerlerde seçme ve seçilme hakkı tanınmalıdır.

Topraklarımız bütün Amerikan ve NATO üslerinden temizlenmeli, ikili anlaşmalar bozulmalı, emperyalistlere sağlanan bütün kapitülasyonlar kaldırılmalıdır. Barışçı, bağımsız ve tarafsız bir dış politika uygulanmalıdır. Bütün devletlerle ve en başta bütün komşularımızla, sosyalist ülkelerle eşitliğe dayanan yakın ve dostça ilişkiler kurulmalıdır.

Türkiye Komünist Partisi bütün yurttaşları, emekçileri, işçileri, gençleri, aydınları geniş ölçüde seçim kampanyasına, seçim toplantılarına katılmaya ve bütün demokratik hak ve isteklerini açığa vurmaya çağırır!

Sandık başında, AP, DP, CGP aday listelerine oy verme!

Demokratik hakları, reformları, ulusal bağımsızlığı, barışı savunan adaylara oy ver!

10. 7. 1973

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

Türkiye komünist partisi merkez komitesi'nin görüşü

Uluslararası durum ve Türkiye olayları

Saldırgan emperyalist çevrelerin uzun süre estirdikleri «soğuk harp» havası kırıldı. Politik havada yeni bir dönüşüm, yumuşama, bir dayanışma süreci başladı. Böylesi bir ortamı, yeryüzünde barıştan yana, halklar, devletler arasında dayanışmadan yana bütün ilerici güçlerin direnişi, her şeyden önce, ötedenberi oturaklı, sürekli barış politikası, güden Sovyetler Birliğinin, sosyalist ülkeler topluluğunun yürütegeldikleri savaş yarattı. Bu tarihsel olayı bütün dünya halkları, bu arada halkımız bir iç ferahlığıyla karşılıyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Leninci barış ve dayanışma politikasını aktif bir direnişle yürütegelmiştir. Bu partinin XXIV. Kongresi, barış savaş programını somut temellere oturtmuştur. Bu son iki yıl içinde, onun bu uğurda yürüttüğü savaş verimli olmakta devam ediyor.

Sovyetler Birliğinin dev adımlarla komünizme doğru ilerlemesi, sosyalist ülkeler topluluğunun biteviye gelişmesi, uluslararası güç dengesini ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barıştan yana olan hareketleri yararına biteviye değiştirmektedir.

Avrupada harp sonrası sınırların tanınması, bunların dokunulmazlığı anlaşmaları, Sovyetler Birliğiyle Birleşik Amerika arasındaki ilişkilerin barışı kuvvetlendirme ilkelerine göre ayarlanması, L. İ. Brejnev yoldaşın Federal Almanya, Amerika ve Fransaya yaptığı politik geziler, bağlanan olumlu anlaşmalar yeni gelişmenin en önemli verileridir.

Finlânda'nın Başkenti\Helsinki'de toplanan Avrupada güvenlik ve dayanışma sağlama Konferansı yeni gelişmelerin en belirtilerinden biridir. Bu girişim, böylesi bir forumun toplanması önerisi Sovyetler Birliğinden geldi. Bu işe önyak olan Sovyetler Birliği, Avrupada güvenliğin temel ilkeleri üstüne, konferansa bir Genel Bildirge tasarısı sundu. Bu Bildirge tarihsel bir belgedir. Bu belgede: Devletlerin eşitliği, bağımsızlığı, toprak bütünlüğü, devlet sınırlarının dokunulmazlığı, tartışmalı, çekişmeli sorunları barışçı yollarla çözmek, kuvvet kullanmamak, birbirini korkutmamak, içişlere karışmamak, insan haklarına ve temel özgürlüklere dokunmamak, halkların eşitliği ilkesine, kaderlerini kendilerinin serbestçe seçmek hakkına bağlı kalmak, uluslararası töreye uymak, devletler arasında iyi komşuluk ve dayanışma kurmak gibi ilkeler yer alıyor. Bu ilkeler yalnız Avrupayı değil, bütün dünyayı ilgilendiriyor. Bu, dünya çapında bir olaydır.

Bu bildirge ile bir kere daha açıklanan ilkeler, halkımızın ulusal bağımsızlık, sosyal kurtuluş, demokrasi, barış uğrunda sürdürdüğü savaşa güvnen bir ışık tutmaktadır.

Uluslararası güç dengesinin barış, demokrasi ve ulusal bağımsızlık hareketlerinden yana değişmesi, halkımızın güttüğü savaşta başarı kazanması şansını, olanaklarını artırıyor. Türkiyede ilerici güçlerin, örgütlerin görevi, uluslararası politik havanın yumuşamasına, gerginliğin gevşemesine, barış politikasının ilerlemesine yardım etmektedir. TKP, Avrupada, Balkanlarda, Akdenizde, Yakın-Doğuda gerginliklerin giderilmesi, güvenlik ve dayanışmanın kuvvetlenmesi savaşını var gücüyle tutuyor, savunuyor.

Emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi, değişik toplum kuruluşlarının, birbirinden başka düzenli devletlerin barış içinde yan yana yaşamaları ilkesini resmen tanımak zorunda kalmıştır. Ama bu, emperyalizmin yaradılışındaki huyundan: saldırganlık, zorbalık ve serüvencilikten vazgeçtiği anlamına gelmez. Hele bu, yayılıcı Amerikan emperyalizminin Türkiye üzerindeki hegemonyasından vazgeçtiği, NATO'nun Türkiye'nin yakasını bırakacağı anlamına hiç gelmez. Sonra Türkiye'de gerici, işbirlikçi büyük burjuvazi ve halk düşmanı hükümetler emperyalistlerin saldırganlık bloklarına – NATO'lara bağlı kalmaktadırlar. Gelip geçen hükümetler gibi, bugün iş başındaki sıkıyönetimci hükümet de, NATO'ya, saldırganlık bloklarına bağlılık politikasından ayrılamıyacağını programında açıklamış bulunuyor. Bu yoldan yürümeye devam ediyor.

Bugünkü hükümetin Dışişleri Bakanı, Helsinki Konferansına giderken, Ankara hava alanında gazetecilere: «Avrupanın güvenliği sorununu NATO açısından ele alacağını» söyledi. Onun böyle bir bagajla Helsinkiye gitmesi şaşılacak bir şey değildi. Ne var ki, Avrupada güvenlik ve dayanışma akımı, bu «soğuk harpçiler»den değil, barıştan, demokrasiyen, sosyal ilerlemeden yana güçlerden sorulur olmuştur. Helsinkide sağduyu üstün geldi.

İşbirlikçi hükümet, tam Helsinki konferansı günlerinde, Karadenizde savaş manevraları, indirme, çıkarma uygulamaları yaptı. Bu kışkırtıcılık, içerde devrimci güçlere, halka karşı bir «gövde» gösterisi idi. Halk düşmanı, işbirlikçi egemen çevrelerin hükümetlerinin iç ve dış politikaları birbirinden ayrılmaz.

Yabancı tekellere, Amerikan emperyalistlerine dayanan ve onlara memlekette destek olan büyük burjuva-ağa ikilisi, geniş halk yığınlarına, en başta işçi sınıfına, onun örgütlerine, politik partilerine, ilerici güçlere karşı en sert, faşist biçimi bir baskı kullanmaktadır. Memlekette 26 aydır sıkıyönetim var. Terör, zorbalık kol geziyor. Büyük burjuvazi, egemenliğini sürdürmek için, NATO'ya kiraladığı orduyu halkın, ilerici güçlerin, işçi sınıfının üzerine sürdü. Militarist klik, Milli Güvenlik Kurulunu faşist biçimi bir cuntaya çeviren generaller, açıktan açığa, emperyalist tekellerle ortaklık kuran en gerici, asalak, sömürgeci sınıfların, halk düşmanı partilerin çıkarlarını, AP'nin, DP'nin, CGP'nin halk düşmanı politikalarını savunuyorlar.

Türkiye, halkımız için bir zindan, yaşaması için bir cehennem olmuştur. Tutuklananların, gözaltına alınanların, öldürülenlerin, ağır cezalara, on-

larca yıl hapse mahkûm edilenlerin sayıları, son 26 ay içinde, 22 bini geçmiştir.

Faşist biçimi yönetime giden büyük burjuvazi, en ilkel demokratik hakları, halkımızın çetin savaşlarla elde etmiş olduğu kazanımları, Anayasayı baştan aşağı budadı. Birbiri ardınca bir sürü faşist yasalar: Gösteri, yürüyüş, söz, örgütlenme, konut dokunulmazlığı, grev serbestliği özgürlüklerini sıfıra indiren kanunlar çıkardı. Sıkıyönetimi sürdürmekten başka bir şey olmıyan «Güvenlik Mahkemeleri» kuruldu.

Hükümet, böylesi bir baskı havası içinde, terör altında 14 Ekimde «genel seçimlere» gidiyor. Bununla, büyük burjuva-ağa partilerine oy avcılığı için serbestlik sağlıyor.

TKP, memlekette faşist biçimi teröre son verilmesi, demokratik hakların geri alınması, ulusal bağımsızlığın elde edilmesi için bütün anti-emperyalist, anti-feodal, barış, demokrasi ve sosyal kurtuluştan yana güçleri, örgütleri savaşta birliğe çağırıyor. Bu savaşı örgütlü, bilinçli yürütmek için savaşıyor. Yurtta ve dünyada barış politikası, ancak terörcü hükümetleri, işbirlikçi çevreleri halkın başından atmakla sağlanır. Barış ve güvenlik savaşı, halkımızın ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyal kurtuluş, özgür, ilerici bir Türkiye için olan savaşımdan ayrılmaz!

18. 7. 1973

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

AYIN OLAYLARI

Yurtta

A. Saydan

● Bakanlar Kurulu 9 Temmuz tarihinde Petrol İş'in bütün işyerlerinde aldığı ve Batman-İşkenderun petrol boru hattında uygulamaya başladığı grev kararını erteledi.

Daha önce Diyarbakır – Siirt Sıkıyönetim Komutanlığı da Petrol İş'in komutanlık sınırları içindeki grevlerini yasaklamıştı.

Petrol İş'le Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) yöneticileri arasında uzun zamandan beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri, sendikanın istediği zamlar ve sosyal hakların yöneticiler tarafından reddedilmesi üzerine kesilmiş ve sendika grev kararı almıştı.

● Petrol-İş Sendikası ile Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü arasında uzun zamandan beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri sona ermiş ve sözleşme imzalanmıştır. İmzalanan yeni toplu sözleşme ile Ofiste çalışan 4 bin 200 işçi ücret zammı ile bazı sosyal haklar elde etmişlerdir. İşçiler, birinci ve ikinci yıllar için 13 lira, üçüncü yıl için de 16 lira ücret zammı alacaklardır. Ayrıca yıllık ikramiye, çocuk zammı gibi bazı sosyal haklar da elde etmişlerdir.

● Şeker-İş Sendikası, Türkiye Şeker Fabrikaları Genel Müdürlüğüne bağlı 17 şeker fabrikasıyla 2 makine fabrikasında grev kararı almıştır. Toplam olarak 18 bin 500 işçinin katılacağı grevin hazırlıkları için işyerlerinde grev komiteleri kurulmuştur.

● Edebiyat Fakültesi Dekanlığı ile DİSK'e bağlı Türkiye Basın Sanayii İşyerleri Sendikası arasında uzun zamandan beri yapılan toplu sözleşme görüşmeleri anlaşmayla sona ermiştir. İmzalanan yeni toplu sözleşme anlaşmasına göre işçiler kademeli olarak yüzde 30 zam alacaklardır. Ayrıca 25 lira çocuk zammı, 500 lira yakacak yardımı, evlenme, ölüm, doğum yardımları, yemek yardımı sağlanmış, kıdem tazminatları da her yıl için 20 güne, yıllık ücretli izinler de her işçi için bir aya çıkarılmış ve daha başka bazı sosyal haklar sağlanmıştır.

● Motorlu Taşıtlı İşçileri Sendikası TÜMTİS, Ankara Belediyesi EGO Genel Müdürlüğüne bağlı işyerlerinde 16 Temmuzda grev kararını uygulamaya başlamıştır. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, sendika ve işçilerin kararlı tutumu karşısında greve mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Ankara Belediyesi ile Tümtis Sendikası arasında uzun zamandan beri süregelen toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaza girmişti. Belediye, işçilerin haklı zam isteklerini kabule yanaşmadığından toplu sözleşme görüşmeleri kesilmişti.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının Taşıt İşçilerinin grevine «izin» vermesi, grevlerin hâlâ sıkıyönetim komutanlığının keyfine bağlı olduğuna dair yeni bir delildir. Bu durum gerek Anayasaya gerekse Grev ve Toplu Sözleşme Kanununa aykırıdır.

● Adana'da bir yıl içinde değişik iş kollarında 222 grev kararı alınmıştır. Bunlardan ancak 5'i uygulanabilmiştir. Sıkıyönetim komutanlıkları işçi grevlerini yasaklıyor, patron lokavtlarına yeşil ışık tutuyor. Bir yıl içinde Adana'da 5 grev uygulanmasına karşılık 24 lokavt uygulanmıştır.

● Bakanlar Kurulu, İstanbul Taşıt İşçileri Sendikasının Denizcilik Bankası işyerlerindeki grev kararını 60 gün daha ertelemiştir. Bakanlar Kurulu İstanbul Liman İşçilerinin grev kararını bundan önce de 30 gün ertelemiştir.

● Nisan ayından beri devam eden toplu iş sözleşmelerinde patronların işçilerin isteklerini kabul etmemeleri üzerine Bursa Metal-İş Sendikasının sekiz işyerinde aldığı grev kararının ilk uygulanmasına 26 Temmuzda TOFAŞ'da başlanmıştır. Grevle ilgili olarak bir açıklama yapan Türkiye Metal-İş Federasyonu Genel Sekreteri Fehmi Işıklar Tofaş, Oyak-Renault, Mako, Karsan, Coşkunöz, SKT, Cemtaş, Burçelik işyerlerinde çalışan 5.500 işçi adına uzun zamandan beri sürdürülen görüşmelerin patronların tutumu yüzünden olumlu bir sonuca bağlanamadığını belirtmiş ve şöyle demiştir: «Bugüne kadar yaklaşık olarak 43 bin otomobil imal eden TOFAŞ işyerinde kâr oranı azımsanmıyacak ölçüde olmuş, örneğin bir yıllık kârı 180 milyon liraya ulaşmıştır. İşyerinde yabancı uzman ve işçiler asgari 10 bin lira ücretle çalışırken, aynı vasıfları taşıyan Türk işçileri 1.200 liralık brüt ücretle çalıştırılmaktadır. Bunun sosyal adaletle yakından uzaktan ilgisi yoktur.»

Madeni Eşya Sanayicileri ve İşverenleri Sendikası 30 Temmuzda sekiz fabrikada lokavt kararı almıştır. Türk-İş'e bağlı 24 sendika Bursa Metal-İş Sendikasının grevini desteklediklerini bildirmişlerdir.

● Hükümet 3 milyon üreticinin sabırsızlıkla beklediği fındık taban fiyatlarını açıklamıştır. Açıklamaya göre, Fiskobirlik ortaklarına kilo başına 970 kuruş, ortak olmayanlara ise 940 kuruş ödeyecektir. İkinci kalite, yani sivri fındıklar için 30 kuruş daha az ödenecektir.

Üretici çevrelerden açıklandığına göre bir kilo fındığın maliyeti 11 lir civarındadır. Talu hükümetinin tesbit ettiği fındık taban fiyatlarının böylece maliyetin altında olduğu görülüyor.

Talu hükümeti her zaman tarım ürünlerinin taban fiyatlarını aşağı seviyede tutmayı denemiş, tahılda olduğu gibi, ancak kuvvetli bir baskı sonucunda taban fiyatlarını yükseltmeyi kabul etmiştir.

● Yayınlanan bir istatistiğe göre, 1972 yılı içinde en fazla krediyi Maraş bölgesi almıştır. Bu bölgeye verilen kredinin toplamı 24 milyar 947 milyon liradır. Kredilerden en çok yararlanan ikinci bölge Orta Kuzey

Bölgesidir. Buraya 23 milyar 113 milyon lira kredi ayrılmıştır. Doğu bölgesine ayrılan kredi miktarı ise sadece 969 milyon liradır.

Kredilerin bölgesel bir şekilde dağıtılışını gösteren istatistik, bazı gerçekleri açıklamıyor. Bu bölgelerde krediler adaletli bir şekilde dağılmıyor, aslan payı büyük iş adamlarının, tüccarların, aracılardan ve çiftlik beylerinin elinde kalıyor.

İstatistik, Doğu illerimizin kredi dağılışı alanında da tabii tutuldukları aşağılamayı açıkça göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

● Basında açıklandığına göre, Ege Bölgesinin Gediz, Bakırçay, Karaburun, Selçuk, İncirliova ve Çanakkaleden Antalyaya kadar hazine ve Orman İdaresine ait 500 bin dönüm arazi, ağa ve çiftlik beyleri tarafından işgal edilmiştir. Bu araziler ağa ve çiftlik beyleri tarafından ekilip biçiliyor, kıyılarsa turistik işletmeler için kullanılıyor.

● CHP İşçi Büroları Genel Kurulu 10 Temmuz tarihinde Ankaradaki parti merkezinde çalışmalarına başladı. Bu vesile ile bir demeç veren parti başkanı Ecevit Türk-İş yöneticilerini şiddetle tenkit etmiş, Türk-İş yöneticilerini, işçi sınıfını pasifliğe sürüklemekle suçlamıştır.

Genel Kurul çalışmaları sonunda yayınlanan bildiriye patronların, özellikle 12 Mart Muhtırasından ve sıkıyönetimden sonra, daha rahatça ve her grev kararına karşı lokavt ilân ettikleri kaydedilmekte, bunun önlenmesi için gereken kanuni tedbirlerin alınması istenmektedir. Lokavt ilân eden işletmelere devlet tarafından el konması teklif edilmektedir.

İşçi ve sendika çevrelerinde ise, devlet tarafından el konan işletmelerin, işçi temsilcileri ve sendika mümessilleri tarafından işletilmesi fikri savunulmaktadır.

● 11 Temmuz tarihinde İstanbul 3 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde THKP ve THKC davasının duruşmalarına devam edilmiştir. Duruşmada ifade veren emekli hava yüzbaşı İzzet Aydoğdu özetle şunları söylemiştir: «Eskişehir TİP başkanı ile arkadaşlığım nedeniyle fişlendim. Kayseriye sürüldüm. Atatürk'ün ölüm yıldönümünde onun anti-emperyalist savaşı konusunda yaptığım konuşma dolayısıyla, komutanlarım tarafından takdir edildim. Ama bir yandan da sorguya çekildim.»

Emekli yüzbaşı İzzet Aydoğdu kontr-gerilla diye anılan faşist örgüt tarafından tutsak edildiğini, bu örgütün resmi üniformalı Memduh Ünlütürk adında bir tümgeneral tarafından yönetildiğini söylemiştir. Bu tümgeneralin işkence emirlerini bizzat genel kurmay başkanından aldığını itiraf ettiğini de belirtmiştir. Kontr-gerillada emekli yüzbaşı Aydoğduya barbarca işkenceler yapılmış, öldürme emri bile gözünün önünde yazılıp imzalanmıştır. Ünlütürk paşa istediği gibi adam öldürebileceğini, kimseye hesap vermek zorunda olmadığını, kanun, Anayasa gibi şeylerin kontr-gerillada geçerli olmadığını defalarca söylemiştir. Anayasayı istedikleri gibi değişik-

tireceklerini de sık sık söylemekten çekinmemiştir. «Bize muhalif kim varsa, İnönü'den Ecevitine, sizin pek güvendiğiniz Batur paşanıza kadar hepsini buraya getirip ne şekilde tasfiyesi gerekiyorsa o şekilde tasfiye edeceğiz» demiştir.

● Aynı mahkemede yargılanan 27 yaşındaki yüksek mimar Hatice Alankuş, kendisine yapılan işkencelerden sonra kaldırdığı Askeri Hastanede ölmüştür. Bütün ilerici kuruluşlar, ilerici kamuoyu bu olayı, polislin gaddarca tutumunu sert bir dille protesto ettiler, işkencelere, baskı ve teröre son verilmesini istediler.

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde 94 kişinin yargılanmasına başlanmıştır. Askeri savcı beş kişinin idamını istemektedir.

● 13 Temmuz tarihli Cumhuriyet gazetesinin yayınladığı rakamlara göre, 1971 Nisan ayı ile, illere ait en son verilerin yayımlandığı ay olan 1973 Nisan ayı arasındaki karşılaştırma fiyatların yüzde 40 arttığını göstermektedir. 1968-70 yılları fiyat artışı oranı yüzde 18 idi. Böylece son iki yıldaki fiyat artış oranı 1968-70 yılları oranına kıyasla iki mislinden fazladır.

● Ticaret Bakanlığı Konjonktür Dairesinin incelemelerine göre bu yıl fiyat artışları toptan fiyatlarda yüzde 20'yi bulacaktır. 1973 yılının ilk 5 ayında toptan eşya fiyatlarının yüzde 8,6 arttığı anlaşılmıştır. Bu artış geçen yılın aynı süresinde yüzde 6,5 olmuştur. Geçinme endekslerine göre de geçen yıla kıyasla büyük artışlar kaydedilmiştir. 1972 yılında İstanbulda geçinme endeksi yüzde 3, Ankarada yüzde 1,7 artış göstermesine karşılık, bu yıl bu süre içinde İstanbulda yüzde 4,5, Ankarada yüzde 4 artış olmuştur.

● Ege Bölgesi Sanayi Odasının yıllık raporunu hazırlayan yönetim kurulu üyesi Mehmet Yahya Tatari, Talu hükümetinin sanayicilerin finansman ihtiyaçlarını karşılayacağına dair verdiği sözü tutmadığını söylemiştir. Tatarı dış ülkeler ekonomisinde (söz konusu olan kapitalist ülkelerdir) beliren enflasyonist gelişmelerin büyük ölçüde ithalata bağlı ekonomimizi olumsuz yönde etkilemeye devam ettiğini de söylemiştir.

● Hükümetin daveti üzerine Türkiye'ye gelen ve vergi sistemi üzerine bir rapor hazırlayan Uluslararası Para Fonu uzmanı Leif Muten, 1962 yılında Türkiye'ye gelerek tarımdaki vergilendirme konusunda bir rapor hazırlayan profesör Kaldorun görüşlerini doğrulamıştır. Profesör Kaldor o zaman Türkiye'de büyük toprak sahiplerinin gereği gibi vergilendirilmediğini belirtmiş, büyük toprak beylerinden 2 milyar lira civarında vergi alınmasının gerektiğini söylemişti.

Leif Muten tarım gelirlerinden ancak yüzde 7,8'inin vergilendirildiğini, tarım dışı gelirlerin yüzde 23,3'ünün vergilendirildiğini belirtmiştir. Muten 1970 yılında tarım kesiminden, yani büyük toprak sahiplerinden alınan

verginin 77 milyon lira olduğunu da tesbit etmiştir. Bunun nedeni büyük toprak sahiplerinin iktidara önemli ölçüde hakim olmalarıdır. Bu durumun kamuoyunda, özellikle verginin en ağır yükünü taşıyan emekçiler arasında yarattığı sert tepkiler karşısında Melen hükümetinin maliye bakanı Müezzinoğlu, toprak beylerinden alınan verginin 150 milyon liraya yükseltmesini öngören bir tasarı hazırlamıştı. Melen hükümeti bu tasarımı programına almamıştır.

● Ticaret Bakanı Ahmet Türk, Samsun Fuarının açılış töreninde yaptığı konuşmasında Batı Almanya markının yüzde 5,5 revalüe edilmesinin, Federal Almanyadan yapılan ithalatın büyük payı dolayısıyla, ekonomimizi olumsuz bir şekilde etkileyeceğini ve çok önemli ölçüde pahalılığa sebep olacağını söylemiştir.

Eski ve yeni başbakan ve bakanlardan çoğu bu sözleri sık sık tekrarlarlar. Böylece memlekette hızını gittikçe artıran enflasyon ve pahalılığı geliştirmiş kapitalist ülkelerde kabaran enflasyona bağlayarak, kendilerini «temize» çıkarmaya çalışırlar. Geliştirmiş kapitalist ülkelerde hakim olan büyük tekellerin, emperyalizmin bunalımını dış ticaret yoluyla Türkiye'ye ihraç ettikleri doğrudur. Geliştirmiş kapitalist ülkelerdeki enflasyon, ekonomik yapısı zayıf olan Türkiye gibi bir ülkede büyük yıkımlara sebep olmaktadır. Bunu önlemenin çaresi vardır. Emperyalistlerle, NATO'cularla eşit olmayan anlaşmaları yırtmak, gerçek bir sanayileşme programıyla kalkınma yoluna girmek, emperyalist tekellerin hegemonyasına son vermek ve dış ticaretimizi, eşitlik ve elverişlilik ilkelerine uygun olarak sosyalist ülkelere, tarafsız memleketlere ve bu ilkelerle ticaret yapmak isteyen bütün ülkelere yönelmek.

● Çevirmen ve editör Süleyman Ege, Marks ve Engels'in «Komünist Manifesto»nu, Lenin'in «Devlet ve Devrim»ini, Stalin'in «Bolşevik Partisi Tarihi»ni, bazı Çin yazarlarından derlenen «Bütün ülkelerin İşçileri Birleşiniz» adlı kitapları Türkçeye çevirdiğinden ötürü 30 yıl ağır hapis, 16 yıl da sürgün cezasına çarptırılmıştır. Yargıtay bu cezaları onaylamıştır. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, Ege'ye çevirdiği her kitap için 7,5 yıl ağır hapis ve 4 yıl da sürgün cezası vermişti.

Merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) Süleyman Ege'yi dünyada en ağız cezaya çarptırılan fikir adamı olarak ilân etti.

Memleketimizde sıkıyönetim faşizmini yürütenler böylece, terör, baskı ve faşist uygulamalar yönünde çok hazin bir dünya rekoru daha kırmışlardır.

● Avrupa Konseyi'nin Floransa toplantısında, Konseye üye ülkelerdeki anti-demokratik tutumları incelemek üzere bir alt Komisyonun kurulması kararlaştırıldı. Siyasi Komisyonun toplantısında Türkiye'yi temsil eden CGP Genel Başkanı Feyzioğlu, Alt Komisyonun kurulmasının Türkiye'de yapıla-

çak seçimlerden sonraya ertelenmesini teklif ettiyse de, bu teklif kabul edilmedi. Alt Komisyon Türkiyedeki olayları incelemekle işe başlayacaktır.

– CHP Sakarya milletvekili Hayrettin Uysal başbakana verdiği bir yazılı sorusunu açıklamıştır. Uysal başbakandan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği sorusunda, memuriyete alınanlardan MIT'ten «iyi hal kâğıdı» istendiğini ve MIT raporlarına göre yurttaşın devlet memuriyetine alındığının veya alınmadığının nedenlerini sormuş, bu durumun Anayasaya aykırı olduğunu, jurnalcılığı, müzevirciliği teşvik ettiğini belirtmiştir.

Başbakan Talu, Uysala verdiği yazılı cevapta durumun yeni olmadığını, en az 15 yıldan beri bu yöntemin uygulandığını belirtmiş, özürü kabahattan büyük olanların durumuna düşmüştür.

● 4 Temmuz tarihinde yayınlanan bir hükümet kararnamesiyle Kara Kuvvetlerinde 35 general kilit noktalarından alınarak, kör hatta çekilmişlerdir. Bunlar arasında MIT müsteşarı korgeneral Nurettin Esin de vardır. Esin'in görevinden alınmasının, faşist kontr-gerilla örgütünün işkence ve cinayetleri ile ilgili olduğuna dair dış basında, resmi çevreler tarafından esinlendirilen haberler çıktı. Egemen çevrelerin, iki yılı aşkın bir zamandan beri sıkıyönetimciler tarafından uygulanan ve Avrupa kamuoyunda şiddetli tepkilere sebep olan işkence ve cinayetleri, MIT başkanlığı yapmış olan bir generalin omuzlarına yüklemek ve kendilerini temize çıkarmak çabasında oldukları görülüyor. Oysa MIT başkanı general Esin cuntacı paşaların, Erim, Melen, Talu hükümetlerinin, CIA'nın, Amerikan emperyalizminin emrinde bir cellattı. Bu cellat kadar, ona işkence yapma emrini veren paşalar ve iktidarın sivil politikacıları, parlamentoda sıkıyönetime oy veren ve verdiren AP, CGP ve DP yöneticileri de tarih, Anayasa ve halkın vicdanı önünde sorumludurlar. Nazi cellatları gibi bunların suçluluğu da zaman aşımına uğramayacaktır.

● Cumhurbaşkanı Korutürk Temmuzun ilk haftasında ikinci Doğu Anadolu gezisine çıktı. Doğu Karadeniz, Kars, Erzincan ve Kemah bölgelerini dolaştı. Korutürk gittiği yerlerde halkın yığınsal bir şekilde açığa vurduğu istekleri ile karşılaştı. Halk, ekmek, iş, toprak, okul, üniversite, hastane, doktor, ilâç, mesken istedi. Korutürk Erzincanda «Ziraat ve veteriner fakültesi istiyoruz», «Afet sorunlarımızın hallini ve afet fonundan yardım istiyoruz», «Paralı öğretim istemiyoruz» pankartları ile karşılaştı. Kemahlılar da cumhurbaşkanını hastane, doktor, elektrik, su ve toprak reformu isteklerini dile getiren pankartlarla karşıladılar.

● Cumhurbaşkanı Korutürkün başkanlığında İstanbul Florya Köşkünde toplanan Milli Güvenlik Kurulu, yani askeri cunta, sıkıyönetimin İstanbul ve Ankarada iki ay, Diyarbakırda bir ay daha uzatılmasını «salık vermeyi» kararlaştırdı. 24 Temmuzda TBMM'nin birleşik toplantısında sıkıyönetim Ankara ve İstanbulda iki ay, Diyarbakırda bir ay daha uzatıldı. AP, CGP ve DP'liler sıkıyönetimin uzatılması için oy kullandılar, CHP'liler oylamaya

katılmadılar. Birlik Partisi ve bazı bağımsız milletvekilleri sıkıyönetimin uzatılmasına karşı oy kullandılar. Hükümet yürürlüğe giren Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanununa göre İzmir ve Adanada Güvenlik Mahkemesi kurulmasını kararlaştırdı. Adanada kurulan mahkemenin yargı çevresine genellikle Doğu illeri olmak üzere 39 il, İzmir mahkemesinin yargı çevresine de 28 il girmektedir.

Gerici iktidar çevreleri baskı ve teröre devam edileceğini, seçim kampanyasının terör havası içinde geçeceğini açıkça ortaya koymuşlardır.

● Seçim kampanyasının ve seçimlerin sıkıyönetimle yapılmasını isteyen AP Genel Başkanı Demirel seçim kampanyasına memleketi olan İspartadan başlamıştır. Alında kurban kanından yapılan işaretlerle bütün gün halk arasında dolaşan Demirel, bol bol «demokrasiden», «milli iradeden» söz etmiştir. Fakat seçim kampanyasından kısa bir zaman önce, AP sayıtlarına halkın bütün demokratik hak ve kazanımlarını baltalayan anti-demokratik ve faşist kanunlara oy verdimiştir. Demirel daha sonra kardeşi Şevket Demirelin başında bulunduğu şirket tarafından kurulan bir çimento fabrikasının açılış töreninde konuşmuş ve beraberinde taşıdığı Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nuri Bayar'ı da konuşturmuş, hükümeti ve bakanları, yani devletin olanaklarını hem seçim ve hem de aile propagandası için kullandırılmıştır.

Şevket Demirelin hesabına çalışacak olan bir ortaklık tarafından kurulan çimento fabrikasına 200 milyon lira yatırım yapılmıştır. Bu yatırımın önemli bir kısmı dış yardımlardan sağlanmıştır. Bilindiği gibi Demirel biraderlerin hazine ve dış yardım soygunları ayyuka çıkmış, bunun için Meclis soruşturması bile açılmıştı. Fakat soruşturma, sıkıyönetim iktidarının, Amerikan elçiliğinin, Cuntacı paşaların çabası ile örtbas edilmişti.

● CHP Genel Başkanı Ecevit, Doğu illeri gezisinden döndükten sonra evinde tertiplelediği basın toplantısında şunları belirtmiştir:

«Halk pahalılıktan çok şikayetçidir. Bu şikayet artık en ileri ölçülere varmıştır. Halk reform aldatmacasının farkındadır. Gerçek reformları ısrarla istemektedir. Doğu Anadolu halkı, özellikle köylüler, ciddi bir toprak reformu konusunda ısrarlıdır. Halk kooperatifçiliğın geliştirilmesini ve genel bir af istiyor.»

D Ü N Y A D A

● 30–31 Temmuz tarihleri arasında Kırım'da Alman Demokratik Cumhuriyeti, Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Moğolistan, Polonya, Romanya ve Sovyetler Birliği Komünist ve İşçi Partileri liderlerinin görüşmesi yapıldı. Görüşmeden sonra yayınlanan ortak bildiriye, görüşmeye katılanların kendi partilerinin faaliyeti ve devletlerinin gelişmesi hakkında birbirlerini enforme ettikleri, kardeş partiler ve devletler arasında politik, eko-

nomik ve ideolojik işbirliğinin artırılması sorunlarını ele aldıkları ve uluslararası aktüel problemler hakkında geniş fikir teatisinde buldukları belirtilmektedir.

– 28 Temmuzda Alman Demokratik Cumhuriyetinin başkenti Berlin'de X Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali büyük bir törenle açıldı. Festivale 140 ülkeden 25 bin genç katılmaktadır. Dokuz gün sürecek olan festival, anti-emperyalist dayanışma, barış ve dostluk şiarları altında geçecektir.

– 10 Temmuz günü Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti Emek Partisi ve hükümeti yöneticilerinden oluşan bir heyet resmi görüşmelerde bulunmak üzere Sovyetler Birliğini ziyaret etti. Taraflar arasında yapılan görüşmelerden sonra yayınlanan bildirimden anlaşıldığına göre, Sovyetler Birliği, Amerikan emperyalizminin kanlı saldırılarına karşı yığıtçe savaşan Viyetnam halkına yaptığı bütün yardımları bağışlamıştır. Bundan böyle de Viyetnamın aldığı derin yaraların sarılması, ülkenin tarım ve sanayiinin kalkınması için Sovyetler Birliği bağış şeklinde gerekli bütün mali, ekonomik, politik ve teknik yardımlarda bulunacaktır. Taraflar, dünya barışının sağlanmasını, gerginliğin azaltılmasından yana olduklarını da belirtmişlerdir.

Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin Viyetnam halkına yaptığı yardım, milletlerarası alanda yalnız sosyalist ülkeler arasında görülebilen yeni tip proletarya enternasyonalizminin canlı bir şekilde uygulanmasıdır. Bu yardım, halkların kurtuluşunu, bağımsızlıklarına kavuşmalarını, ulusal kaynaklarına hakim olmalarını, demokratik yoldan ilerlemelerini destekliyor.

● İsviçre'nin Basel şehrinde Batı kapitalist ülkelerinin Merkez Banka müdürleri toplandı. Konu, doların sürekli olarak düşmesine karşı alınacak tedbirlerdi. Merkez bankası müdürleri dolar bunalımının herşeyden önce Birleşik Amerika hükümetinin sorunu olduğunu, Vaşingtonun tedbir alması gerektiğini söylediler. Öneriyi yorumlayan Fransa Maliye Bakanı Giscard d'Estaing Birleşik Amerikanın karar almak yeteneğinden yoksun olduğunu belirtti.

– Fransa Maliye ve Ekonomi Bakanı d'Estaing'le Sovyetler Birliği Dış Ticaret Bakanı Patoliçev arasında, Moskova'da 10 yıllık ekonomik ve teknik bir anlaşma imzalandı.

Ayın yorumu

Helsinki avrupa güvenlik ve işbirliği konferansı

3 Temmuzda Finlândanın başkenti Helsinkide Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çalışmalarına başladı. Toplantı esas çalışmalarına Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Gromiko'nun konuşmasıyla başladı. Gromiko, harplerin önlenmesi, sürekli bir barışın sağlanması, soğuk harp yöntemlerine son verilmesi için somut teklifler ileri sürdü. Ayrıca Konferansa bir Genel Bildiri tasarısı sundu. Tasarıda özetle şu ilkeler yer alıyordu: İkinci Dünya Harbi sonucunda Avrupa'da meydana gelmiş olan sınırların tanınması, toprak isteklerinin ve intikamcılığın sona ermesi, ülkelerin içişlerine karışılmaması, egemenlik ve bağımsızlık ilkelerine tam saygı gösterilmesi, uluslararası ilişkilerde zora baş vurulmaması, anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümlenmesi, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı, halkların hak eşitliği ve kadeşlerini tayin hakkının tanınması, devletler arasında işbirliği, Devletler Hukukundan doğan ödevlerin yerine getirilmesi,

Dünya hızla değişiyordu. Helsinki Konferansından birkaç gün önce Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Leonid Brejnev ile Amerika Cumhurbaşkanı Nikson arasında anlaşmalar imzalanmıştı. Bu anlaşmalarla soğuk harbi başlatan ve uzun yıllar dünya halklarını soğuk harbin terörü içinde tutmak isteyen emperyalistler bu savaşta bir meydan muharebesini daha kaybetmişler, bir kaleyi daha terketmek zorunda kalmışlardı.

Dünya hızla değişiyordu. Emperyalistlerin, harpçılarının, intikamcılarının istediği yönde değil, barışçı, devrimci, ilerici, demokratik, sosyalist güçlerin, dünya sosyalist sisteminin, dünya komünist ve işçi hareketinin, uluslararası bağımsızlık akımlarının istediği yönde değişiyordu.

Gromiko kürsüde konuşurken, oturumu Alman Demokratik Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Otto Winzer yönetiyordu. Bu bir rastlantı değildi. Dünya sosyalist sisteminin, insanlığın kaderini barış ve güvenlik yolunda yönetmede gittikçe güç kazandığını, dünyada kuvvetler dengesinde sosyalist ülkelerin, dünya komünist ve işçi hareketinin üstün gelme sürecinin hızlandığını gösteriyordu. Daha kısa bir zaman önce emperyalizmin, intikamcılarının, soğuk harpçılarının Orta Avrupadaki başlıca boy hedefi olan Sosyalist Almanya, katkısı olmadan, Avrupada hiç bir sorunun temelli bir şekilde çözümlenemeyeceğini ispatlamış, Batı Almanya intikamcılarının elini bükmüş, ekonomik, politik alanda gösterdiği büyük başarılarla otoritesini bütün dünyaya kabul ettirmişti. Gromiko'nun Helzinki konferansında bütün insanlığı kucaklayan konuşmasını yaparken Otto Winzer'in oturumu yönetmesinin derin anlamı budur. Sosyalist ülkeler arasında kardeşçe ilişkilerde harpten tam bir harabe halinde çıkmış ve ekonomik olanakları çok dar olan Sosyalist Almanyanın yarattığı mucizeyi izah etmektedir.

Helsinki Konferansına, sıkıyönetimci cunta ve onun süngüsü ile işbaşına oturan Talu hükümetinin dışişleri bakanı da katıldı. Bayülkenin konuşmasını dünya ve memleket basını doğru dürüst bir şekilde vermedi. Silikti Bayülkenin konuşması, dışişleri bakanı omuzlarında ağır bir yükte gitmişti Helsinkiye. Kontr-gerilla cellatlarının cinayetleri, barbarlıkları, kanlı işkenceleri, faşist kanunlar, Anayasadaki demokratik hakları kaldırmak, ekonomik ve politik yıkım, enflasyon, fikir adamlarına verilen cezalarda dünya rekorları, yakılan kitaplar, emperyalizmin hegemonyası, NATO ve soğuk harpçilik, emperyalist tekellerin talanı, Ortaçağ kalıntısı bir düzen vardı Bayülkenin omuzlarında. Barış, güvenlik ve insan haklarından söz edilecek olan bir konferansta ne diyebilirdi Talu hükümetinin dışişleri bakanı. Gevelediği sözler kimse tarafından ciddiye alınmadı. Ve «bu kubbede» hiç bir akis bırakmadan söndü gitti sıkıyönetimci dışişleri bakanının gevelmeleri.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının başarıya ulaşması, yani barış ve güvenliğin kuvvetlenmesi, silâhsızlanma gibi bir hedefe ulaşılması Avrupa halkları için olduğu gibi bizler için de büyük perspektifler açıyor. Barış, güvenlik ve işbirliğinin kuvvetlenmesi, yani Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin bu sürekli politikası, demokratik hakların daha geniş ölçüde elde edilmesi anlamına geldiği gibi, halkların kalkınması, kalkınmış olanların daha yüksek bir düzeye ulaşması, sosyalist ülkelerin komünizmin maddi ve teknik temellerini daha rahatça ve daha geniş ölçüde kurmaları, insanlığın emperyalizmin her türlü baskısından kurtulması, barış ve özgürlüğe, mutluluğa kavuşması anlamına da geliyor.

Helsinki Konferansının hedeflerine ulaşmasına yardım etmek, ulusal demokratik, anti-emperyalist hedeflerimize ulaşmaya yardım etmek demektir. Emperyalizmin soğuk harpte yenilgeye uğradığını, anti-komünizmin, saldırı hazırlıklarının, harp kışkırtıcılığının yenilgiye mahkûm olduğunu görmek, anlamak gerek. Emperyalizmin ve en başta Amerikan emperyalizminin, global strateji diye anılan genel saldırı politikasının girişimi kaybettğini, girişimin dünya sosyalist sistemine, dünya komünist ve işçi hareketine geçtiğini görmek gerek. Dünya politika alanında bu gelişmeleri görmeyen bir dış politika, yarın başını gerçeğin sert kayasına çarpmaya mahkûmdur.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Halklara barış gerek	517
<i>Edvard Gerek:</i>	
Polonyanın sosyalist gelişme yolu	523
<i>V. Puhov:</i>	
Halkın azmi	536
xx: Batı Avrupada yabancı işçiler	541
<i>Andraş Gede:</i>	
Burjuva felsefesinden Marksizme doğru	564
xx: Uluslararası tekeller	576
xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	582

Özel sayfalar

TKP MK'nin halkımıza çağırısı	586
TKP MK'nin görüşü	588
<i>Ahmet Saydan:</i>	
Ayın olayları	591
Ayın yorumu	599

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 26 dilde çıkıyor ve dünyada
tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira